NOI SI PUII ANIMALELOR
OLGA VASILIEVNA PEROVSKAYA (PEROVSKAIA)

Dedic aceste amintiri din copilărie memoriei luminoase a părinţilor mei.

Cuprins

DIAIMKA ŞI TOMCIK 2
MIŞKA 13
IŞKA ŞI MILKA 25
VASKA 39
FRANTIK 56
CIUBARÎI 70

DIAIMKA ŞI TOMCIK

În Asia Centrală, între două rîuri mari, se întinde un ţinut roditor. în limba kazahă se numeşte Djetî—Su, iar în limba rusă, Semirecie, ceea ce înseamnă „cele şapte rîuri".

În Semirecie sînt multe păduri, munţi, văi pline de verdeaţă şi livezi. Mai ales unul din oraşe este vestit pentru livezile sale întinse de meri. Oraşul se numeşte Alma—Ata, adică „Tatăl merelor".

Astăzi acest „Tată al merelor" este renumit nu numai prin merele şi livezile lui. El este capitala bogatei Republici Kazahe, important centru cultural şi industrial. Calea ferată numită Turkşib[1] îl leagă de cele mai importante oraşe industriale ale întregii Uniuni Sovietice. Trenurile vin regulat tocmai din Moscova şi opresc în impunătoarea clădire a gării din Alma—Ata.

Edificiile înalte ale academiilor, institutelor, teatrelor şi cinematografelor strălucesc în soare asemeni culmilor înzăpezite ale munţilor. Iar munţii se înalţă măreţi, în frumuseţea lor veşnică.

Pe străzile largi, asfaltate ale oraşului vezi un furnicar de tramvaie, maşini, camioane, troleibuze. O mulţime de turişti bronzaţi pornesc cu autobuze speciale spre parcurile pitoreşti din afara oraşului, spre sanatoriile şi casele de odihnă de la munte.

Aşa arată astăzi oraşul numit „Tatăl merelor", tîrguşorul modest şi tăcut din copilăria mea.

Cînd eram mică, Alma—Ata se afla la vreo şase sute de kilometri de calea ferată. Oamenii erau puţini la număr şi dacă, o dată pe an, apărea un automobil pe stradă, toţi îşi lăsau treburile baltă şi se repezeau buluc să vadă minunea.

Pe atunci se construiau numai case cu un singur etaj. Păreau nişte ciuperci în fundul grădinilor — la prima vedere nici nu puteai să le distingi. Noi locuiam în Alma—Ata. Aveam o casă mică şi o grădină mare. Iar în grădină creşteau..., fireşte, şi meri! Dar lucrul cel mai important este că acolo au crescut, laolaltă cu noi, şi protejaţii noştri: fel de fel de animale domestice şi sălbatice.

Tata ne aducea mereu de la vînătoare tot soiul de pui. Noi îi hrăneam, aveam grijă de ei şi încercam să—i domesticim.

Fiecare dintre noi, copiii, îşi avea un protejat al său: unul avea un pui de vulpe, altul un măgăruş, iar sora cea mai mică avea un cobai. Tata mi—a promis odată:

—Ţie am să—ţi aduc un pui de lup.

—De luuup? Ei, asta—i cam prea de tot. Cu el nu te descurci aşa de uşor. Mai bine adu—mi altceva.

—Chiar aşa! se sperie mama. Nu cumva s—aduci vreun lup. O să ne muşte şi—o să ne zgîrie pe toţi şi după aia o să fugă.

—Ei, fricoaselor! V—aţi şi speriat de—un pui de lup! Păcat! Tocmai, că lupii se domesticesc foarte uşor!

---

[1] Calea ferată turchestano—siberiană, care leagă Siberia de Asia Centrală.

Şi ne—a povestit despre un lup îmblînzit. Acest lup, ca un cîine devotat, îşi iubea enorm stăpînul, mergea pe urmele lui, îl apăra de duşmani, îi păzea calul cînd omul pleca de—acasă. Avea un singur cusur: îi plăcea să bea. Numai ce simţea mirosul de vin că şi începea să caute prin toată casa pînă găsea sticla. O rostogolea apoi cu labele, o spărgea şi lingea tot pînă la ultima picătură.

—Şi cînd se îmbăta, am întrebat noi, nu făcea scandal ca Timka Frolov? Nu spărgea farfuriile? Nu sărea la bătaie?

—Nu, aşa ceva nu făcea niciodată. Se—ascundea într—un colţişor şi dormea.

—Ei, şi pe urmă?

—Cînd se trezea, era din nou înţelept şi la locul lui ca mai înainte.

—Ce s—a întîmplat după aceea cu el?

—După aceea stăpînul lupului a trebuit să plece. A trebuit să plece undeva, departe. La—nceput a mers cu trăsura, mai apoi cu trenul. Şi pe lîngă asta, nici nu ştia cum o să se instaleze la noul loc de muncă şi dacă cei de—acolo or să vrea să—l primească cu lup cu tot. Din cauza asta nu s—a putut hotărî să—l ia cu el. L—a dăruit unor prieteni. Dar lupul n—a vrut să stea la ei. Atunci stăpînul l—a dus în pădure. Lupul a găsit uşor calea înapoi şi s—a întors acasă chiar înaintea stăpînului. În cele din urmă n—au mai avut ce face şi s—au hotărît să—l otrăvească: i—au pus otravă în caşă. Lupul a mîncat, a început să se clatine şi s—a întins ţeapăn într—un colţ. Stăpînul, foarte întristat, s—a urcat în căruţa poştei şi—a plecat... Dar după ce—a mers vreo două staţii de poştă, s—a uitat înapoi şi ce să vadă? Săracul lup alerga după el cu limba scoasă. Porţia de otravă fusese prea mică: lupul a dormit şi, de cum s—a trezit, a luat—o la fugă ca să—şi ajungă stăpînul. A făcut apoi tot drumul acela lung, de circa o mie de verste, pînă la calea ferată, în căruţa poştei. A călătorit cu trenul, pe urmă cu vaporul. Stăpînul spunea peste tot că este cîinele lui, iar lupul se purta atît de frumos, încît toţi îl credeau cîine. Lupul a trăit lîngă stăpînul lui pînă la adînci bătrîneţe şi nu s—au mai despărţit niciodată.

—O, asta—i grozav! am strigat noi într—un glas. Mai povesteşte—ne ceva despre lupi!

—De ce să vă mai povestesc? Mai bine v—aduc un pui de lup. O să—l creşteţi şi—o să—mi povestiţi voi mie fel de fel de lucruri interesante despre el.

De atunci încolo n—a mai fost nici o zi să nu—i amintesc tatei:

—Ei, de ce nu ne—aduci puiul de lup? Dacă ne—ai promis, trebuie să ni—l aduci.

Într—o dimineaţă cineva strigă tare lîngă patul meu:

—Scoală—te, i—au adus!

Am înţeles imediat pe cine aduseseră. Am sărit în sus, mi—am tras rochia pe mine şi—am alergat în curte.

—Du—te repede în fierărie! îmi strigă tata. În fundul curţii aveam un fel de fierărie părăsită. Acolo aruncam tot soiul de lucruri nefolositoare: o sanie veche, fiare ruginite, farfurii sparte. Uşa fierăriei era închisă bine şi fixată cu o piatră grea. Am tras de uşă spre mine. Uşa cedă puţin, iar eu mă strecurai înăuntru pe o parte. Era întuneric. După lumina strălucitoare de afară, nu distingeam nimic.

Dintr—o dată, sub cuptor, acolo unde se face de obicei focul, s—a auzit un foşnet. în întuneric s—au aprins patru scîntei verzi. Am tresărit şi m—am speriat. Nu mă temeam deloc de un pui de lup obişnuit, dar de unul cu patru ochi...

—Nu e unul singur! Sînt doi!

Puii de lup mîrîiră din nou şi, judecînd după zgomot, mi—am dat seama că s—au băgat şi mai în fund, sub cuptor.

Ştiam că nu e chip să cîştigi încrederea unui animal decît dacă—l hrăneşti bine. Am fugit la bucătărie, am pus lapte într—o farfurie, am fărîmiţat pîine în ea şi m—am întors la fierărie. Am întredeschis uşa ca să pătrundă puţină lumină, am pus farfuria pe pămînt şi m—am dat înapoi spre partea întunecoasă a fierăriei.

Mult timp puii de lup n—au îndrăznit să se apropie de mîncare. Mirosul ei era însă foarte ademenitor, iar ei erau tare flămînzi.

Şi iată că de sub cuptor se ivi un botic cenuşiu. După el, al doilea. Puii de lup ieşiră la

lumină tîrîndu—se, se uitară cu grijă de jur împrejur şi se apropiara apoi de farfurie.

Aici uitară de orice teamă. Stînd cu picioarele depărtate, hăpăiau grăbiţi, apucau bucăţile, tremurau, se izbeau unul de altul. Pentru că vroiau să şi mănînce şi să şi mîrîie în acelaşi timp, se înecau şi tuşeau deasupra farfuriei, iar laptele făcea băşici.

Erau atît de ocupaţi cu mîncarea că nici n—au băgat de seamă cînd m—am apropiat de ei. Se ciorovăiau mai departe ca şi cînd ar fi fost nişte căţei şi nimic altceva, şi se frecau unul de altul. Ca şi căţeii, aveau burţi mari şi labe groase. Doar codiţele erau mai subţiri şi mai golaşe, iar urechile ascuţite aveau vîrful drept în sus. Mîncarea se terminase, dar puii de lup nu vroiau să se despartă de farfurie. Unul chiar intrase cu picioarele în ea şi lingea cu îndîrjire ultimele firimituri. Al doilea ridică puţin capul, tresări şi—şi pironi privirea asupra mea. Am văzut că se speriase. I—am zîmbit şi, ca să nu se teamă, am vrut să—l mîngîi. Haţ!

Abia am apucat să—mi trag mîna. Puiul sări şi el într—o parte. Ia te uită la el! Nici n—a făcut bine ochi şi nu te lasă să—l mîngîi! Mai să—mi reteze degetul! Şi pentru ce mă rog? Pentru că i—am dat pîine şi lapte? Frumos, n—am ce spune!

Nu le—am mai dat nici o atenţie. Dar, ca să spun drept, mi—era ciudă!

În curte copiii se strînseră imediat în jurul meu:

—Ei, cum sînt lupii?

—Sînt grozavi, am răspuns eu fără ezitare, au şi—nceput să se obişnuiască cu mine. Mă ascultă. Numai că trebuie să le găsim nume.

Ne—am aşezat pe nişte bîrne, chiar lîngă fierărie, şi—am început să ne gîndim. Tata zicea că puii de lup sînt pereche, un mascul şi o femelă, aşa că le—am spus Diana şi Tom.

La amiază le—am dus din nou de mîncare şi i—am chemat, plescăind din buze:

—Cuţu, cuţu, cuţu!

Lupii au ieşit şi—au început să mănînce. În timp ce ei mîncau, eu am deschis larg uşa.

Imediat au apărut cîinii. M—am speriat la gîndul c—o să—nceapă să se bată cu puii de lup şi—am vrut să—i gonesc. Dar puii de lup se repeziră în întîmpinarea lor, ridicînd codiţele bucuroşi. Se străduiau să—i lingă pe bot, se răsturnau pe spate, dădeau din lăbuţe, într—un cuvînt, se purtau ca nişte căţeluşi. Probabil îşi închipuiau că au de—a face cu lupii şi tare se mai bucurau.

Cîinii mîrîiră sever. Farfuria cu mîncare era de o sută de ori mai interesantă pentru ei decît cei doi linguşitori. Adulmecară farfuria, terminară de mîncat ce mai lăsaseră puii de lup şi ieşiră în curte.

Puii de lup erau atît de fericiţi la vederea cîinilor că uitară de orice teamă şi prevedere şi ieşiră în fugă după ei. Ajunseseră destul de departe cînd, deodată, priviră în jur... şi se înspăimîntară. În pădure nu mai văzuseră niciodată ceva asemănător.

Au văzut căruţa şi s—au lipit de pămînt, arătîndu—şi colţii. Dar căruţa nu se mişca. Se vede că nu se pregătea să—i atace. Au prins curaj.

Întinzîndu—şi gîturile şi oprindu—se din cînd în cînd de frică, ajunseră pînă în mijlocul curţii. Cîinii fugiseră de mult în cerdac şi puii de lup rămăseseră singuri. începură să scheaune jalnic, însă cîinii nu binevoiră să vină la ei. Atunci lupii se întristară. Din nefericire, trecură prin apropierea hambarului. Sub hambar stătea căţeluşa Liutnea cu puii ei abia născuţi. Liutnea crezu că puii de lup vor să se furişeze lîngă puii ei. Se năpusti afară, îl apucă pe Tomcik de ceafă şi—l scutură bine.

Ne—am repezit imediat să—l salvăm pe puiul de lup.

Liutnea îi dădu drumul şi amîndoi puii de lup, Diana şi Tom, fugiră imediat înapoi în fierărie şi se ascunseră sub cuptor.

Sărăcuţul Tom! A ieşit şi el o dată în lume şi uite ce—a păţit.

Am început să ne foim încurcaţi pe lîngă cuptor. Ne uitam pe dedesubt, le vorbeam blînd şi încercam să—i ademenim cu fel de fel de bunătăţi.

Ei binevoiau să mănînce tot ce le dădeam, iar ca răspuns la încercările noastre nu făceau decît să mîrîie. Dar oricît de mare le fusese supărarea, n—au mai stat mult timp sub cuptor. La început a ieşit Diana. S—a strecurat afară, s—a aşezat şi—a stat puţin, apoi s—a întors

la loc. După asta a ieşit şi Tomcik. O ureche îi sîngera, era ciufulit, sub ochi avea o zgîrietură. Scutura din cap şi—şi apleca urechea rănită spre pămînt.

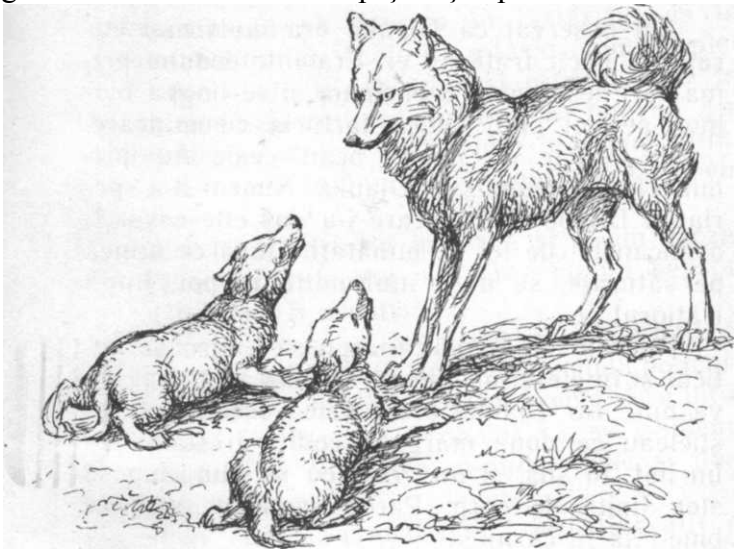

S—au aşezat apoi alături pe pragul fierăriei şi—au început să privească afară, spre curte, trişti şi necăjiţi.

Ziua următoare s—au ascuns la fel, dar în a treia zi de dimineaţă, cînd am venit să le dau de mîncare, i—am găsit aşteptîndu—mă lîngă uşă.

Dianka ieşi în curte şi se luă pe neobservate după mine, pe treptele cerdacului. Tomcik rămase jos.

Am observat că Dianka era mult mai curajoasă decît frăţiorul ei. Era întotdeauna prima care ieşea cînd o chemam şi se lingea frumos pe bot cînd vedea farfuria cu mîncare.

În cerdac ai noştri beau ceai. Au primit—o foarte frumos pe Dianka. Nimeni n—a speriat—o. Dimpotrivă, fiecare i—a dat cîte ceva. Îi aruncau fel de fel de bunătăţi. După ce mîncă pe săturate, se duse mulţumită înapoi, lîngă frăţiorul ei.

Fricosul de Tomcik începu să—i miroasă boticul şi înţelese imediat că Dianka a mîncat ceva bun. Iar Dianka era foarte veselă. Ochii îi sticleau ca două mărgele, codiţa îi stătea ca un băţ, în sus, şi nu vroia cu nici un chip să stea lipită de corp. Parcă spunea: „Vezi ce bine—i să fii curajos!"

Apoi cei doi pui de lup plecară să cerceteze împrejurimile. De astă dată nu mai păreau aşa de înspăimîntaţi. Inspectară cu multă grijă curtea, ocoliră casa şi ajunseră în grădină.

Eu m—am luat tiptil după ei. Grădina le amintea de pădure. Dintr—o dată se ridicară în picioare, prinseră curaj şi începură să sară printre tufe. Apoi ieşiră în poieniţă, se jucară un timp şi se ascunseră din nou în fundul grădinii. Miroseau fiecare tufă, vroiau să cerceteze fiecare copac. După ce se saturară de joacă, se ascunseră să doarmă în lăstărişul de la poalele vişinului. Acolo i—am lăsat cînd am plecat. Tot acolo le—am adus şi prînzul. Dar în locul unde adormiseră nu mai era nimeni. Am început să—i strig. I—am strigat îndelung uitîndu—mă mereu în fundul grădinii: oare nu vin puişorii de lup?

Am lăsat farfuria în iarbă şi m—am aşezat lîngă ea, amestecînd mîncarea cu un beţişor.

Unde s—o fi ascuns?

Începusem să—mi fac griji. Şi dintr—o dată ce să vezi! în tufiş, chiar lîngă mine, două boticuri. Lupii se apropiaseră de multă vreme şi se uitau să vadă ce fac eu. Probabil că se gîndeau: „Asta—i chiar Surdulea, n—aude nimic şi doar sîntem la nasul ei!"

Dar cum să—i auzi cînd, deşi sînt atît de grăsuţi şi neîndemînatici, merg fără să facă mai mult zgomot decît un fluture?

În timp ce puii de lup se puseră pe mîncat, eu m—am întins în iarbă şi m—am prefăcut că dorm. Nu ştiu dacă numai libertatea şi grădina erau de vină sau dacă într—adevăr ei se obişnuiseră cu mine, fapt este însă că au început să se poarte foarte necuviincios: unul îmi sufla în faţă, altul mă trăgea de rochie, de păr. Dianka îmi fură un pantof şi—l ascunse în tufişuri. Tomcik se repezi după ea să i—l ia. Iar cînd, în cele din urmă, această nouă jucărie a lor îşi reluă locul în piciorul meu, arăta foarte jalnic. Şi—au petrecut toată ziua în grădină

şi rămaseră acolo şi peste noapte.

Şi aşa au trecut cîteva zile. Puii de lup se bucurau de cea mai deplină libertate. Eu ştiam una şi bună: să—i hrănesc cît mai bine ca nu cumva să le dea prin cap s—o pornească după pradă.

Prima dată le dădeam să mănînce dimineaţa devreme, pe la ora cinci. Ca să nu—i trezesc pe ceilalţi din casă, încă de cu seară pregăteam mîncarea şi—o ascundeam lîngă patul meu. Cînd răsărea soarele, ieşeam pe geam, mă duceam în grădină, găseam lupii şi le dădeam farfuria. După ce terminau, o luam, intram în cameră pe geam şi mă culcam din nou.

Lupii mă conduceau pînă la geam, aşa că începură să—l cunoască. Cînd se întîmpla să dorm mai mult, se ridicau pe labele de dinapoi şi începeau să scheaune.

Patul meu era chiar lîngă geam. Mă sculam şi mă uitam la ei, iar lupii, văzînd că m—am trezit, săreau în sus de bucurie.

Se îmblînziseră de tot. Şi eu mă obişnuisem foarte mult cu ei şi, dacă nu—i vedeam cîteva ore, mi se făcea dor.

Ne jucam deseori şi petreceam mult timp împreună. Ne tăvăleam prin iarbă şi alergam prin grădină. Dacă veneam cu cartea în grădină, mă descopereau imediat şi începeau să mă necăjească. Odată, plictisindu—se să mă vadă citind, Dianka scoase un căscat zgomotos şi se aşeză pe carte. Am întors—o cu burta în sus şi—am tîrît—o prin iarbă trăgînd—o de picioarele de dinapoi, în timpul ăsta Tom luă cartea şi începu s—o sfîşie în bucăţi cu o plăcere nemaipomenită.

Lupii aveau un obicei foarte caraghios. După ce mîncau, aveau burţile umflate ca nişte tobe. Se culcau atunci pe iarbă şi începeau să se tîrască, frecîndu—se cu burta de pămînt. E foarte ciudat. Nu ştiau medicină şi totuşi pricepeau că masajul e un lucru folositor.

Odată cînd mă plimbam prin grădină, mi s—a făcut poftă de prune. De jos n—ajungeam la ele aşa că m—am căţărat în pom. Am început să scutur şi auzeam cum prunele zemoase cad pe pămînt. Am scuturat multe. M—am dat jos şi—am început să le caut pe sub pom. Nici urmă de prune. Ciudată întîmplare! M—am urcat din nou, am mai scuturat cîteva şi, cînd am coborît, ce să vezi? Dianka şi Tomcik se întreceau care mai de care să—mi mănînce prunele.

Am aflat astfel că le plăceau fructele foarte mult, că se pricep la ele şi ştiu să aleagă fără greş pe cele mai coapte. Am început să le dau fructe; le scuturam prune, zarzăre şi mere.

Dianka şi Tom scotociseră toate ungherele grădinii. De casă se apropiau însă rar. Erau puţin sociabili şi nu le plăceau oamenii. Mă cunoşteau şi mă iubeau numai pe mine. Pe mine mă aşteptau, îmi ieşeau în întîmpinare, se urcau cu labele din faţă pe pieptul meu, îmi lingeau mîinile şi faţa.

Odată m—am lăudat că lupii îmi cunosc vocea şi ştiu s—o deosebească de—a altora. Toţi au început să rîdă de mine:

—Astea—s invenţii de—ale tale. Nu deosebesc ei nimic, pur şi simplu vin să mănînce. Cum flămînzesc, se apropie de oricine.

—Nu—i adevărat, o ţineam eu. Hai să încercăm şi—o să vedeţi singuri.

Ne adunaserăm cam opt copii. Şi pe cei mari îi interesa chestiunea. S—au îngrămădit cu toţii la portiţa dinspre grădină.

—Numai să—mi dai farfuria cu mîncare, zise sora mea.

Luă farfuria, intră în grădină şi începu să—i cheme. I—a chemat mult timp, însă nici unul nu s—a arătat. Şi ea s—a întors ruşinată. S—a dus apoi altul, al doilea, al treilea... Au încercat cu toţii.

Atunci le—am spus:

—Ei, mie nici măcar nu—mi trebuie farfuria. Cînd o să mă audă, o să vină de îndată la mine. Şi—am intrat în grădină.

Trebuie să recunosc că—mi era tare teamă: dacă Dianka şi Tom o să mă facă de ruşine?

— Dianocika, Tomcik! am început eu să—i strig pe puii de lup. Inima îmi bătea tare de emoţie.

Şi toţi au văzut cum au alergat puii de lup spre mine. Au apărut imediat pentru că erau foarte aproape şi aşteptau numai să—mi audă glasul.

—Vedeţi! Şi mai spuneţi că nu ştiu să ne deosebească!

Vara era pe sfîrşite. Puii crescuseră destul de mult. Treaba asta se vedea şi din respectul cu care cîinii se uitau acuma la ei. Mai înainte, cînd puii de lup erau încă foarte mici, cîinii nu dădeau nici doi bani pe ei. Acuma veneau din ce în ce mai des în vizită la protejaţii mei.

Odată s—au dus în grădină şi—au început să se plimbe printre copaci, lătrînd, scheunînd de bucurie şi făcînd tumbe. Era o dimineaţă strălucitoare. Pămîntul era moale, iar frunzele căzute parcă—i ispiteau să le împrăştie cu boturile. Cîinii săreau unul peste altul, răscoleau frunzele şi nu puteau să stea nici o clipă locului, de parcă cineva le întorsese înăuntru un arc şi acuma arcul ăsta îi împingea înainte fără putinţă de împotrivire. Puii de lup erau încîntaţi de veselia cîinilor şi începură şi ei să se joace. Dianka îl pocni cu laba pe Tom, sări într—o parte, se ghemui şi aşteptă. Parcă spunea: „Ei, Tomcik, hai să le—arătăm noi cum e joaca de—a adevăratelea".

Şi—atunci a început o asemenea harababură că nu mai ştiai cine cu cine se joacă. Dianka îl apucase pe Zagrai, Liutnea îl trăgea de coadă pe Tom. Iar cînd Tomcik, întorcîndu—se, îi dădu o labă şi o doborî la pămînt, Liutnea nu se supără. Sări în picioare, se scutură şi se avîntă în joacă cu şi mai multă înverşunare.

După aceasta, cîinii îşi făcură obiceiul să vină în fiecare zi în grădină. Dianka şi Tom se jucau cu ei şi ieşeau din ce în ce mai des în curte. Cîinii şi lupii începuseră să se împrietenească.

O astfel de prietenie între lupi şi cîini e un lucru rar. Dar dacă lupul reuşeşte să se împrietenească cu un cîine, prietenia lor este foarte durabilă. Ştiţi ce i s—a întîmplat odată unui *iakut,* în nord?

Iakutul era cu renii la iernat. în jurul lor pe o distanţă de mai multe verste, nu erau nici case, nici cîini. Avea numai o singură căţeluşă care—l ajuta să păzească renii. La un moment dat, *iakutul* observă că ea fura peştele uscat şi—l ducea undeva în pădure. A încercat s—o urmărească, dar n—a reuşit să descopere nimic, în fiecare zi căţeluşa căra cu regularitate peştele undeva. „Dar de ce nu—l mănîncă aici? Unde—l duce?" se mira *iakutul.* Iar spre primăvară, căţeluşa a făcut pui, cu totul pe neaşteptate. Stăpînul ei a fost foarte mulţumit. Căţeii sînt o mare bucurie în gospodăria unui crescător de reni. Pentru un cîine bun, în nord poţi să capeţi chiar un ren. Iar aceşti căţei erau deosebit de buni: puternici, rezistenţi şi creşteau ca din apă. Curînd *iakutul* trebui să se mute în tabăra de vară. îşi împacheta lucrurile, le puse în sanie şi—o porni. Căţeluşa cu puii, după el. Drumul trecea printr—o pădure. Dintr—o dată, *iakutul* se întoarce şi vede că familiei sale de cîini i se alăturase un lup. În primul moment puse mîna pe armă şi vru să—l ucidă. Dar apoi înţelese că lupul era, de fapt, tatăl puilor, iar căţeluşa pentru el furase în timpul iernii peştele uscat.

Nu l—a mai împuşcat, iar lupul s—a mutat împreună cu ei în tabăra de vară.

Cînd a venit iarna, Dianka şi Tom erau deja mari. Părul le crescuse lung şi gros, aveau cozi stufoase şi moi. Ca înălţime erau cît nişte cîini mari, puternici. Cu puţin timp înainte de căderea primei zăpezi, lupii şi—au făcut culcuş. Era aşa de mare încît uneori şi cîinii se

duceau să se culce împreună cu lupii. Dar prietenia cu cîinii a avut urmări neplăcute pentru Dianka şi Tom: au învăţat de la cîini să fure găini. Acasă erau pedepsiţi aspru pentru asta, de aceea săreau gardul şi se duceau să fure de la vecini. Odată vecinul a venit la tata. Ţinea în mîini o curcă sfîşiată. încerca să—l convingă că e isprava lupilor noştri şi ne cerea să i—o plătim.

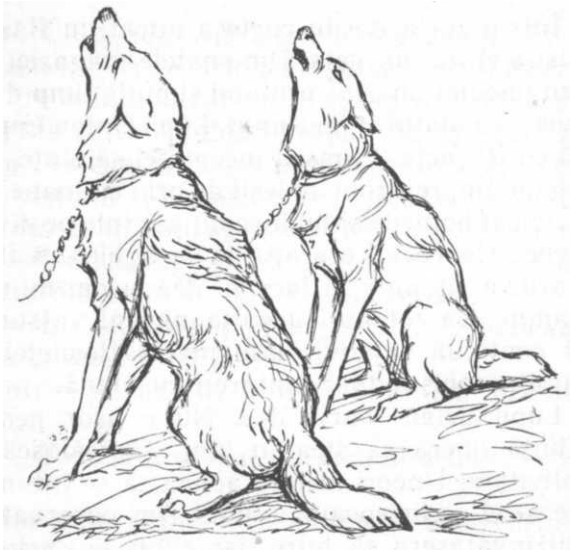

—Şi s—aveţi grijă, că dacă îi mai văd pe la mine... eu atît vă spun...

În aceeaşi zi Dianka şi Tom au fost puşi în lanţ. Viaţa nu mai era aşa de uşoară ca pînă acum.

Într—o zi, la noi în curte a intrat un flaşnetar şi—a cîntat un vals. Din spatele magaziei s—a auzit imediat un glas profund şi puţin timp după aceea i s—a alăturat încă unul. Lupii cîntau împreună cu flaşneta. Cum au început ei să cînte, toţi cînii din împrejurimi au ieşit de prin cotloane. Şi—au ridicat boturile şi—au început să cînte pe diverse voci. Concertul era atît de caraghios că flaşnetarul a rîs pînă la lacrimi. Dădu din mînă a lehamite, că tot nu—i asculta nimeni valsurile, dar continuă să învîrtă manivela flaşnetei de dragul neobişnuiţilor cîntăreţi cu blană.

Lupii urlau foarte des. Nu e uşor pentru o fiinţă liberă să stea în lanţ, să trăiască în captivitate! Uneori nici nu apuca să se întunece bine şi ei şi începeau: uuuuu! Am observat că lupii învăţaseră să latre, iar cîinii să urle ca lupii. La început, tatei nu—i venea să creadă, însă după aceea s—a convins singur. Dianka lătra. M—am dus şi l—am chemat pe tata. El a ascultat, s—a mirat şi—a spus că e un lucru foarte rar.

Ca să le mai îndulcim viaţa în captivitate, am început să ducem lupii la cîmp, în afara oraşului. Cum aveam o clipă liberă, îi luam de lanţ şi porneam cu ei la plimbare. Lupii ştiau să meargă perfect în lesă. Numai că aici se ivea un necaz: la mers nu ne puteam măsura cu ei. Cînd nouă ne ieşea limba de—un cot de oboseală, ei abia prindeau gust. Dar mişcarea pe care o făceau tot nu le—ajungea şi de aceea încercau să se smulgă din lanţ. Au învăţat apoi să se dezlege. Strîngeau în dinţi una din verigile lanţului şi—l scoteau din zgardă. Cînd scăpau din lanţ, toţi ai casei veneau fuga să mă caute, fiindcă lupii nu se apropiau decît de mine. Ba din cînd în cînd se mai auzea:

—Ei, tu, sora lupilor (aşa îmi spuneau), du—te şi leagă—i pe frumoşii tăi!

Într—o zi, înainte de Anul Nou, am auzit un strigăt:

—Tomcik a scăpat din lanţ şi—a fugit la vecin!

Aşa cum eram, fără palton şi fără căciulă, am ieşit repede în curte. Ca să nu mai ocolesc, am fugit de—a dreptul prin grădină. În grădină nu erau pîrtii şi zăpada îmi ajungea pînă la genunchi.

Am văzut încă de departe cum stătea Tomcik în mijlocul curţii vecinului, iar acesta ieşise în cerdac cu puşca în mînă.

—Staţi! am strigat cît mă ţineau puterile. Staţi! Imediat vin să—l leg... Nu tra...

Glasul mi s—a frînt. Am văzut cum vecinul a ridicat arma... apoi s—a auzit împuşcătura. Tom a căzut ca secerat în zăpadă. Am alergat spre el, am aruncat cu lanţul în vecin, l—am

apucat de cojoc!
—Ce—aţi făcut!

S—a adunat o mulţime de lume. Toţi strigau, ţipau. Am luat capul lui Tom pe genunchi şi—am început să plîng amarnic. Nu mai ţin minte cum ne—am întors acasă, cum l—am adus pe Tom.

În aceeaşi seară m—am îmbolnăvit rău, am făcut temperatură pentru că răcisem.

Am stat în pat aproape două luni.

Rămasă singură, fără Tom, pe deasupra şi fără mine care eram bolnavă, Dianka s—a întristat foarte tare. În primele zile nici nu vroia să mănînce, scheuna şi se zvîrcolea. Toţi credeau c—o să moară.

Eram bolnavă, aiuram, iar cînd îmi recăpătăm cunoştinţa, îi rugam pe toţi s—o mîngîie pe Dianka, să—i dea de mîncare şi să aibă grijă de ea.
—I—au dat de mîncare Diankăi?... Dar Dianka a dormit? întrebam eu de fiecare dată cînd îmi aduceau supa sau îmi aranjau patul de culcare.
—Dianka e grozavă! Mănîncă de stinge şi de Tomcik nu—şi mai aduce deloc aminte.

Cînd am început să mă simt mai bine, i—am rugat s—o aducă la mine în cameră. A venit zuruindu—şi lanţul: era o lupoaică în toată firea! La început nici n—am recunoscut—o, aşa era de mare şi frumoasă. Nici ea nu m—a recunoscut. Numai că eu nu arătam deloc grozav. Eram rasă în cap şi slăbisem îngrozitor, de nu mai rămăsese decît nasul din mine. Dianka privea cu interes în jur, la lucrurile necunoscute. Am chemat—o:
—Dianka, Dianocika!

Atunci şi—a amintit de vocea mea şi s—a repezit spre mine. Am mîngîiat—o. A închis ochii de plăcere şi—a rămas nemişcată, dînd din coadă... Lîngă mine, în pat, şedea tolănit un motan gras. Dianka nu i—a plăcut deloc. Şi—a zis că trebuie să fie vorba de vreun cîine obraznic pe care se obişnuise să—l ţină la respect. Fără să stea mult pe gînduri, scuipă şi, jap! o labă Diankăi peste bot. Am încremenit.

Diankăi i se ridică tot părul pe spinare. Deschise botul înfricoşător şi...
—Dianka, Dianocika, draga mea!

M—am agăţat cu toate puterile de ea. Iar ea apucă motanul cu dinţii de ceafă, îl dădu jos din pat, îl aşeză pe podea şi se întoarse la mine.

În fiecare primăvară ne mutam cu toată familia din oraş la pădure. La cincisprezece verste de oraş, în munţi, se afla un mic canton. Pe lîngă el curgea voios un pîrîiaş de munte. Pe luncă erau o mulţime de flori, iar ceva mai sus, chiar sub crestele acoperite de zăpadă, se aflau taberele kazahilor. Copiii lor erau cei mai buni prieteni ai noştri. Ne plăcea foarte mult cantonul ăsta şi întotdeauna aşteptam cu nerăbdare mutarea de primăvară.

Acum aveam motive în plus să aştept cu nerăbdare ziua mutării: mă gîndeam că la munte n—or s—o mai lege pe Dianka în lanţ.

Dar şi acolo a trebuit să stea tot în lanţ: nu departe de canton era o mică aşezare şi locuitorii ei se temeau de lupoaica aceasta care se plimba în libertate.

Într—o zi Dianka a scăpat din lanţ şi—a fugit în sătuc. în cerdacul uneia dintre căsuţe a apărut dintr—o dată un mops care, înnebunit de furie, s—a pus să se—arunce asupra Diankăi. Ce curaj pe el! A ţîşnit din cerdac şi s—a şi repezit la ea. Dar Dianka a apucat

căţelul cu dinţii şi i—a sfîşiat beregata într—o clipită.

Din casă au ieşit în goană stăpînii cîinelui — care cu biciul, care cu băţul — şi—au înconjurat—o pe Dianka. Văzînd că treaba se încurcă, Dianka se ascunse în spatele meu şi se uita vesel la duşmani: „Ca să zicem aşa, aici sînt în siguranţă, n—o să mă lase pradă vouă!"

Într—adevăr, n—am lăsat—o pe mîna lor. în schimb pe mine m—au ocărît în fel şi chip şi au venit la părinţii mei să se plîngă de amîndouă.

Au trecut aşa cîteva luni. Şi cum adică? Dianka o să stea mereu numai în lanţ? Tata încerca să mă convingă să—i dau drumul de tot. Multă vreme n—am fost de acord.

—Dacă pe tine te—ar ţine cineva în lanţ, crezi c—ar fi plăcut?

Am hotărît să încerc şi o zi întreagă am stat numai lîngă Dianka. Apoi m—am dat bătută şi i—am spus tatei s—o ducă în pădure.

Într—o dimineaţă i—am dat de mîncare pînă s—a săturat. Tata a încălecat, a luat lanţul în mînă şi Dianka a pornit veselă în urma lui. A dus—o departe, în pădure, i—a scos zgarda şi, cît ai clipi din ochi, Dianka s—a ascuns în tufişuri.

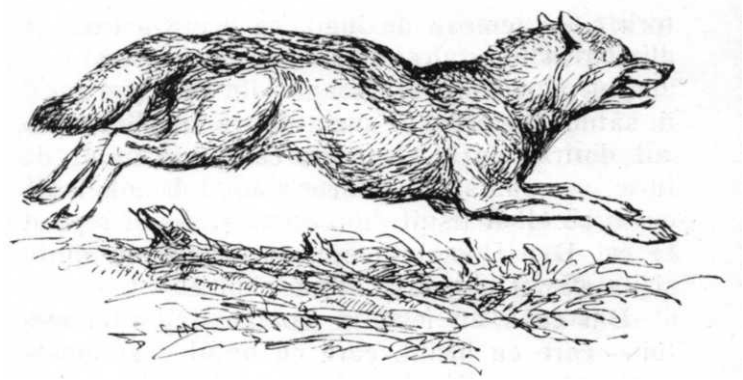

„Da, îşi zise tata, lupul tot lup e. Oricît l—ai hrăni, tot la pădure i—e gîndul!"

Aşteptă pînă Dianka se depărta bine şi apoi se întoarse acasă. A ajuns spre seară.

—Ei, cum e, a plecat?

—A plecat, răspunse tata. Şi chiar a uitat să—ţi trimită salutări.

—Ei, nu—i nimic, ce să—i faci... Foarte bine. Am lăsat capul în jos. Oricum îmi venea greu. Nu—i uşor să vezi că prietenul te părăseşte şi pleacă în pădure.

Dar, în aceeaşi clipă, în mînă am simţit un bot rece. Dianka! Venise în urma tatei...

Am mai încercat încă o dată s—o ducem de—acasă. Tata a luat-o şi—a plecat cu ea hăt—departe, peste deal.

Au trecut patru zile şi Dianka s—a întors din nou frîntă de oboseală, jumulită. Se vede că rătăcise mult timp, dar reuşise să—şi găsească în cele din urmă casa. Nu ştiu cum s—ar fi terminat toate acestea dacă n—ar fi trebuit să ne mutăm în alt oraş. Prima întrebare care s—a pus a fost unde să—i cazăm pe toţi protejaţii noştri.

Evident, cel mai mult mă îngrijora Dianka. Îmi tot revenea în minte povestea aceea cu lupul pe care stăpînul a vrut să—l otrăvească şi mă străduiam să—i găsesc Diankăi un loc în care să se simtă la fel de bine şi fără noi. Şi dintr—o dată totul s—a aranjat cum nu se poate mai bine.

În ultimul timp, în orăşelul nostru şi în cîteva sate din raion fuseseră nişte furturi. Hoţii furau din curţile oamenilor cai şi vaci şi le ascundeau undeva, într—un loc necunoscut. Imediat au fost aduşi din Rusia, în schimbul unor sume considerabile, nişte cîini poliţişti, vestiţi, ca să le vină hoţilor de hac. Odată cu cîinii au venit şi oameni care aveau misiunea să lupte împotriva acestei ruşini nemaiauzite pînă atunci pe aceste meleaguri.

Cu totul întîmplător s—a nimerit să fiu şi eu cu tata pe lîngă aceşti cîini. Erau foarte bine îngrijiţi. Li se rezervase un lot special cu o bucată mare de grădină. Fiecare cîine avea o căsuţă a lui. Erau hrăniţi pe săturate şi nimeni nu avea voie să strige la ei sau să—i bată.

Cîinii aceştia semănau foarte mult cu lupii, aşa că dintr—o dată mi—a venit ideea: ce—ar fi să—i rog s—o ia şi pe Dianka aici cu ei? I—am spus tatei, iar tata a vorbit cu şeful.

—O lupoaică? Domesticită? strigă şeful încîntat. Chiar acum o iau. Asta era visul meu.

Exact aşa ceva căutam şi eu...

Şi iată că Dianka s—a mutat la crescătorie şi s—a instalat în aceeaşi casă cu un cîine poliţist, pe nume Wolf.

Pînă la plecare m—am dus în fiecare zi să văd ce face. Ca şi mai înainte, se alinta pe lîngă mine. Arăta sătulă, mulţumită şi veselă. Am plecat liniştită, convinsă c—o să—i meargă bine.

În orăşelul unde ne mutasem, nu mai aveam animale şi ne era urît fără ele. Nu scăpăm nici un prilej să aflu ce face Dianka. În primii doi—trei ani, şeful crescătoriei ne mai scria despre ea. Ne—a anunţai: că Dianka şi Wolf au pui. Puii lor se deosebeau de ceilalţi prin robusteţe şi forţă şi — lucrul cel mai important — erau nişte cîini de urmărire grozavi.

Apoi n—am mai primit nici un fel de veşti de la crescătoria de cîini. Mai tîrziu am aflat din alte surse că această crescătorie era vestită în întreg Kazahstanul. Cîinii ei găseau fară greş orice făptaş. Nu era chip să se ascundă de ei. Băgaseră spaima în hoţi în aşa hal, încît în Alma—Ata aproape că nu mai erau nici un fel de furturi.

Peste cîţiva ani ne—am întors din nou la Alma—Ata. Primul lucru pe care l—am făcut a fost să mă duc la crescătorie. îngrijitorul mi—a spus că Dianka şi Wolf nu mai trăiesc. Muriseră de bătrîneţe.

—Dar puii lor? am întrebat eu. Aş putea să—i văd?

—Acuma toţi cîinii—s la hipodrom. Acolo—i o expoziţie şi—un concurs pentru cîinii poliţişti.

Am alergat la hipodrom. Pavilioanele uriaşe erau înţesate de lume, ca în zilele de curse. Era grozav de interesant. La început au fost prezentaţi cîinii foarte tineri, care abia începuseră să înveţe. îşi executau numerele cu multă grijă: săreau peste bariere, se urcau pe scări, cărau săculeţe cu proiectile peste un cîmp. Erau puşi să caute obiecte ascunse şi să îndeplinească multe alte misiuni.

La un moment dat a venit în fugă casierul strigînd că i s—au furat toţi banii din casă.

Oamenii au început să se agite, să—şi pipăie buzunarele ca să vadă dacă mai au toţi banii.

Imediat au dat drumul unui cîine să—l caute pe hoţ. Cîinele a mirosit casa şi—apoi s—a repezit spre partea unde stătea publicul. A sărit peste un rînd, două, trei. în al patrulea rînd, chiar la mijloc, era o femeie îmbrăcată luxos. Avea o pălărie mare, cu voaletă, foarte la modă pe vremea aceea. Cîinele s—a apropiat alergînd de doamnă şi, cît ai bate din palme, i s—a aruncat în spate. Femeia se apără cu mîinile şi începu să protesteze cu un glăscior subţire, caraghios:

—Ce—nseamnă asta? Ce neruşinare! Am să mă plîng...

—Bineînţeles, e—o obrăznicie, se ridicară cîteva voci din public. Cum o să se—njosească o doamnă pînă într—atîta?

—Stă de mult aici, chiar de la—nceput...

—Cîinele s—a înşelat. Unde—s îngrijitorii, ce păzesc? Un cîine ca ăsta poate să schilodească omul din nimic!

Dar cîinele nu înţelegea aceste proteste şi—şi continua treaba. Se repezi la pălăria cea modernă, o apucă cu dinţii, apoi i—o smulse din cap împreună cu părul.

—Vai de mine, ce—i asta? stigă o femeie care şedea lîngă mine.

—Ce grozăvie! strigă alta.

Şi atunci am văzut cu toţii că doamna avea sub părul smuls alt păr, tuns scurt, ca la bărbaţi. Ne uitarăm în jos. Cîinele sfîşia pălăria şi peruca şi scotea un teanc de bani legaţi cu grijă. Stătu cu ei în dinţi, pironindu—şi ochii asupra doamnei.

Atunci doamna îşi scoase rochia de faţă cu toată lumea. Sub rochie apărură pantaloni, cizme şi o cămaşă de uniformă.

—Păi ăsta—i îngrijitorul! spuse cineva. Toţi Începură să rîdă şi să bată din palme.

Fiecare ar fi vrut să mîngîie cîinele acesta înţelept, dar îngrijitorul spuse că străinii n—au voie să mîngîie cîinii poliţişti.

După această scenă s—au mai prezentat cîteva numere. Cîinii erau admirabil dresaţi,

aveau multă imaginaţie, curaj şi un miros perfect.

După aceea a urmat parada.

În faţa publicului au fost aduşi, unul după altul, cei mai buni cîini. Li se spunea numele şi le se prezentau faptele cele mai importante, apoi li se decerneau premii. Orchestra cînta un marş de salut.

—John şi Spy! anunţă solemn organizatorul paradei. Fiii lui Wolf şi ai lupoaicei Diana. Tocmai s—au întors de la expoziţia de la Moscova, unde au primit cele mai importante premii: marile medalii de aur. La acest concurs ei nu participă, pentru că nu au adversar pe măsură.

Toată lumea a început să bată din palme şi s—a ridicat în picioare ca să—i vadă mai bine. Muzica intona din nou marşul de salut.

În faţa spectatorilor se aflau doi lupi mari şi frumoşi.

Mă uitam cu admiraţie la ei şi—mi aminteam de Dianka şi de Tom.

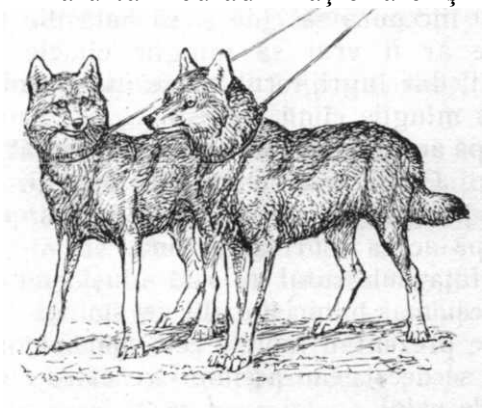

MIŞKA

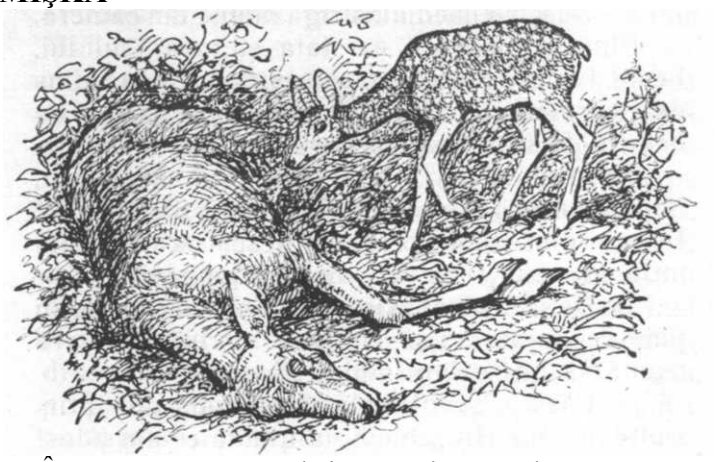

În căsuţa cantonului toată lumea dormea. La poalele muntelui ropotea pîrîul, urnind din loc pietrele grele. Dintr—o dată, printre bufnituri, s—au auzit nişte voci care îndemnau caii:

—Hoo! Murgule, haide! Diii!

Căruţa grea urcă dealul abrupt, ajunse la canton şi acolo se opri.

Caii lăsaseră capul în jos şi respirau greu.

Tata înconjură casa şi bătu cu coada biciului în geam.

—Deschid imediat, strigă mama din cameră. Pînă se îmbrăcă ea, tata şi tovarăşul lui, Fedot Ivanovici, dezlegară ceva ce stătea întins de—a curmezişul căruţei. Îl aşezară pe pămînt cu băgare de seamă şi începură să desfacă sforile.

Murgu, căruia i se făcuse dor de acasă, împinse nerăbdător cu botul în porţile închise, în cele din urmă porţile se deschiseră. Căruţa intră în curte şi se opri în faţa magaziei.

—De ce—aţi zăbovit atîta? întrebă mama în timp ce—i ajuta să—şi descarce lucrurile. Mi—era teamă să nu se fi—ntîmplat ceva.

—Păi s—a şi întîmplat, că de—aia am întîrziat două zile. în schimb, ia te uită ce—am adus! E un cadou pentru copii!

Şi arătară spre ceva care, în întuneric, semăna cu un viţel.

—Vai de mine, dar unde l—aţi prins? L—aţi luat aşa de mic! Haideţi, aduceţi—l aici, în magazie. Oare nu trebuie să—i dăm de mîncare? I—o fi foame.

—Nu, acuma oricum n—o să mănînce, e prea speriat. Mai bine să se odihnească şi mîine o să—i dăm lapte.

Tata aşează „cadoul" pe paie, îl înveli cu o pătură şi propti uşa magaziei cu o piatră mare.

— Da' tu unde te duci? Vino—ncoace, prostuţule! strigă el la un cîine lăţos, pe nume Mailik.

Mailik se străduia de mai mult timp să atragă atenţia asupra lui. Abia li se auziseră glasurile pe lîngă munte că el se şi repezise să le iasă în întîmpinare. îi „sărutase" în bot pe Murgu şi pe Maşka, linsese cizmele stăpînului, alergase de jur împrejur prin toată curtea cu coada îmbîrligată şi capul în sus, într—un cuvînt nu—şi mai încăpea în piele de fericire şi nu mai ştia ce să facă şi cum să—şi arate bucuria şi dragostea faţă de noii veniţi. Iar cînd tata propti uşa magaziei cu piatra, Mailik o apucă cu labele şi începu s—o tragă înapoi, la locul ei de mai înainte.

—S—a prostit de—atîta fericire, rîse tata. Poate că vrea să intre—n magazie? E—n stare să—l sugrume p—ăla mic...

—Nu, nu—i asta. Vrea să—ţi facă pe plac, să te—ajute. Haide, pleacă, Mailik. Nu—ţi băga nasul unde nu—i treaba ta.

Apoi toţi au urcat în cerdac şi—au intrat în casă. Ne—au trezit, pe Sonia şi pe mine. Am alergat cu găleata spre rîu. în cerdac samovarul începuse să sîsîie. Mama se apucase să facă lipii. în timp ce—şi bea ceaiul, tata ne povesti cum rămăsese „cadoul" singur în pădure, lîngă mama lui pe care o omorîse cineva.

—Oameni fără suflet! Doar ştiu că primăvara animalele au pui. în perioada asta nu e voie să

vîneze. Şi totuşi îi împuşcă. I—au omorît mama, iar el, săracul, se tot învîrtea în jurul ei. Are dreptate, unde să se ducă? Şi să—l omori, ţi—e milă. Aşa c—am hotărît, împreună cu Fedot Ivanovici, să—l luăm cu noi. Să crească şi el odată cu copiii.

Mama era foarte bucuroasă.

Îi plăcuse încă de la prima vedere micul „cadou" şi—şi luase imediat rolul de apărătoare a lui.

Iulia şi Nataşa se treziseră şi ele. Auzind că mama şi tata vorbeau de nu ştiu ce „cadou", îşi băgară pe uşă capetele somnoroase.

—Mamă, întrebă Nataşa cu vocea îngroşată de somn, cadoul ăsta e de mîncare?

—Nu, răspunse Iulia, e viu.

—Mamă, dar ce e?

—Mamă, l—au adus pentru noi? Da' unde e? Unde e, mamă?

—La culcare, la culcare! zise mama sever. Mîine o să vedeţi.

Nu era nimic de făcut. Trebuiau să aştepte pînă dimineaţa.

Mama s—a trezit devreme, cînd abia răsărise soarele. S—a sculat, ne—a trezit pe Sonia şi pe mine şi—am ieşit în curte.

Caii stătuseră nemîncaţi toată noaptea. Reuşiseră să se usuce de sudoare şi acum le era foame. Cum ne—au văzut, au nechezat uşor. Le—am scos hamurile şi i—am mînat spre rîu. Băură pe săturate, se întoarseră în curte şi, oprindu—se lîngă ieslea împletită, începură să mestece cu zgomot trifoiul.

Sonia mulse vaca şi—i dădu drumul pe poartă. Vaca o luă spre munte, la păscut.

Iar mama intră în casă, turnă lapte cald într—o găletuşă şi le chemă pe surorile mai mici:

—Ei, somnoroaselor, sculaţi—vă, mergem să dăm de mîncare musafirului nostru.

Iulia sări într—o clipă din pat, îşi trase rochia pe ea şi—şi puse ghetele şi—o porni în fugă după mama.

Tremura toată, mai puţin de frigul dimineţii şi mai mult de emoţie. Uşa magaziei era dată în lături şi Sonia vorbea blînd cu cineva:

—Prostuţule, o să—ţi dea acuşi!

Alături de ea, în paie, stătea un pui de ren şi—i sugea degetele.

Iuliei îi pierise glasul de emoţie. Se apropie de ren şi începu să—l mîngîie pe bot şi pe picioruşe, îl privea drept în ochi şi punea o mulţime de întrebări:

—De ce—are picioruşele atît de subţiri?... Cîţi ani are?... Unde e mama lui? Dar tăticul?...A venit cu căruţa?... Ia uitaţi—vă, mă linge pe mînă. Rîse emoţionată. Înseamnă că—i e foame.

Mama îi întinse un deget şi apoi îi trase boticul în găletuşa cu lapte. Renul înţelese, supse degetul şi începu să soarbă laptele.

Înghiţea lacom, se îneca şi fornăia cînd îi intra laptele în nas. Comentam în şoaptă fiece mişcare de—a lui.

—Ia te uită ce crăcănat stă! Ca să nu cadă!

—Dar tot se îndoaie, mai—mai să se rupă.

—Ba nu, aşa face el ca să înghită mai mult.

—Şi cum loveşte în găleată! Ca viţeii cînd sug la vacă.

—Adică cum, tu crezi că pentru el găleata e totuna cu vaca? Prostuţul de el!

Eu şi Iulia rîdeam de ne prăpădeam. Dar Sonia se uită severă la noi şi zise:

—Bine că sînteţi voi deştepte! Nici măcar nu ştiţi ce e ăsta.

—Ba ştim, e—un pui de ren.

—Reni sînteţi voi! Asta se numeşte *maral*. E un fel de ren asiatic. Eu ştiu, fiindcă am citit o carte a lui Brehm[2] unde scrie totul despre ei.

După această informaţie am amuţit şi—am început să privim cu mai mult respect la acest animal care se numea „maral".

Avea picioare lungi cu copite ascuţite, gîtul subţiratic şi capul rotund şi lătăreţ, cu urechi

---

[2] Brehm, Alfred Edmund (1829—1884), zoolog german. Autorul vestitei lucrări *Viaţa animalelor*.

cît frunza de brusture. Le mişca şi le ciulea tot timpul. Avea ochii ca nişte prune imense, fruntea lată şi nasul micuţ, cu nări care se umflau mereu. Ca statură era cam de înălţimea unui mînz nou—născut.

Avea o blăniţă moale, pufoasă, care parcă te îmbia s—o mîngîi. Pe spate, de o parte şi de alta, se vedeau pete albe. Coadă n—avea deloc: în locul ei era numai un fel de ciot mic, gros şi în jurul lui, o pată albă, de parcă cineva ar fi atîrnat acolo un şerveţel.

—Cum îl cheamă, mamă?

—Îl cheamă Mişka, pentru că l—au prins lîngă satul Mihailovka, se grăbi din nou Sonia. Aşa i—au spus aseară, cînd voi dormeaţi duse.

Nu—ţi venea să crezi cît de mult îi plăcea Soniei să—şi arate cunoştinţele. Pînă să ne venim noi în fire, ne şi povestise totul despre Mişka, de parcă ea l—ar fi prins şi l—ar fi adus aici.

Şi în timpul ăsta Mişka îşi bea laptele. Aplecă găletuşa ca să soarbă ultimele picături, mişcă vesel din ciotul lui de coadă şi începu să dea cu capul în găleată.

Lovită puternic, găleata se rostogoli afară din magazie. Mişka se repezi şi el după ea şi din nou îşi băgă capul în găleată, apoi începu să se învîrtească în jurul ei, dînd—o de—a dura prin curte.

Spera că găleata, ca şi mama lui, o să—i mai dea cîteva picături de lapte, dacă o loveşte binişor cu botul.

În cerdac apăru micuţa Nataşa. Tocmai se trezise şi privea somnoroasă prin curte.

Acolo Mişka zornăia cu găleata lui.

Deodată scutură din cap şi sări cu toate patru picioarele într—o parte. Apoi se uită de jur împrejur, făcu un salt spre Mailik, îşi lăsă capul în jos şi începu să facă tot felul de sărituri care de care mai ciudate.

Mailik se sculă în picioare, deschise ochii uimit, se uită la dansator şi cînd făcu o dată mîrrr! Mişka zbură ca o rachetă şi se ascunse în spatele mamei. Scoase numai puţin capul, se uită la Mailik şi începu să scîncească: iii, iii!

I se umflaseră nările. Îşi ciulise urechile şi i se încreţise pielea pe crupă. De spaimă, şi respiraţia îi era neregulată.

Nataşa începu să rîdă gros şi bătu din picioare de bucurie:

—Scînceşte ca un pisoi... Şi Mailik... O să—i arate el lui.

Cînd samovarul începu să fiarbă şi ne urcarăm cu toţii în cerdac, Mişka veni după noi. în timp ce noi ne beam ceaiul, el bătea din copitele lui mici şi făcea turul camerei, adulmecînd tot ce—i ieşea în cale. Îşi băgă botul pe geam, sub pat, mirosi vasele de lut de pe etajeră. Apoi cercetă şi a doua cameră şi, în cele din urmă, alegîndu—şi un loc comod (tocmai pe prag, în picioarele tuturor), se lăsă în genunchi şi se culcă.

Alături de el, pe podea, era o foaie de hîrtie. Mişka o luă în dinţi şi, fîşîind tare, începu s—o mestece.

Nataşa, care avea numai patru ani, se uită îndelung şi serios cum mănîncă hîrtie. Apoi se dădu jos de pe scaun şi, foarte hotărîtă, luă o bucată de pîine şi începu să—i scoată miezul. Sonia îmi făcu semn cu cotul. Iulia îşi ascunse faţa în spatele ziarului, ca să nu se vadă că—i vine să rîdă.

—Ce faci? o întrebă mama.

—I—e foame, răspunse Nataşa supărată. Uite, mănîncă hîrtie.

—Da' de unde, mănîncă numai aşa... I—am dat de mîncare, nu mai vrea.

—Ba da, vrea! Dacă mănîncă hîrtie, înseamnă că vrea.

Se aşează lîngă Mişka şi—i întinse bucata de pîine. Mişka termină de mestecat hîrtie, apoi muşcă din bucata de pîine cu atîta poftă, de parcă n—ar fi mîncat de trei zile.

Nataşa se lumină la faţă.

—Uite cum mănîncă! Şi tu spuneai că n—o să mănînce!

După ceai ne—am dus să ne jucăm în spatele casei, pe pajişte. Mişka rămase cu mama şi se ţinu toată ziua după ea, oriunde se ducea — fie la cămară, fie la magazie, fie la cuptorul ridicat într—un colţ al curţii. Iar cînd mama începu să pregătească masa, se aşeză cuminte

într—un colţ lîngă plită, mişcînd din urechi.

Nu—i plăcea să rămînă singur în curte, se temea şi—i era urît. Traversînd curtea în urma mamei, Mişka se lovea de Mailik. Scutura din cap şi bătea cu copita în pămînt; se străduia să—i arate că nu uitase cearta de dimineaţă.

La toate, Mailik răspundea foarte clar: mîrrr!

La amiază, lui Mişka i se făcu tare foame şi se tot fîţîia pe lîngă mama, lovind—o nerăbdător cu botul în burtă: „Să—mi dai lapte, ce mai aştepţi?"

Îşi închipuia probabil că era mama lui care trebuia să—i dea să mănînce.

Mama rîse, îl dădu la o parte şi se grăbi să—i pregătească mîncarea.

Cînd puse găleata pe pămînt, Mişka se repezi singur, fără să mai aibă nevoie de degetul mamei îşi vîrî capul în găleată şi începu să bea. De lăcomie, la primele înghiţituri lovi în găleată şi—o răsturnă într—o parte. Tot laptele se vărsă.

—Ah, blestematule, se supără mama. Eu îmi dau atîta silinţă pentru el, iar el se—apucă să răstoarne găleata.

Dar ce să—i faci? Trebuia să—i dea iară lapte, oricît s—ar fi supărat, fiindcă se pregătea s—o împungă din nou cu botul. I—a mai turnat o porţie.

La început, Mişka mergea după mama peste tot, de parcă era legat de ea. Mînca mult şi dormea mult. Nouă, copiilor, nu ne dădea nici o atenţie, deşi ne străduiam în fel şi chip să—i fim pe plac. Ce—i drept, nu refuza să primească din mîinile noastre pîine şi fel de fel de alte lucruri, dar cu atîta dispreţ, de parcă ne—ar fi făcut cine ştie ce favoare.

Aşa au trecut două luni. Mişka se obişnuise între timp şi cu noi şi cu tot ce ne înconjura. Nu se mai temea atît de tare de cîini şi se plimba deseori departe de casă.

Petele albe de pe spinare îi dispărură şi începu să năpîrlească. Aceste pete albe apar la reni şi la caprele sălbatice, dar numai cît sînt pui. După aceea se şterg fără urmă. In frunte îi crescură două cucuie — îi ieşeau coarnele.

Marna îl hrănea foarte bine şi Mişka creştea repede. Avea blăniţa moale şi netedă. Bea cîte o găleată mare de lapte de fiecare dată cînd i se dădea de mîncare. Mama era desperată:

—Ce mă fac eu cu el? Dac—o duce tot aşa, n—o să ne mai ajungă laptele pentru noi.

Se hotărî să subţieze laptele cu apă. La început punea cîte puţin, apoi din ce în ce mai multă apă, iar în cele din urmă, la o găleată întreagă de apă punea numai cîteva căni de lapte. Mişka nu se lăsa impresionat şi bea mai departe foarte încîntat. Dar dintr—o dată se opri. Parcă pricepuse că laptele era subţiat. Fornăi, răsturnă găleata cu piciorul şi de—atunci nu se mai atinse de lapte, nici dacă era neamestecat.

Copilăria se încheiase. Mişka a trecut pe altă mîncare: mînca tărîţe împreună cu vaca, iar cînd se dădea ovăz la cai, avea grijă să li se alăture şi el la masă.

Se temea de cai, iar ei, să nu—l vadă cu botul în ieslea lor. Din cauza asta îl şi muşcau destul de des.

În schimb, de vacă nu se temea nici cît negru sub unghie. Se întîmpla ca mama să—i dea vacii de mîncare şi să plece. Imediat, Mişka răsărea ca din pămînt, gonea vaca şi se apuca să mănînce el singur. Iar Burenka stătea nefericită într—un colţ şi privea trist la el.

—Ah, nemernicule, ce faci aici? strigă cineva din cei mari văzînd jaful.

Luat prin surprindere, Mişka sărea într—o parte, mai ţopăia de cîteva ori, apoi trecea gardul şi fugea spre munte.

Pofta de mîncare a lui Mişka eraîntotdeauna uriaşă. Şi dintre delicatese cel mai mult îi plăceau mucurile de ţigară. Zile întregi se plimba pe sub ferestrele cantonului şi strîngea chiştocuri. Pe lîngă hîrtie, se vede că—i plăceau şi resturile de tutun, pe care le mesteca.

Mişka plesnea de voinic ce era. Avea mereu chef să alerge, să sară, să facă năzbîtii. Mergea ce mergea liniştit prin curte şi, ca din senin, ridica botul, ciulea urechile şi—o zbughea dînd ocoluri casei. De—aici ieşea în uliţă, o pornea în jos, spre rîu, şi de—acolo înapoi către munte, sărind peste pietre şi buşteni, zvîrlind din picioare.

Odată mama a spălat nişte rufe şi le—a atîrnat în curte. Mişka se ivi pe dată, alese un cearşaf mai mare şi începu să mestece tacticos un colţ. A rămas mult timp mestecînd aşa, după care i—a venit ideea să se ducă în crîngul unde ne jucam noi de obicei.

Trase cearşaful de pe frînghie, scutură din cap şi—l aruncă pe spinare şi trecu triumfător pe lîngă casă, tîrînd unul din capete pe jos. Bine că l—au văzut şi i—au luat cearşaful! Nu mai aveam ce face: o bucată foarte mare era numai zdrenţe.

Obiceiul acesta de—a mînca orice îi ieşea în cale era lucrul cel mai neplăcut la el şi—avea să ne coste foarte scump. Perdelele de la ferestre, feţele de masă, prosoapele, toate purtau urmele „atenţiei" lui Mişka. La cea mai bună rochie a Iuliei, chiar în faţă, Mişka a decupat o gaură imensă, rotundă.

Ce de lacrimi şi plînsete!

Într—o zi tata a avut nevoie de cheia de la dulap. S—a uitat la cuiul unde stătea de obicei — nimic. Au început cu toţii s—o caute.

Au căutat—o o zi întreagă prin curte, prin casă. Cheia dispăruse, n—au putut s—o găsească. Era păcat să strice broasca; o broască frumoasă, englezească şi—avea o cheiţă legată cu o cureluşă subţire.

—Cine să fi luat cheia? Ce obrăznicie! s—a enervat tata.

Îşi pierduseră orice nădejde. Tocmai atunci mama a observat că din botul lui Mişka atîrna ceva, ca un fel de cîrpă. S—a apropiat de el, a apucat cîrpa şi a tras de ea. Era cureluşa de la cheia. Mişka o mîncase pe jumătate şi înghiţise şi cheia.

—Vai, blestematule!... Ce gusturi poţi să ai! s—a necăjit tata.

Cu toţii credeam că Mişka o să se îmbolnăvească din cauza unei mîncări atît de nepotrivite, însă se vede treaba că—i plăcuse cheia foarte mult şi a continuat în acelaşi fel.

Odată, am uns hamurile cu gudron şi le—am pus pe sub magazie. Lui Mişka i—a venit ideea să le scoată cu totul. Tata a văzut că mestecă o curea lungă şi albă şi i—a tras—o afară. Mişka luase în gură o curea lungă de vreun metru, care mai avea şi un inel de metal în mijloc. De atîta mestecat, cureaua neagră şi groasă devenise moale ca o cîrpă şi se făcuse complet albă. Iar inelul de metal nu—l deranja cîtuşi de puţin pe Mişka.

A trecut vara, a trecut toamna şi a venit iarna. Apoi a venit primăvara. Avea deja nouă luni. Era mai mare decît o viţică de un an. Era puternic, deşi avea picioare gingaşe. îi plăcea să se plimbe prin crîng şi să rupă crenguţele tinere din copaci. Probabil că tocmai de aceea îşi ţinea şi capul atît de sus. Nu era obişnuit să se aplece după iarbă.

Îi creşteau coarnele. La început erau moi, fierbinţi şi umflate. Erau acoperite cu un puf uleţ moale, ca de piersică.

Cînd stătea în soare, se vedea cum pulsează sîngele roşu în coarne. Chinezii preţuiesc sîngele acesta la cît face greutatea lui în aur. îl folosesc ca medicament. Ei cresc *maralii* în crescătorii speciale şi cînd animalele ajung la vîrsta aceasta, le retează coarnele cu ferăstrăul. E o operaţie foarte dureroasă. După operaţie, *maralii* se îmbolnăvesc şi uneori mor.

Oricum, nimeni nu avea intenţia să—i reteze lui Mişka coarnele. Ne obişnuiserăm cu el şi pentru nimic în lume nu i—am fi făcut vreun rău.

Cît timp coarnele îi erau moi, Mişka era şi el blînd şi tandru. Se apropia deseori de oameni şi se freca uşurel cu capul, de parcă te ruga să—l mîngîi pe corniţe. Erau fierbinţi şi, probabil, deosebit de sensibile. Era de—ajuns să le apeşi ceva mai tare cu degetul că Mişka tresărea şi începea să zvîrle din copite.

Între timp, ne—mprieteniserăm la cataramă cu Mişka. Ne jucam împreună zile întregi şi cînd mergeam în pădure sau pe munte, venea şi el după noi.

Era un tablou foarte amuzant: noi, patru fetiţe, prietenii noştri, kazahii din aulul[3] apropiat, cinci—şase cîini şi, în mijloc, Mişka. Nici înainte nu—i plăcea să stea singur, însă acuma era atras în mod deosebit de oameni.

Odată Iulia l—a zgîndărit cu ceva, iar după aceea s—a prefăcut în glumă că s—a speriat şi—a luat—o la fugă. Mişka s—a repezit după ea. Iulia, rîzînd în hohote, a sărit în cerdac şi de acolo a scos limba la el. Drept răspuns, Mişka a ridicat capul şi... a scos şi el limba la ea; ba mai mult, a strîmbat din nas şi a început să fornăie. Aşa—ţi trebuie! Ramaserăm muţi de uimire.

Ei, Mişka!

Începuserăm să—l aţîţăm în fel şi chip şi după aceea fugeam de el. Mişka înţelesese admirabil jocul nostru. Se ducea mai încolo şi aştepta: cînd ne apropiam de el cu mîinile întinse, trecea la atac şi alerga chiar pînă sub cerdac. Noi ţipam şi ne urcam pe trepte, iar Mişka ridica botul, scotea limba într—o parte şi şuiera. Acesta era lucrul cel mai amuzant din joc. Să fugi de ren în cerdac era tare vesel.

Şi aşa ne—am tot jucat pînă cînd lui Mişka i s—au întărit coarnele. Atunci am început să regretăm că—l învăţăserăm pe Mişka să fugă după noi.

Cînd i se întăriră coarnele, puful de pe ele se făcu mai gros şi începu să se desfacă în fîşii odată cu pieliţa. Mişka se freca cu coarnele de copaci încercînd să scape mai repede de învelişul de piele. În cele din urmă coarnele i se curăţară complet. Primele coarne ale lui Mişka nu erau prea mari şi nu aveau nici un fel de ramuri.

În anul următor Mişka şi—a lepădat coarnele vechi. I—au apărut altele noi şi acestea aveau deja două ramuri. Aşa e la reni: în fiecare an numărul ramurilor creşte şi tot aşa mereu pînă animalul ajunge la maturitate.

După numărul de ramuri vînătorii pot să spună aproximativ cîţi ani are renul.

După ce—i crescură coarnele acestea frumoase, ascuţite, Mişka îşi luă nasul la purtare. Se plimba măreţ prin jurul casei, ţinîndu—şi sus capul frumos şi mîndru. Odată, trecînd prin curte, calcă în farfuria lui Mailik şi—o răsturnă.

—Păi sigur! se supără Iulia. Acuma nu ne mai putem uita în jos. Mare încrezut mai eşti!

Iar Mailik, supărat că rămăsese fără mîncare, îşi arătă colţii şi începu să latre la Mişka.

Rezultatul a fost cît se poate de neaşteptat...

În loc să se sperie şi să sară în lături, aşa cum făcuse mereu pînă acum, Mişka lăsă capul în jos, se aruncă asupra lui Mailik, îl înghesui în peretele magaziei şi, ridicîndu—se pe picioarele dinapoi, începu să—l frămînte cu copitele.

Mailik prinse să urle.

La strigătele Iuliei, oamenii au venit repede şi l—au alungat pe Mişka.

După această întîmplare, cîinilor începu să le fie frică de ren ca de foc. Pentru toate necazurile se răzbunau pe el numai primăvara, cînd îi cădeau coarnele.

Odată Nataşa primi la prînz o bucată de pepene verde şi se duse în grădină să—l servească şi pe Mişka cu coajă de pepene.

Deodată, din curte se auzi un răget urmat de ţipete.

Ne—am repezit cu toţii. în mijlocul curţii, Nataşa stătea în patru labe ţipînd ca din gură de şarpe, iar Mişka bătea toba pe spinarea ei cu copitele lui tari ca de oţel. Alături, în praf, era coaja de pepene smulsă din mîinile Nataşei.

Mailik uită ca prin farmec că—i era frică de Mişka. Se aruncă cu furie şi—l apucă pe piciorul din spate. în urma lui, toţi ceilalţi se repeziră s—o salveze pe Nataşa.

---

[3] Sat kazah (n. t.).

Văzînd—o pe Sonia care alerga în ajutor, Mişka sări într—o parte, se înclină în chip de salut, sări peste gard şi—o luă la fugă spre munte.

Cînd Nataşa se mai linişti, începură s—o întrebe ce s—a întîmplat. Se pare că fusese la mijloc o neînţelegere: Mişka pur şi simplu nu pricepuse ce vrea Nataşa.

Obişnuiam să—l sîcîim în joacă pe Mişka împungîndu—l cu degetul în bot. Aşa că atunci cînd Nataşa s—a apropiat cu o bucată de pepene întinsă, Mişka a înţeles că din nou vrea să—i vîre degetele în bot şi s—a supărat.

—Ce obrăznicie! întărită animalul şi apoi tot ele se miră că bietul de el se apără! se supără tata. Aşteptaţi s ă i crească lui coarnele şi—o să vedeţi voi!

Mişka se întoarse tîrziu, spre seară. Tata îl mînă în grajd şi drept pedeapsă îl închise acolo cîteva zile. Dimineaţa Mişka ofta trist, scoţînd capul din grajd. Tare—ar fi vrut să alerge, să sară... ba chiar să se şi bată cu cineva. Dar să stai aşa, închis!

După două zile era nervos, nerăbdător şi se plimba prin grajd înainte şi—napoi.

—Sonia, am spus eu, se vede că Mişka e flămînd. Ar trebui să—i dăm de mîncare.

—Da' de unde, abia i—am dat ovăz. Totuşi mie mi se părea că pe Mişka îl pedepsesc prea rău.

„Am să mă strecor în pod şi—am să—i arunc în grajd o mînă de fîn!" m—am hotărît eu.

Aşa am şi făcut. Am luat o mînă de fîn şi—am început să caut printre bîrne o gaură mai mare ca să—l pot arunca în jos, în grajd.

Şi cum mergeam aşa prin pod, printr—o gaură mai mare am nimerit deodată, cu fîn cu tot, tocmai la Mişka.

Aha! Mişka se bucură răutăcios. Se ridică pe picioarele dinapoi şi mă lovi atît de tare în cap, că era cît pe—aici să mi—l spargă. Noroc c—a venit în fugă Sonia şi l—a atins cu biciul.

După aceasta am întrerupt pentru mai multă vreme relaţiile de prietenie cu Mişka. Iar Mişka, lăsat liber cîteva zile mai tîrziu, nu s—a îmblînzit deloc. Dimpotrivă, s—a făcut şi mai obraznic.

Nu departe de canton, pe un deal acoperit de brazi, locuia un bătrînel singuratic într—o căsuţă dărăpănată. Avea o mică prisacă, vreo cîţiva stupi cu albine. Pentru ca albinele să nu fie nevoite să zboare prea departe după polen, cultivase tot felul de flori în luminişul din faţa stupinei.

Hoinărind pe—acolo, Mişka descoperi această poieniţă şi hotărî să—i facă o vizită bătrînelului. Odată, pe cînd bătrînul stătea pe o băncuţă şi împletea paşnic un coş, se auzi un zgomot de sticlă spartă. în geam apărură mai întîi coarnele lui Mişka, apoi tot capul.

Bună dimineaţa! Asta ce mai e? Bătrînul începu să şoptească fel de fel de blesteme:

—Piei, piei, diavole!

Dar Mişka scutură din urechi şi nici prin cap nu—i trecea să piară.

Bătrînul privi afară prin uşă şi fu impresionat de statura impunătoare a lui Mişka.

„Aş putea fi ca sfîntul acela bătrîn dac—aş reuşi să îmblînzesc animalul ăsta obraznic, se gîndi el, amintindu—şi că, de fapt, Mişka îi spărsese geamul. Dar ce frumos e! Parc—ar fi ieşit din cărţile mele sfinte!"

Scoase o bucată de pîine şi—l îmbie pe Mişka:

—Ei, tu, vino—ncoace!

Mişka îşi scoase capul rămuros din geam, se apropie, mirosi pîinea şi—o mîncă cu plăcere. Bătrînul îi presără cu puţină sare pe bancă. Ooo! Mişka aprecie în mod deosebit sarea, care îi plăcea foarte mult, şi începu s—o lingă cu mare poftă încît lăsă o băltoacă de salivă. Cînd termină cu linsul, banca arăta de parcă ar fi fost spălată tocmai atunci.

Şi astfel au făcut cei doi cunoştinţă.

Bătrînul era foarte mulţumit şi mîndru de sine: „Uite ce om bun sînt eu, dacă pînă şi animalele sălbatice simt asta şi vin la mine. Dintr—o dată se împrietenesc şi nu mai vor să plece de la mine".

Tacticos, fără grabă, Mişka înspectă întreaga gospodărie, apoi se lungi pe acoperişul scund, de pămînt, al pivniţei şi adormi. întotdeauna se culca în locurile cele mai incomode.

Iar bătrînelul, înduioşat, continuă să împletească la coşurile lui.

Ziua Mişka fugea în pădure şi seara se întorcea să înnopteze la noul său prieten. Aşa au petrecut ei vreo zece zile. Uneori Mişka venea pentru cîteva ore şi la canton, după care pleca din nou. Cei de acasă erau atît de obişnuiţi cu faptul că Mişka mereu hoinăreşte pe undeva că nici nu—şi făceau griji din cauza lui.

Bătrînul prisăcar continua să se poarte bine cu Mişka, deşi, în fundul sufletului, n—ar fi avut nimic împotrivă dacă acest ren „blînd" s—ar fi hotărît să plece şi în altă parte.

Problema era că Mişka îi rosese o faţă de masă, un pardesiu, îi mîncase cureaua de piele, stricase florile şi, în cele din urmă, sărind peste îngrăditură, ajunsese la stupi şi călcase totul în picioare. Bătrînul nu zicea nimic, însă treptat începea să—şi piardă răbdarea.

Într—o zi plecă în pădure să strîngă vreascuri pentru iarnă. Pentru că—şi avea coliba chiar în inima pădurii, bătrînul nu încuia niciodată cînd pleca de—acasă. Evident, Mişka ştiu să profite de asta. Numai ce se pierdu silueta bătrînului în adîncul pădurii că Mişka şi intră în colibă şi începu să—şi facă de cap. Pe pereţi erau tablouri de hîrtie cu scene din Biblie. Mişka se uită cu atenţie la „Lupta sfîntului Gheorghe cu balaurul înaripat"; se vede că i—a plăcut. Apucă un colţ cu buzele şi înghiţi picioarele sfîntului şi balaurul în întregime. După aceea trecu la „Potop" şi—i mîncă şi pe credincioşi şi pe păcătoşi fără deosebire. Cît despre „Alungarea lui Adam şi a Evei din rai", o smulse numai din perete şi—o aruncă pe podea. Cînd tocmai se îndrepta spre următorul tablou, auzi vocea stăpînului care se întorcea cîntînd. Mişka înţelese că nici de data asta n—o să fie mîngîiat pentru ceea ce făcuse, aşa cum nu primea mîngîieri nici acasă pentru tot ce mînca. Vru să plece cît mai repede. însă coliba era atît de scundă încît el n—avea cum să se întoarcă: era aproape cît un cal de înalt, ba mai avea şi coarne. Să iasă nu putea decît dacă mergea cu spatele. Iar din spate, din nefericire, se apropia stăpînul. Acesta văzu imediat bucăţelele din tablouri şi—şi dădu seama ce se întîmplase.

—Ah, diavole păros ce eşti! Animal afurisit! exclamă bătrînul furios.

Apucă o creangă uscată zdravănă şi începu să—l altoiască pe renul cel păcătos. Mişka se supără şi fugi.

Cîteva zile mai tîrziu se plimba din nou în jurul colibei. Bătrînul nu observase că renul e acolo şi—şi vedea de treabă liniştit în stupină. Dîndu—şi seama că nu fusese observat, Mişka se apropie încet, pe la spate, de bătrînul care se aplecase deasupra stupilor, se ridică pe picioarele de dinapoi şi, la rîndul său, îl croi pe bătrîn pe spinare.

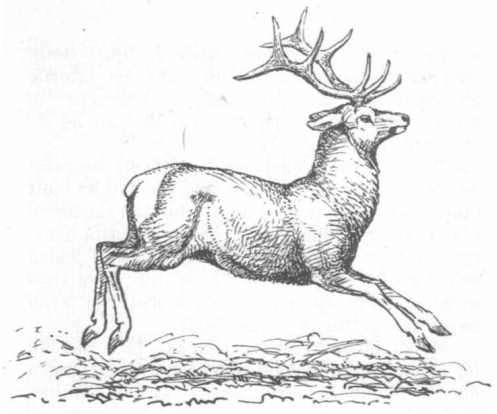

Ei, dar răbdarea are şi ea o limită!

Bătrînul blestemă această „fiinţă scîrbavnică" şi se puse s—o gonească.

Timpul trecea. începură îngheţurile. Frunzele căzeau. Se apropia iarna. Odată cu venirea frigului, viaţa la canton parcă amorţise. Pe lîngă casa noastră zile întregi nu mai trecea ţipenie de om. Toţi stăteam închişi prin camere.

În curînd căzu şi prima zăpadă.

Mişka fu foarte bucuros de acest eveniment. Dansă multă vreme în zăpadă — se vede că asta era pentru el ca o baie. îndoia crengile copacilor şi—şi scutura zăpada în cap, o împrăştia în toate părţile cu picioarele şi, în cele din urmă, încălzit de această joacă, lua zăpada cu botul şi—o mînca.

Abia acum am observat cu toţii ce şubă îi crescuse în spinare pentru iarnă. Mai ales la gît era foarte groasă şi pufoasă, de parcă cineva i—ar fi pus un guler. Nişte franjuri lungi porneau de la picioarele din faţă, pe laturile abdomenului, iar picioarele rămăseseră la fel de subţiri şi de netede, fără nici un fel de puf, cum fuseseră şi vara.

Tocmai prin aceasta se deosebeşte *maralul* de renul din nord. Renul are picioarele mult mai scurte şi mai groase, şi sînt îmbrăcate în blană deasă, chiar lîngă copite. Datorită acestor picioare acoperite cu blană, renul calcă prin zăpadă de parcă ar fi încălţat cu pîslari groşi şi călduroşi. În schimb, *maralul* şi iarna parcă merge tot pe tocuri înalte.

Mişka îşi petrecu iarna acasă fără nici un fel de întîmplări neobişnuite. Ce e drept, pleca des la plimbare prin pădure sau la munte. Cobora pe drum în jos, spre locul unde se aflau vilele acum pustii. Dar seara venea întotdeauna să se culce acasă, la locul său. Dormea pe acoperişul fierăriei săpate într—un versant de munte. Se întîmpla uneori ca Mişka, îndreptîndu—se spre sat, să vină înapoi ca din puşcă, urmărit de zeci de cîini de vînătoare.

Aceştia făceau o gălăgie nemaipomenită alergînd după *maral*, iar el fugea parcă zburînd prin faţa lor, cu capul ridicat mult şi cu nările umflate.

Ocolind de cîteva ori casa, Mişka se oprea lîngă cerdac, îşi lăsa coarnele în jos şi se avînta curajos în luptă. Toată haita dădea înapoi lătrînd, iar pe cei mai curajoşi Mişka îi bătea cu picioarele sau îi străpungea cu coarnele.

Cînd a început să sufle vîntul cald şi să se topească zăpada, Mişka prinse să tînjească din ce în ce mai des. Pleca în pădure pentru multă vreme.

În februarie a năpîrlit din nou.

Şuba lui frumoasă, cenuşie, cădea în smocuri, îi căzură din nou şi coarnele. Chipul lui căpătă astfel o înfăţişare blîndă şi neajutorată.

Apoi se porniră să curgă torentele. Căldura soarelui făcea să înflorească ghioceii şi viorelele. Au înverzit cîmpurile şi copacii şi noi am ieşit din nou la aer. Munţii răsunau de strigătele şi chiotele noastre vesele. Începură din nou plimbările de primăvară.

Mişka era nervos, slăbea şi se posomora tot mai tare. Spre sfîrşitul primăverii îi apărură din nou coarnele. Sărmanul Mişka suferea cumplit din cauza muştelor şi a tăunilor care veneau ca nişte nori să—i sugă sîngele din coarne. Cu coarnele muşcate şi însîngerate, se ascundea în fundul magaziei, la întuneric, şi nu mai ieşea cu zilele. Numai spre seară se încumeta să iasă, să se ducă la tufişuri ca să mănînce frunze şi crenguţe verzi.

Mamei îi era milă de Mişka. încerca să—i ungă coarnele cu un fel de soluţie, ca să nu se mai aşeze muştele. însă soluţia aceasta puternică nu făcu decît să—i ardă mai tare coarnele delicate.

Pentru ca să—l mai mîngîie, mama îl trata deseori pe Mişka cu fel de fel de bunătăţi. Şi Mişka, probabil drept recunoştinţă, o iubea cel mai mult dintre toţi. O asculta fără cîrtire, o urmărea peste tot, îi plăcea să se culce la picioarele ei, cînd împletea sau cosea ceva în cerdac.

Adesea îşi punea trist botul pe umărul ei, închidea ochii şi se bucura de mîngîierea blîndă a stăpînei. Dacă făcea vreo poznă, mama era imediat cel mai vajnic apărător al lui.

În ultima vreme era din ce în ce mai îngrijorată ca nu cumva vreunul din vînătorii care cutreierau împrejurimile să—l împuşte pe Mişka, crezînd că—i un ren sălbatic.

I—a făcut o zgardă de piele de care a legat două fîşii strălucitoare din stambă roşie şi albastră. Dar, deşi se vedeau de departe, fîşiile astea nu l—au scutit pe Mişka de necaz.

Iată ce s—a întîmplat:

La vreo doi kilometri de canton, în sus, spre trecătoare, s—a aşezat un vînător—naturalist, venit din capitală, după cum se spunea. îşi întinsese cortul acolo şi trăia în sînul naturii.

Colinda zile întregi prin munţi şi prin pădure cu aparatul de fotografiat şi strîngea pe drum fel de fel de pietre şi ierburi.

Seara se întorcea în cort, îşi pregătea mîncarea, îşi admira îndelung comorile strînse şi le punea în cutii.

Mişka ajunse la cort în absenţa stăpînului. Încercă să—l străpungă, se ridică pe

picioarele din spate, alese şi mîncă hîrtiile şi mucurile de ţigară care erau aruncate în jurul lui şi trase concluzia că merită să se oprească ceva mai des la cort.

În ziua următoare, spre seară, Mişka ieşi din magazia întunecoasă şi—o porni spre cort. Uşile erau deschise. Mişka, încrezător, îşi băgă nasul curios înăuntru.

Spre nefericirea lui, naturalistul era acasă.

Vai şi—amar! De spaimă, viteazul vînător nu mai observă panglicile de la gîtul lui Mişka şi nu—şi dădu seama că un ren sălbatic n—ar fi venit niciodată aşa de aproape de oameni. Puse mîna pe puşcă şi trase nimerindu—l aproape în mijlocul frunţii.

Mişka căzu.

Auzind împuşcătura, un pădurar, care trecea prin apropiere, se repezi să—i vină în ajutor.

Văzu că Mişka se zbate, cuprins de convulsii şi că fricosul de la oraş stă aplecat asupra lui cu o figură pierdută, privind la panglicile de la zgarda lui.

Pădurarul veni în goană la tata.

—Veniţi repede! Nenorocire! L—au omorît pe Mişka al vostru, strigă el năpustindu—se în curte.

Tata smulse căpăstrul lui Murgu, care stătea legat de un stîlp, puse mîna pe puşca şi, aproape orbit de supărare, se repezi spre locul cu pricina.

Pe mama o cuprinse teama ca nu cumva tata să facă vreo prostie la mînie şi porni în goană după el.

Îl ajunse din urmă exact în momentul în care naturalistul luase cunoştinţă din gura tatei de cea mai sinceră părere a lui cu privire la calităţile lui intelectuale şi, roşu ca o sfeclă, încerca să bîiguie un fel de scuze.

—Ce capete or fi avînd şi orăşenii ăştia! Unde—au pomenit ei ca un ren sălbatic să—şi bage capul într—un cort! Şi—şi mai zice „naturalist"!

Din fericire, naturalistul era un trăgător atît de îndemînatic încît nici măcar de la distanţa aceea nu reuşise să—l nimerească pe Mişka în frunte, ci trăsese prin corn, care atîrna acuma de o bucăţică de piele.

Tata îşi suflecă mînecile şi se apucă de operaţie.

Naturalistul îşi aduse trusa de prim—ajutor, fugi după apă pentru Mişka şi, în general, se străduia în fel şi chip să—şi răscumpere greşeala.

I—au tăiat lui Mişka restul de corn. Ţipa îngrozitor. Sîngele ţîşnea cu atîta putere încît împroşcase un copac aflat la vreo patru paşi mai încolo.

În cele din urmă operaţia luă sfîrşit. Îi turnară şi un medicament peste rană. Mişka, epuizat, lăsă capul în jos de parcă şi—ar fi pierdut cunoştinţa.

Toată noaptea rămase acolo, în acelaşi loc, acoperit cu o pînză de cort şi gemu încetişor.

În ziua următoare se ridică în picioare şi cu ajutorul tatei, veni acasă. În anul acela coarnele i—au crescut inegale: unul era drept, aşa cum trebuie, celălalt, retezat, mai scurt.

Noi credeam că de acum înainte o să rămînă aşa, cu coarnele diferite, dar ne înşelam. în primăvara următoare, Mişka lepădă coarnele mutilate şi în iulie îi crescură altele, frumoase, grele şi rămuroase.

Mişka avea acum cinci ani.

În vara aceea se purtă ciudat. De cum s—au copt fructele în grădinile din jurul vilelor, Mişka a şi dispărut printre ele. Lipsea zile şi săptămîni întregi.

Cobora mult pe drum, spre oraş, şi, admirînd locurile, sărea peste gard, prindea cîte o creangă în gură şi—o scutura. Merele cădeau ca o grindină. Mişka alegea vreo două—trei şi se ducea la alt copac. Nu mînca cine ştie ce, dar făcea mari stricăciuni.

Dimineaţa, văzînd sub pomi fructele încă verzi strivite şi călcate în picioare, grădinarii se înfuriau.

Aflară că renul e al nostru şi începură să vină să se plîngă.

—Eu ce pot să fac? spunea tata neputincios. Alungaţi—l voi singuri!

Încercă să—l încuie pe Mişka în spatele casei şi să—l pedepsească sever, dar Mişka iubea libertatea şi captivitatea îl înrăia.

Aşteptam în fiece clipă să auzim veşti noi cu privire la „teatrul acţiunilor lui războinice", cum numea tata în glumă livezile. Şi într—adevăr, veştile despre faptele de vitejie ale lui Mişka nu întîrziară să sosească: ieri a bătut cu copitele nişte copii din nu ştiu ce sătuc, astăzi a smuls şi a mîncat rochia cuiva, a treia zi, dansînd pe acoperişul de pămînt al unei pivniţe, îl surpă şi căzu cu totul înăuntru, spărgînd ulcelele cu lapte.

—Ce ne facem cu tîlharul ăsta? se plîngeau mama şi tata.

În cele din urmă, încasînd o bătaie zdravănă de la cineva, Mişka se mai potoli şi începu să stea mai mult pe—acasă.

Am răsuflat uşuraţi, dar nu pentru mult timp. Odată Mişka apăru acasă aducînd în coarne şi nişte hăţuri. Probabil că le văzuse lîngă vreo căruţă şi—şi înfipsese coarnele în ele. Nu le—a mai putut însă scoate şi, înspăimîntat, s—a întors cu ele acasă.

Cînd a intrat în curte cu această podoabă pe frunte, toţi am izbucnit în rîs. I—am dat jos hăţurile. Am anunţat că sînt la noi, dar, nu ştim din ce pricină, proprietarul n—a venit să le ia. Aşa că au rămas la noi şi le—am folosit în gospodărie. Le spuneam „hăţurile lui Mişka". Ceva asemănător s—a petrecut cîteva săptămîni mai tîrziu. De astă dată, Mişka îl vizită din nou pe bătrînul prisăcar şi aduse acasă în coarne şuba acestuia. Lucram pe lîngă casă şi dintr—o dată vedem tabloul următor: pe cărarea ce duce spre canton păşeşte demn şi mîndru Mişka, cu capul sus şi cu şuba grea de blană în coarne; pe lîngă el aleargă bătrînul înjurîndu—l de mama focului.

L—am băgat pe Mişka în curte, i—am luat şuba din coarne şi i—am dat—o înapoi bătrînului. Acesta se uită cu ură la Mişka şi plecă, adresîndu—i cele mai călduroase urări de a crăpa cît mai repede. Dar lui Mişka nici prin cap nu—i trecea să dea ortul popii.

Creşteam alături şi, cu timpul, nu ne mai temeam de el. Cînd îşi pierdea coarnele şi era neajutorat, ni se făcea milă de el, îl alintam şi ne simţeam datori să—l protejăm. De aceea, după ce—i apăreau din nou coarnele şi Mişka încerca să ne arate ce forţă are, noi, în loc s—o luăm la sănătoasa, strigam la el:

—Ei, drăgălaşule! Nu mai face pe deşteptul! În schimb, străinii se temeau de el şi o luau imediat la fugă. Mişka îi ajungea întotdeauna din urmă şi—i scărmăna după bunul lui plac.

Odată a venit la munte, la plimbare, un grup mare de domnişoare şi tineri de la oraş. S—au răspîndit cu toţii prin pădure.

O pereche de tineri se aşează la taifas sub un brad. Dintr—o dată domnişoara ridică privirea şi îl văzu pe Mişka venind spre ei.

—Vai, o să ne omoare! Vai, uite că vine! Ce ne facem?

Cu un ţipăt deznădăjduit, domnişoara se repezi spre copacul rămuros, se apucă de o creangă mai de jos şi rămase atîrnată de ea ca o pară uriaşă. Băiatul se hotărî să se apere pe sine şi pe domnişoara sa. îl ameninţă pe Mişka cu şapca, crezînd că el o să se sperie şi—o să plece. Mişka se uită în sus, scoase limba şi începu să şuiere. Curajosul tînăr aruncă în el cu un con de brad. Dar cînd renul păşi înainte, tînărul se răsuci dintr—o dată şi o luă la fugă în jos cît îl ţineau picioarele. Atunci Mişka îşi concentra atenţia asupra fetei. Nefericita, văzînd cum fugise apărătorul ei, scăpă înspăimîntată creanga din mînă şi căzu chiar la picioarele lui Mişka. Acesta făcu unul dintre cele mai ingenioase dansuri în jurul ei. Se pregătea s—o bată cu copitele, cînd Sonia reuşi să—i vină fetei în ajutor şi—l alungă.

Mişka avea deseori astfel de aventuri în timpul verii. În pauzele dintre ele, Mişka se distra bătîndu—se cu cîinii, se plimba prin munţi sau se scălda în rîu. Cînd făcea baie, se ducea în mijlocul apei şi începea să împroaşte cu picioarele din faţă, ridicînd adevărate fîntîni arteziene în jurul lui.

Noi, în joacă, ne ascundeam cu o găletuşă de apă pe cerdac şi, cînd Mişka trecea pe lîngă noi, îl udam pe neaşteptate. Eh, ce se mai scutura şi cum mai dansa atunci Mişka!

Avea şase ani cînd deodată a plecat de—acasă şi—a dispărut două luni întregi. Mama era foarte necăjită. Era convinsă că pe Mişka l—a împuşcat careva.

Dar nici vorbă de—aşa ceva. Odată, întorcîndu—se acasă din inspecţie, tata văzu o mulţime de vaci strînse în jurul unui lucru. Stăteau înghesuite una într—alta, ca vrăjite, se uitau în mijloc către lucrul acela şi din cînd în cînd mugeau a mirare. În centrul cercului

dansa Mişka. Probabil că era foarte încîntat de faptul că vacile îl privesc atît de uimite şi se dezlănţuise. Se răsucea, lăsa coarnele în jos, se aşeza în genunchi, se ridica şi îşi cabra picioarele de dinapoi, sărea şi se apleca în toate părţile.

—Vai, bufon caraghios ce eşti! izbucni tata în rîs, fericit că—l vede din nou pe Mişka şi nu numai sănătos şi în viaţă, ba încă într—o dispoziţie atît de bună.

Auzind glasul tatei, Mişka tresări, sări peste vaci şi alergă la canton. Cîteva zile a fost după aceea deosebit de tandru şi de drăguţ, iar mama nu se mai sătura uitîndu—se la el. în aceeaşi perioadă tata află că în apropierea cantonului au apărut cîţiva *marali* sălbatici. I—a povestit mamei despre ei şi—a prevenit—o că, probabil, de astă dată Mişka o să plece.

Dar mama nu vroia să—l creadă. O să se ducă, o să se plimbe şi—apoi o să se—ntoarcă. Dar Mişka plecă de tot. Plecă pentru totdeauna. Ajunsese la vîrsta la care era gata să se bată cu lumea întreagă ca să—şi găsească o tovarăşă. Mişka era un *maral* puternic şi frumos şi ne mîngîiam cu gîndul că—şi va învinge toţi adversarii. El o să fie cel mai grozav dintre toţi *maralii*.

Adio, Mişka, să fii sănătos!

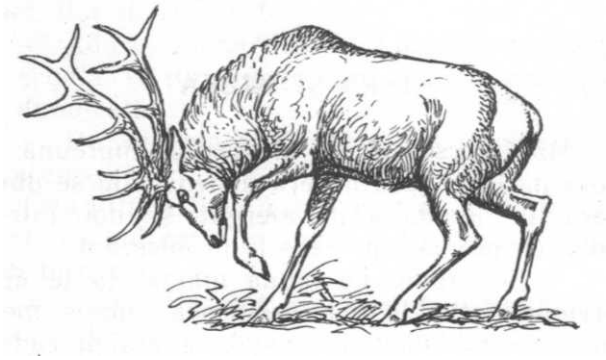

IŞKA ŞI MILKA

Mă întorsesem de la şcoală împreună cu sora mea. în casă nu era nimeni. Toţi se duseseră în livadă. Am alergat şi noi într—acolo, cu premiile pe care le primiserăm.

—Ei, bravo! ne lăudă mama. Ia te uită, premiul întîi! Pentru asemenea succes meritaţi să primiţi, de la mine şi de la tata, un cadou! Ei...? Tată, ce zici de asta?

Sonia mă înghionti uşor în şold:

—Spune acuma de...

Eu am tuşit emoţionată şi—am rostit:

—N—avem nevoie de nici un fel de cadou!

—Cum aşa, de ce?

—Adică nu vrem să spunem că nu ne trebuie, dar să ne daţi cîte o rublă. De acum înainte o să venim întotdeauna cu premiul întîi. Vrem să strîngem bani. Vrem să cumpărăm un catîr.

—Dar cînd aţi început să strîngeţi bani? Şi cît aţi strîns pînă acuma?

—Am început astă iarnă şi avem deja o rublă şi cincizeci şi cinci, anunţă solemn Nataşa. Pentru că era ordonată şi chibzuită, o numiserăm casieră. O rublă şi cincizeci şi cinci. Pot să vi—i arăt îndată.

—Adică şi tu participi? Că doar tu nu mergi la şcoală şi nu capeţi bani pentru gustarea de dimineaţă.

—Da, dar am găsit lîngă poartă cincisprezece copeici.

Tata înfipse lopata într—o grămăjoară de pămînt, se îndreptă de spate şi începu să caute prin buzunare.

—După cîte văd, e vorba de—o treabă serioasă. Vreau să—mi aduc şi eu contribuţia. Luaţi—mă şi pe mine în asociaţie. Vă dau şi eu cinci ruble — asta e partea mea. Strîngeţi şi economiile voastre şi haideţi să mergem la tîrg.

—Cum, chiar astăzi, acuma?

O jumătate de oră mai tîrziu lipăiam desculţe prin praful moale şi fierbinte, îndreptîndu—ne spre tîrgul de vite. în frunte mergea Sonia. Ţinea banii în mînă şi era foarte atentă ca nu cumva să—i scape sau să—i piardă. Eu mergeam alături de ea şi nu—mi luam ochii de la mîinile ei. În urmă, hîrjonindu—se şi rîzînd vesel, alergau surorile mai mici, Iulia şi Nataşa.

Din cînd în cînd ne năpădeau îndoielile. Atunci ne opream în mijlocul drumului, Sonia desfăcea pumnul şi ne convingeam încă o dată cu toatele că hîrtia mototolită şi umedă e într—adevăr o bancnotă de cinci ruble, că e întreagă şi că astăzi o să avem un catîr adevărat, viu.

Tîrgul era foarte departe şi—a trebuit să traversăm tot oraşul. Drumul trecea şi pe străzi umbroase, răcoroase şi prin pieţe încinse de soare. Praful era atît de fierbinte, încît ne ardea la picioare. După ce străbăteam în fugă astfel de pieţe, ne opream la marginea străzii, lîngă arîc[4]-ul prin care curgea apă şi ne răcoream picioarele arse.

Tîrgul era aşezat tocmai într—o astfel de piaţă. Auzeam din depărtare mugetul animalelor, pocnetele de bici, ţipetele şi îndemnurile îngrijitorilor. Piaţa era plină de cai, vaci şi oi.

---

[4] Canal de irigaţie săpat pe marginea unui drum (n. t.).

Ne pierduserăm cu firea în vacarmul ăla. Ne—am strîns ciotcă la un loc şi nu aveam curaj să ne urnim de—acolo.

—Ia uitaţi—vă, vecinul nostru, Petka, e şi el aici... Petka! Petka! Petka!

—Ei, ce faceţi aici? Ce, aţi venit cu toatele încoace? întrebă Petka apropiindu—se de noi şi dîndu—şi chipiul de pe ceafă pe frunte.

Ştia prea bine de ce veniserăm la tîrg: încă de acasă mersese tiptil în urma noastră, iar acum se făcea că nu ştie nimic.

—Ce faceeee? Să cumpăraţi un măgar? Ce v—a venit?... Nu, frăţioare, la treaba asta e nevoie de—un om priceput. Altfel vă păcălesc.

—Dar tu? Că doar tu te pricepi la catîri, Petka.

Petea atîta aştepta:

—Adică să vă ajut? Important e însă c—aţi plecat şi mie nu mi—aţi spus. Dar aici imediat v—ar jefui dacă rămîneţi singure. V—ar băga pe gît cine ştie ce biet măgar bolnav.

Auzind aceste ameninţări, ne—am împăcat imediat.

—Vai ce bine c—ai ajuns la timp, Petea! De fapt, întotdeauna pici tocmai la ţanc!

Aşa c—am început să hoinărim cu toţii prin tîrg.

—De vînzare e catîrul?

—De vînzare.

—Cît?

—Zece ruble.

—Dă—l cu trei.

—Fugi de—aici, prostule.

Petka se tocmea curajos şi înjurăturile începură să curgă la adresa lui.

—Petka, ia te uită la ăsta negru, mare. Aşa unul am vrea...

—Cu cît îl vinzi?

—Şapte ruble.

—Dar cu şase şi jumăta...

—Dacă te bagi tu, să ştii că eu plec de tot! se supără Petea şi ţipă la Sonia. N—ai decît să te descurci singură dacă vrei!

Sonia îşi muşcă buzele, iar el îi spuse din nou proprietarului:

—Catîrul ăsta nu merită mai mult de patru ruble.

—Bine, haide, ia—l.

Sonia, fericită, desfăcu pumnul.

—Stai! Mai aşteaptă un pic, Sonia! O să ai timp să te bagi cu banii tăi! Trebuie să—l punem şi la încercare. Poate că nu face nici măcar o copeică.

—Ai dreptate. Ia încalecă pe el, Petea, să vedem dacă ştie să alerge.

Noi ne—am aşezat pe jos, ceva mai departe, iar Petea se urcă pe catîr ca să defileze prin faţa noastră. Animalul era şchiop.

Am început iar să căutăm prin tîrg. Mie îmi plăcuse un catîr micuţ, cenuşiu. Stătea trist deoparte, sub nişte împletituri uriaşe din ramuri. Erau prinse de şoldurile catîrului şi—l acopereau cu totul. Vezi, aşa, o grămadă mare de vreascuri şi de sub ea iese un căpşor cenuşiu cu ochi mari, inteligenţi şi cu urechi moi, de catifea.

—Ia uitaţi—vă ce grozav e! l—a observat şi Iulia.

—Ce modest e, cum stă aici cu coada în jos! strigă Nataşa entuziasmată dintr—o dată de catîr.

—Ei, pe ăsta sigur că n—or să vrea să—l vîndă.

—Poate că totuşi e de vînzare. Hai să—ntrebăm.

Am întrebat. Şi—am aflat că e de vînzare.

—Dar cu cît?

—Îl dau cu opt ruble.

Cinci voci au început să—l roage pe stăpîn să mai lase din preţ. Ce—l mai rugam, cum mai încercam să—l convingem! Petka îl trase de vreo zece ori de mîinile bătătorite. Nataşa îl privea rugătoare în ochi, iar Sonia repeta întruna:

—Şase şi jumătate, ce zici? Bine?

Şi iată că—i scoaseră catîrului hamurile grele şi ni se înmînă festiv capătul căpăstrului de funie.

Drumul înapoi ni s—a părut mult mai scurt. Vorbeam tare şi rîdeam cu toţii fără nici un motiv.

—L—am adus, l—am adus, strigă Sonia, alergînd să deschidă porţile.

Petka mergea în frunte. Eu şi cu Iulia duceam catîrul de căpăstru, iar Nataşa stătea călare pe el.

Achiziţia noastră le plăcu tuturor foarte mult. Dar am constatat că, de fapt, cumpăraserăm nu un catîr, ci o catîriţă.

—Cu atît mai bine. Într—o gospodărie Işka e cea mai bună. Şi ce de pui o s—avem de la ea!

Işka era foarte tînără, să fi avut ceva mai mult de—un an. Era cam micuţă — cît un viţel, numai ceva mai lungă. Catîrii de Kazahstan sînt, în general, scunzi, n—au mai mult de un metru.

Işka stătea în faţa cerdacului şi rumega cu plăcere pişcoturile uscate pe care le păstrase Nataşa pentru ea încă de la Crăciun. Iar noi ne uitam la ea şi—o tot găteam.

Era cenuşie ca un şoricel. În vîrful cozii avea un smoc de păr pufos. De la rădăcina cozii pînă la urechi avea o dungă neagră care îi străbătea toată spinarea, întretăindu—se cu o altă dungă neagră care era în dreptul umerilor. Avea o coamă mică, creaţă, care stătea în sus, şi urechi lungi, jucăuşe, tot negre. Pe burtă avea o blăniţă moale, ca de mătase, iar nasul şi buzele erau albe.

I—am scos ciulinii şi scaieţii din coadă şi din coamă şi—am pieptănat—o cu peria şi ţesala. Işka se făcu mai arătoasă şi mai drăgălaşă. Pe frunte îi crescuse un fel de breton des şi Işka privea pe sub el de parcă s—ar fi uitat pe sub sprîncene.

Am dus—o în grădină, am ales un loc unde era cea mai bună iarbă şi i—am dat drumul să pască.

Işka smulse puţină iarbă, se uită la noi şi apoi, hotărîtă, se duse în spatele casei. Acolo era un loc foarte puţin atrăgător: groapa de gunoi şi—n ea creşteau nişte urzici înalte, pelin şi scaieţi.

Nedumeriţi, am pornit în urma ei. Oare ce putea să—i placă aici? Dar ea smulse o frunză mare de urzică şi începu s—o mestece.

—Luaţi—o de—aici repede! se înspăimîntă Nataşa. O s—o înţepe pe dinăuntru. Săraca Işka! Ne—am repezit spre ea s—o luăm de acolo. Dar Işka s—a supărat, şi—a lăsat urechile pe spate şi a scuturat din cap.

—Staţi puţin!

Sonia alergă la tata să—l întrebe ce se întîm—plă cu Işka. Oare vrea să se otrăvească? Cînd se întoarse, ne spuse tuturor:

—Lăsaţi animalul să se poarte aşa cum vrea el. Niciodată n—o să mănînce ceva care îi face rău. Catîrii trăiesc în ţări foarte calde, unde soarele arde toată iarba, lăsînd numai ciulinii ăştia. Şi—apoi, nu sînt deloc răi: sînt zemoşi şi gustoşi. Despre ţepi să nu vă faceţi griji. Işka n—o să se înţepe.

Sonia dădu toate aceste explicaţii cu atîta importanţă, de parcă ar fi venit de la ea. Lîngă noi mai erau mulţi dintre copiii vecinilor şi toţi o ascultau cu gura căscată. N—am mai putut răbda.

—Eşti o lăudăroasă, Sonia! De fapt şi tu abia ai aflat de toate astea şi... şi asta cu ţările calde... Ce fel de ţară caldă e la noi?

Dar în acel moment — probabil de ciudă — mi se făcu atît de cald că am transpirat toată, pînă la rădăcina părului. Deasupra gropii de gunoi bîzîiau muştele şi bondarii. Işka ridica nori întregi de praf, bălăcindu—se într—o grămadă de murdării.

Sonia nici nu catadicsi să întoarcă privirea spre mine şi—şi continuă lecţia savantă despre catîri.

Spre seară am înjghebat un mic ţarc de scînduri, am pus un coş împletit în loc de iesle, am aşternut paie pe jos şi—am mînat—o pe Işka într—acolo. Noua locuinţă nu i—a plăcut.

Noaptea, pe cînd toţi dormeau, s—a strecurat pe sub o scîndură şi—a ieşit în curte gemînd.

Lîngă magazie caii mîncau trifoi fornăind cu zgomot, în mijlocul curţii stătea o vacă. Prin diverse locuri dormeau cîinii, strînşi colac.

Işka începu să se plimbe în jurul lor şi să—i împingă cu botul. Cîinii mîrîiau somnoroşi, dar Işka nu se lăsă pînă nu—i făcu să se ridice în picioare. Cîinii săriră şi se puseră să—i latre iritaţi drept în nas. Atunci ea îşi strînse urechile pe lîngă cap şi începu să rînjească la ei: mă rog, încă nu mă cunoaşteţi, dar să vă măsuraţi lungul nasului!...

Apoi Işka îşi concentra toată atenţia asupra vacii. Se apropie de ea pe la spate şi—o muşcă de coapsă. Vaca zvîrli din picior şi se întoarse cu coarnele.— Dar atunci fiara din Işka ieşi la iveală: îşi adună toate forţele, îşi arătă dinţii şi începu s—o lovească cu copitele pe sărmana grăsană şi s—o muşte, încît biata vacă dădu din cap neajutorată şi se puse pe fugă. Işka, după ea.

După aceea era de ajuns să mişte Işka puţin din coadă şi amărîta aia de vacă o şi lua la fugă.

Işka asta dorea. Căci, în realitate, ea nu avea nici un fel de arme de luptă: nici colţi, nici gheare, nici coarne, iar loviturile copitelor ei micuţe nu înspăimîntau pe nimeni. Şi dacă n—ar fi fost atît de curajoasă şi perseverentă, oricine ar fi putut să—i facă rău. Şi—apoi am observat că Işkăi îi plăcea să fie foarte independentă. Toate animalele îi arătau respect, unele dintre ele chiar se temeau de ea. Şi asta pentru că Işka cea şmecheră îşi lua o înfăţişare atît de ameninţătoare şi se arunca cu atîta străşnicie asupra duşmanului, încît acesta dădea înapoi fără să vrea. Gîndeau, probabil, ca în fabula lui Krîlov:

Nici una, două, că potaia, iată,
Cu elefantul vrea să se şi bată.[5]

În prima săptămînă n—am călărit pe Işka. încercam s—o obişnuim cu noi. O mîngîiam, îi dădeam zahăr şi pîine. Işka învăţă curînd să ne deosebească şi—şi arătă preferinţa în mod vădit pentru Iulia şi Nataşa.

Umblau toată ziua cu ea. Fie că—i tundeau coada, fie că—i pieptănau coama, fie că—i curăţau copitele.

Odată, eu cu Sonia făceam baie calului, îl legaserăm de—un stîlp şi—l stropeam cu apă dintr—o găleată. Calului îi plăcea tare mult baia. Ce—i drept, se uita cam bănuitor la găleată cînd făceam gestul de—a arunca apă pe el, dar după aceea, cînd începeau să—i curgă şiroaiele pe spinare, fornăia mulţumit, sărea pe loc şi dădea din picioare bălăcindu—se.

Tocmai terminam cu scăldatul cînd ce să vezi: Iulia şi Nataşa o trăgeau şi ele încoace pe Işka. Au legat—o şi—au început s—o stropească. Işkăi nu i—a plăcut deloc treaba asta. Se smucea şi, de fiecare dată cînd o udau, zvîrlea caraghios din copite.

Aşa udă semăna cu un pui de găină jumulit: gîtul subţire, capul mare, lăţos, iar picioarele drepte ca nişte beţe de chibrituri. Şi burta mare ca un pepene verde...

De cîte ori Iulia aducea ligheanul cu apă lîngă ea, Işka începea să se zbată şi apa sărea cît colo.

---

[5] Traducere de Tudor Arghezi din fabula *Elefantul şi javra* (I. A. Krîlov — *Fabule,* Editura tineretului, 1957).

—Nataşa, ad—o—ncoace şi ţine—o. Am s—o ud direct din *arîk*, porunci Iulia. Păşi apoi cu un picior peste acesta şi umplu ligheanul cu apă. Nataşa, cu o singură mînă, pentru că în cealaltă avea o chiflă, o dezlegă pe Işka şi—o aduse mai aproape. Iulia o stropi pe Işka din cap pînă—n picioare şi se aplecă din nou să umple ligheanul. Dar Işka se înfurie şi se repezi spre ea. Iulia ţipă, scăpă ligheanul în apă, alunecă şi căzu şi ea în lighean. Acesta, împreună cu Iulia, o porniră în jos, duşi de curent. Noi am izbucnit aşa de tare în rîs, că pînă şi calul se sperie şi se smuci într—o parte.

Nataşa se înecă cu chifla, Işka i—o smulse din mînă şi fugi repede cu ea în magazie.

Rîzînd în continuare, ne—am repezit să le—ajutăm. Am bătut—o pe spinare pe Nataşa ca să scuipe bucata de pîine rămasă în gît, iar pe Iulia, care plutea în lighean, au pescuit—o ceva mai jos copiii vecinului. Era udă pînă la piele şi se lovise la genunchi. Cum ieşi, însă, din apă, întrebă:

—Da' unde—i Işka? Vai, ce nepricepute sînteţi!

Işka era pe grămada ei preferată de cenuşă. O scormonise cu copitele, se lungise pe pămînt şi se scălda în cenuşă de nu i se mai vedeau decît picioarele. Apoi se ridică şi începu să se scuture.

—Se vede treaba că viaţa în ţările calde nu i—a obişnuit pe catîri să se scalde, remarcă Sonia gînditoare.

Din mai multe cureluşe şi dintr—o bucată de pîslă groasă am cusut singure pentru Işka un căpăstru şi o şa.

Cînd toate au fost gata, i—am pus căpăstrul şi şaua şi—am început să călărim.

Alerga foarte bine. Avea un mers uşor, „ca de cîine", şi un galop rapid, săltat. Dar dacă nu era bine dispusă sau dacă nu—i plăcea călăreţul, trecea la un mers mărunt, imposibil şi te zdruncina cumplit. Mersului acesta îi ziceam „trop—ţop". Foarte curînd am atîrnat cu grijă şaua şi căpăstrul într—un cui din magazie, de unde nu le—am mai dat niciodată jos, şi—am început să călărim pe Işka fără căpăstru şi fără şa. O mînam cu un beţişor sau numai cu mîna. O băteam uşor cu palma pe partea dreaptă a capului sau a gîtului şi—o lua la stînga; o băteam pe gît pe partea stîngă şi—o lua la dreapta. Cînd trebuia să se oprească, o trăgeam de moţul dintre urechi şi se oprea. Cînd o trăgeam de părul de pe coaste sau de pe crupă, asta însemna „înainte şi mai repede". În astfel de cazuri Işka o pornea imediat la galop.

Iulia şi Nataşa ştiau s—o conducă foarte bine pe Işka şi le plăcea tare mult să călărească pe ea. Nici mie, nici Soniei nu ne reuşea la fel de bine. Pe noi Işka nu ne prea asculta. Zvîrlea din copite şi ne ducea întotdeauna cu mersul ei mărunt, de ne zdruncina toate măruntaiele.

Odată m—au trimis să caut nişte pui de curcă rătăciţi.

—N—o încaleci corect, zise Iulia. Trebuie să încaleci ceva mai departe de gît, uite—aici. Şi—o bătu pe Işka pe crupă.

Am încălecat aşa cum îmi arătase ea, chiar lîngă coadă, şi—am pornit. Beţişorul pe care—l aveam era prea scurt şi nu ajungea. Işka mergea încotro vedea cu ochii şi, parcă dinadins, în galop.

M—am tras puţin mai în faţă, către gît. în acel moment Işka s—a oprit brusc din mers — stop! — şi şi—a lăsat capul în jos. în virtutea inerţiei m—am rostogolit înainte.

Imediat Işka s—a întors acasă, ţopăind prin mijlocul uliţei. Ţinea capul mîndru în sus şi mişca din el cînd spre stînga, cînd spre dreapta, ca şi cînd ar fi avut un volan. în acelaşi timp, striga triumfătoare: „Ha—ha—ha!" ca şi cum ar fi săvîrşit o faptă foarte lăudabilă.

Soniei nu—i plăcea deloc să călărească pe Işka.

—Unde—o fi avînd animalul ăsta şalele? întreba ea privind cu îndoială spinarea perfect dreaptă a Işkăi. La cal cei puţin ştii că trebuie să te—aşezi în şale. Dar aici trebuie să călăreşti pe coadă!

Iulia şi Nataşa nu erau preocupate de probleme atît de ştiinţifice. Ţopăiau pe spinarea Işkăi zile întregi, cînd una, cînd alta, cînd amîndouă deodată, ba, uneori, mai luau cu „clasa a treia" încă vreun copil din vecini.

Işka se obişnuise atît de mult cu ele, încît mergea după ele ca un căţel. Era foarte comod să ai întotdeauna la îndemînă mijloace de transport. Odată măturam prin curte. M—am dus către Sonia lăsînd mătura lîngă poartă, la vreo treizeci de paşi.

Nataşa stătea lîngă mine. S—a urcat foarte serioasă pe Işka, a venit pînă la mine şi mi—a adus mătura.

Mama s—a amuzat foarte tare de asta:

—Ei, copii, o să vă dezvăţaţi să mai mergeţi pe jos, pe picioarele voastre.

Odată cu venirea Işkăi la noi s—au schimbat multe lucruri.

Mai înainte, cînd vroia să ne trimită pe vreuna la magazin sau la piaţă, nu eram nici una prin apropiere. Trebuia să ne strige multă vreme, să ne cheme şi în cele din urmă mama începea să ne roage:

—Iulenka, dacă mă iubeşti...

—Ei, asta nu se ştie, o întrerupea nemulţumită fiica iubitoare. Numai să nu mă trimiţi la piaţă, te rog. Iar la magazin mă duc dacă—mi dai bani să—mi iau şi eu bomboane.

Dar acum lucrurile se petreceau cu totul altfel.

—Mamă, n—ai nevoie de ceva de la piaţă? Mamă, hai să mă duc la magazin..., îi propuneau fetele de cîteva ori pe zi.

Dacă Iulia primea însărcinarea să se ducă la piaţă după zahăr şi aţă, Nataşa o conducea pînă la poartă şi spunea:

—Vezi, ai grijă...

Apoi silueta mică, cenuşie a Işkăi şi scufiţa roşie a Iulkăi traversau ţopăind întreg oraşul.

Cînd se întorcea acasă, dădea cumpărăturile. Tocmai atunci se constata că uitase să cumpere şi aţă. În asemenea situaţii Nataşa era mereu gata să se ducă, cu pălăriuţa, nu se ştie de ce, pusă încă dinainte pe cap.

Şi din nou se putea vedea silueta săltăreaţă a catîrului şi scufiţa roşie care sălta şi ea.

Odată cu apariţia Işkăi jocurile noastre au devenit mai interesante. Acuma, de exemplu, dacă ne jucam de—a India, imediat o împodobeam pe Işka cu pene, cîrpe colorate, cu fîşii de staniol, o acopeream cu un covor, pe covor puneam o pernă şi pe pernă se aşeza Nataşa.

Işka era elefantul, iar Nataşa rajahul.

Cînd trebuia să evadăm din prizonierat, făceam asta de—adevăratelea, călare pe Işka.

Dar călătoriile! Pînă atunci era numai un caraghioslîc. iot umblai călare pe băţ! Acuma însă imaginea era foarte ademenitoare: puneam pe Işka un cort, provizii şi—o oală pentru fiert cartofii.

În frunte mergea conducătorul de detaşament şi—n spate venea convoiul. Convoiul era Işka, după care urmau toţi ceilalţi călători.

Aşa mergeam prin munţi la cules de mere şi ciuperci şi mai făceam şi multe alte excursii.

Apoi organizam alergări. Sonia sau eu încălecam un buiestraş şi—o provocam pe Işka la întrecere. Alegeam o distanţă nu prea mare, cam 500 de metri. Locuiam în afara oraşului şi în spatele grădinii noastre începea izlazul. Pe acest izlaz organizam întrecerile de alergări.

Adesea Işka ajungea prima. Dar şi asta îi reuşea datorită şireteniei.

Se aliniau alături buiestraşul şi Işka.

—Unu, doi, trei!

Buiestraşul fugea drept, iar Işka îşi strîngea coada şi încerca să se bage pe sub botul lui. Dacă reuşea să obţină un loc în faţa botului calului, victoria era a ei. Nu—l mai lăsa să treacă. Bătrînul cal încetinea pasul fără voie şi încerca măcar să—l muşte pe animalul acesta ciudat care tot sărea în faţa lui.

În spatele magaziei, printre fel de fel de lucruri vechi, am dezgropat din pămînt osia din faţa a unei căruţe mici. De asemenea, cele două roţi din faţă şi hulubele erau în perfectă stare. Am căutat peste tot celelalte părţi şi, cu ajutorul părinţilor, am meşterit o teleagă cu două roţi.

Işka s—a mirat foarte mult cînd am înhămat—o. S—a tot uitat la teleagă, dar nu s—a zbătut şi nici n—a protestat. Singurul lucru care nu i—a plăcut a fost că i—am pus frîu şi căpăstru. S—a enervat pe dată, s—a făcut rea şi încăpăţînată şi—a refuzat cu desăvîrşire să asculte de căpăstru. Cînd trăgeam din dreapta, scutura din cap şi se întorcea spre stînga. Aşa c—a trebuit s—o lăsăm să meargă înhămată fără căpăstru, numai cu o nuia lungă de care Işka asculta foarte cuminte.

Într—o zi ne—au trimis în piaţă, după cumpărături. Am hotărît să mergem cu Işka. Am tras teleaga. Iulia a încălecat pe catîriţă, iar eu şi cu Nataşa ne—am urcat în teleagă. Am pornit. Drumul ducea mereu în jos, la vale, Işkăi îi venea uşor. Roţile telegii se învîrteau tot mai repede. Iar în urma noastră se ridica un nor de praf ca de la o căruţă adevărată.

Am ajuns la piaţă şi—am luat—o printre tarabe ca să cumpărăm pepeni verzi şi galbeni. Am zărit un arbuz mare şi—am început să ne tocmim pentru preţ. În timpul discuţiei am uitat cu desăvîrşire de Işka. Dintr—o dată, ce să vezi? îşi băgase botul în coşul vînzătorului şi—i mînca strugurii. Am bătut—o pe Iulia pe umăr. Cît ai clipi din ochi, ea a şi atins—o pe Işka cu biciul.

Dar Işka se smuci şi—o răsturnă pe Nataşa. Nataşa ţinea în mînă un pepene verde, care căzu pe jos şi se sfărîmă.

Imediat au sărit din toate părţile vînzătorii:

—Să plătiţi pentru pepene! Să plătiţi strugurii!

Şi ne cereau aproape toţi banii pe care—i aveam pentru cumpărături. Încercam să le spunem:

—Păi, pepenele a căzut din greşeală, noi n—am vrut...

Dar ei:

—Ba nu, aţi făcut—o dinadins. Să plătiţi!

Ce era să facem? A trebuit să plătim.

Ne—am întors acasă triste, spăsite. Ne temeam cel mai mult că n—o să ne mai trimită la piaţă. Ba pe deasupra, Işka se mai şi strîmba, se făcea că—i e greu să ne care, făcea mofturi. Se întindea în ham, îşi lăsa capul în jos pînă aproape de pămînt, îşi ciulea urechile, strîngîndu—le pe lîngă cap. Asta însemna că—i e greu. M—am ridicat şi—am coborît din teleagă, luînd—o pe jos, dar Işka mişca înainte din urechi. Atunci am hotărît s—o păcălim. Pe nesimţite, ne—am dat jos cu toatele din teleagă, dar ea dădea întruna din urechi, lăsîndu—ne să înţelegem că—i e greu.

Atunci ne—am supărat.

—Mincinoasa! I—e greu să tragă o teleagă goală? Cîte necazuri ne—a mai pricinuit şi ce—o să mai păţim şi—acasă... Hai, urcaţi—vă cu toatele, să se trudească şi ea...

Ne—am urcat. în cele din urmă, Işka s—a oprit de tot.

—Ce s—a—ntîmplat? Chiar nu poate să ne ducă?

Ne—am apropiat de botul Işkăi: Işka se uita jos, iar lingă copita ei strălucea ceva. Ne—am aplecat şi ce să vezi? O monedă de aur de cinci ruble.

—Bravo, Işka!

Am cumpărat tot ce trebuia, am hrănit—o de bucurie şi pe Işka şi—am plecat acasă. Acuma alerga splendid, iar noi am cîntat tot drumul.

Iarna mergeam cu Işka înhămată la sanie. Apoi a venit primăvara şi era un noroi atît de cumplit, încît nu se putea merge nici cu sania, nici cu căruţa, nici călare: noroiul îi ajungea Işkăi pînă la genunchi.

Timp de două luni Işka a şomat. Dar nu se plictisea. Nu departe de noi, la fabrica de cărămizi, erau o mulţime de catîri. Işka s—a împrietenit cu ei şi le făcea vizite în fiecare zi.

De cum s—au zvîntat drumurile, am început din nou să hoinărim prin împrejurimi. Evident, Işka era mereu cu noi. Dar într—o zi unul din cei mari ne spuse:

—Să n—o mai alergaţi aşa de tare pe Işka. O să aibă un pui!

—Un pui de catîr?

—Da, o să aibă un copil! Nataşa se uită la Iulia:

—Aha, nu mă lăsai să călăresc pe Işka. Acuma o să—mi aducă un pui de catîr, e chiar mai bine. Adică tu crezi că ea n—a observat că eram invidioasă?

Toate am fost de acord că Işka observase lucrul acesta, iar Nataşa continuă:

—Asta o să fie catîrul meu. Ce mai frumuseţe! N—am să las pe nimeni să călărească pe el. Nici să nu mă rugaţi că oricum nu vă las.

Din acest moment a început să se îngrijească tot timpul de Işka. Ea îi dădea de mîncare, avea grijă ca nimeni să n—o lovească sau s—o sperie. Şi cînd trebuia să mergem undeva cu Işka, se tocmea întotdeauna foarte mult:

—De ce neapărat cu Işka? Adică ce, nu poţi să te duci şi pe jos? Ia uite cum închide ochii, poate că—i bolnavă.

La început îl aşteptam pe micul catîr în fiecare zi. Nataşa numai ce se trezea dimineaţa, că şi alerga la Işka. Cînd se întorcea, o întrebam:

—Ei, a venit?

—Încă nu, probabil mîine.

Dar iată că a trecut vara, toamna, a căzut prima zăpadă. Eu şi cu Sonia mergeam de mult la şcoală şi puiul de catîr tot nu venea.

Nataşa avea îndoieli:

—Se vede c—a uitat. Sau poate că s—a supărat de ceva. E aproape—un an de cînd mi—au promis şi nu se întîmplă nimic.

Încerca să aibă o explicaţie cu Işka, dar puiul de catîr tot nu apărea, aşa că Nataşa se lăsă păgubaşă şi n—o mai vizită.

Spre primăvară, Işka avea o burtă ca un vapor. Nu se mai lega de vaci şi de cîini, mergea cu grijă şi stătea mult timp la soare. Se ducea în grădina de zarzavaturi, îşi alegea un locşor mai uscat şi rămînea acolo să se încălzească.

Într—o duminică tata ne spuse:

—Ei, acuma trebuie să fiţi cu ochii pe Işka. Nu mai e mult. Nici n—apucă el să termine şi în cameră se năpusti Iulia:

—Fată, fată... în grădină.

Am alergat cu toţii acolo. Într—un şănţuleţ, în care vara creşteau castraveţi, stătea culcat un pui de catîr negru, minunat. Işka se foia în jurul lui şi se căznea să—l ridice cu botul. Tata vru s—o ajute, dar Işka nechează furioasă şi se năpusti asupra lui. Am observat că puiul stătea nemişcat. Tatei i se păru ciudat lucrul acesta. Luă un băţ, o alungă pe Işka şi se aplecă deasupra puiului.

Puiul era mort. Tata îl luă în braţe şi porni cu el. Capul puiului de catîr se bălăbănea în toate direcţiile, iar Işka alerga alături de el, îl lingea şi sughiţa neajutorată, de parcă ar fi plîns.

Am văzut că puiul se născuse pe deplin sănătos, dar fusese primul pui şi Işka îl omorîse chiar ea. Poate pentru că s—a speriat, poate din greşeală. După aceea am aflat că lucrul acesta se întîmplă destul de des la animale cu primii pui.

Au dus puiul departe, în cîmp, să—l îngroape. Mergeam în tăcere în urma lui. Işka vroia să vină şi ea după el, dar am alungat—o şi—am închis poarta. A alergat mult timp încoace şi—ncolo pe lîngă gard, plîngînd şi strigîndu—şi puiul.

Cînd ne—am întors acasă, am observat că Nataşa nu era cu noi. Nu fusese cu noi la cîmp. Cînd a înţeles că Işka îşi omorîse singură puiul, a dispărut.

Am început s—o căutăm. M—am uitat în grajd, care era cufundat în semiîntuneric. Nataşa şedea într—un colţ, sub iesle, şi plîngea. Lîngă ea stătea Işka şi—i lingea lacrimile de pe faţă.

—Pleacă de—aici! o alunga Nataşa. Proasto, ce eşti! Ai înnebunit? Mi—ai omorît puiul de catîr...

Şi se îneca din nou în lacrimi.

A mai trecut încă un an. Proprietarul a vîndut casa de la oraş în care locuiam şi ne—am mutat în căsuţa noastră dragă din pădure. Era aşezată pe o înălţime. în apropierea ei nu erau decît iurte ale kazahilor, aşa că ne bucuram de libertate deplină. Caii, vaca şi Işka erau şi ei foarte mulţumiţi. Hoinăreau în libertate zile întregi, păşteau în luncile de pe munte, beau apă limpede de izvor.

Din nou n—aveam voie să călărim pe Işka: în curînd urma să aibă iar pui.

Odată, pe cînd o duceam pe Işka la plimbare pe lîngă tabăra unde locuiau păstorii, cam la o jumătate de verstă depărtare de canton, un cioban bătrîn, chior, ne chemă la el, o examina cu o privire de expert pe Işka şi spuse zîmbind şi satisfăcut:

—Curînd o să aibă pui.

—Cît de curînd?

—Ei, cine ştie, poate azi, poate mîine.

—Iakub, dragul nostru, ajută—ne, să nu—l mai piardă din nou. Işka îşi omoară puiul...

—Daţi—mi trei ruble şi—l îngrijesc. Ne—am uitat una la alta amărîte:

—N—avem trei ruble, şi ne pregăteam să plecăm.

—Ei, fetitelor! Veniţi încoace. Bine, am să—l îngrijesc. Numai... să aduceţi zahăr, ceai, tutun, din toate cîte puţin.

Înveselite i—am mulţumit cît se poate de călduros lui Iakub şi—am început să tot cărăm.

Iakub o aşeză pe Işka lîngă *iurta* lui. Scoase o bucată mare de stambă în faţa iurtei, la soare, o întinse pe un pietroi şi începu să primească fel de fel de daruri de la noi. Fie din întîmplare, fie intenţionat, Iakub se înşelase: nici în noaptea aceea, nici în noaptea imediat următoare puiul nu s—a născut. Ziua Iakub stătea întins pe cîrpa lui lîngă Işka, iar noi îl răsfăţăm în fel şi chip. Noaptea o lua pe Işka cu el înăuntru, în iurtă.

Zilele astea două au fost zile de sărbătoare. Acasă se făceau plăcinte, dar nu ne—am atins de nici una. Tot ce primeam, aduceam în mod cinstit şi—i dădeam lui Iakub. Toate comorile noastre erau depuse lîngă pietroiul mare, alb, din faţa iurtei.

—Asta ce mai e? întrebă Iakub, învîrtind în mîini o păpuşă de celuloid. Asta nu—mi trebuie, mai adu ceva ceai.

Borcanul cu ceai, zahărul şi tutunul fuseseră aduse în condiţii bune. Dar problema s—a ivit atunci cînd Iakub ne—a poruncit să—i aducem o cămaşă şi—o pereche de pantaloni. Am răscolit toată casa, dar n—am găsit nimic potrivit.

—Mamă, n—avem noi cumva vreo cămaşă sau nişte pantaloni?

—Dar pentru ce?

—Ne trebuie nouă.

—Spuneţi pentru ce vă trebuie şi—am să caut.

Dar Iakub ne interzisese categoric să vorbim cu mama sau cu tata de tîrgul încheiat cu el,

aşa c—am tăcut.
—Oare nu se găseşte în toată casa o cămaşă nefericită şi—o pereche de pantaloni pentru propriii voştri copii? exclamai eu, alegînd momentul cînd nu era decît tata în cameră.
—Dar de ce le trebuie această „nefericită cămaşă" şi pantaloni?
—Din moment ce—o vor, înseamnă că le trebuie.

Tata scotoci în geanta lui de călătorie şi scoase cîteva cămăşi.
—Dar pantaloni n—am. Copiii noştri dragi nu s—or putea descurca şi fără pantaloni?

Am luat cămăşile şi ne—am dus la Iakub. Stătea culcat în acelaşi loc, pe bolovanul lui. Lîngă bolovan stătea Işka, şi lîngă ea, un pui de catîr gingaş, cenuşiu.

Era deja uscat şi deşi nu se ţinea foarte sigur pe picioare, se străduia să se joace şi să se alinte. Işka nu—şi lua ochii de la el. îl lingea, îi dădea să sugă şi—l apăra geloasă de noi cu trupul ei.
—E fetiţă, e—o fetiţă mică, spuse Iakub.
—Tot catîriţă? Ce grozav! Cum să—i spunem? Nu putem să—i spunem tot Işka!
—Milka, draga mea! Ce pufoasă e, ca un puişor de găină! exclamă emoţionată Nataşa, mîngîind pe furiş părul moale al puiului.
—Milka, Milocika! am repetat noi în cor. Iakub o luă pe Işka de funie şi—o duse la canton. Noul născut firav mergea după noi dînd din cap şi poticnindu—se în urma mamei, clătinîndu—se pe picioruşele încă moi.
—Ei, mulţumesc, Iakub, spuse mama şi—i dădu o rublă.

Iar tata înţelese unde merseseră cămăşile lui şi mai căută şi—o pereche de pantaloni.

Pentru noi, Milka era ca o jucărie. De fapt, era chiar ca o copie fidelă a Işkăi numai micuţă de tot. A două zi sărea, ţopăia, îşi întindea boticul spre cîini şi zvîrlea supărată din picioare dacă o lătrau.

Pîndind momentul prielnic după ce Milka supsese din belşug lapte şi se încălzea la soare, am luat—o în braţe şi—am dus—o în casă.

Işka îşi roti privirea, ţipă şi începu să alerge în jurul casei uitîndu—se pe ferestre. Iar Milka între timp, se plimba fără grijă prin cameră. îşi freca plină de încredere năsucul de mîinile noastre, dădea din urechi şi cerceta patul, scaunele şi jucăriile.

Dintr—o dată, în fereastră apăru capul Işkăi.
—Ihaa, iha—ha! făcu ea, căznindu—se să intre pe geam.
—Hai să—i deschidem uşa, propuse Sonia. Alergă să deschidă uşa şi—o chemă pe Işka. Între timp, noi puneam la cale o festă: am tras o fustă pe Milka, i—am vîrît picioarele din faţă în mînecile unei bluze şi—am legat—o la cap cu o basma.
—Ia te uită ce fetiţă!

Milka era nemaipomenit de caraghioasă.

Copitele Işkăi răsunară în cerdac. Se năpusti înăuntru, îşi plimbă privirea prin cameră, o văzu pe Milka la mine în braţe gătită şi ţipă înspăimîntată.

„Vai, ce mi—au făcut cu copilul", părea că spune strigătul ei.

Am lăsat—o jos pe Milka. Încurcîndu—se caraghioasă în fustă, se apropie de mama ei. Işka se năpusti să—i smulgă fusta de pe ea cu dinţii. Tremura toată şi gîfîia greu, de emoţie:
—Ah, ah, ah!

Am ajutat—o s—o dezbrace pe Milka şi Işka o scoase din odaie.
—Ia să—mi spuneţi şi mie ce animal e ăsta? Seamănă oare cu catîrul? întreba mama, împiedicîndu—se mereu de Milka prin cameră. Probabil că se crede cîine, din moment ce se tot încurcă printre picioarele noastre.

Nu ştiu ce credea Milka, dar, ce e drept, îşi petrecea mai tot timpul nu cu celelalte animale, ci cu noi, în casă, pe lîngă casă sau în munţi. O răsfăţaserăm foarte tare astfel încît, atunci cînd a crescut mare şi—a venit vremea s—o înhămăm şi s—o înşeuăm, s—a dovedit o fiinţă extrem de capricioasă şi neascultătoare.

Avea multă imaginaţie şi era isteaţă. Prindea foarte uşor tot ce ţinea de dresaj. Dar uneori nu vroia cu nici un chip să ne—asculte.
—O—nveţi ceva, încerca Iulia s—o convingă pe Nataşa, şi—ai să vezi că pe urmă nu te mai

poţi înţelege cu ea.

Dar Nataşa n—avea suficientă tărie. Şi—apoi Milka ştia foarte bine că micuţa ei stăpînă are întotdeauna în buzunar o bucăţică de zahăr sau altceva la fel de gustos. Probabil că din acest motiv nu prea lua în serios ameninţările şi pedepsele Nataşei.

Milka alerga chiar mai bine decît Işka şi mai repede. Dar făcea mii şi mii de şiretlicuri, de cădeam mereu de pe ea. Toate preferam să călărim pe Işka: an de an era tot mai blîndă. Numai Nataşa era încîntată să călărească pe Milka. Îşi freca, ce—i drept, foarte des şoldurile lovite, dar nu—i prea plăcea să vorbească despre asta.

—Aşa am vrut eu, am sărit din mers. Acuma, cu doi catîri, cutreieram zile—n şir prin pădure şi prin munţi. Uneori, cînd întreba cineva de noi la canton, tata ieşea în curte şi începea să cerceteze muntele cu binoclul. Undeva sus, departe, pe culmea muntelui sau pe vreun povîrniş se caţără, ca nişte capre, doi catîri şi se iţesc prin frunziş rochiţele de stambă viu colorate.

—Uite—le, păcătoasele! Ia te uită unde s—au băgat! Mai—mai să—şi rupă gîtul! Ei, mi se pare mie c—am să le cam iau catîrii...

—Cînd o să vină iarna, o să trebuiască să vindem catîrii, ne—a spus tata într—o zi.

—Da' de ce?

—N—avem destul fîn ca să—i hrănim pe toţi. Şi—apoi, iarna voi trebuie să vă ţineţi de şcoală, nu de catîri.

—Te rugăm frumos, nu ne trebuie nici un fel de fîn de la tine, o să pregătim noi singure de mîncare pentru Işka şi Milka.

—Chiar aş vrea să văd şi eu cum o să faceţi asta.

—Ai să vezi...

După această discuţie am început să pregătim fînul cu multă hărnicie. Era vorba să le păstrăm pe Milka şi pe Işka.

De cum răsărea soarele, ieşeam cu saci mari şi strîngeam iarbă toată ziua. Umpleam sacii pînă la gură, îi căram acasă şi împrăştiam apoi iarba ca să se usuce pe acoperişul magaziei. După prima săptămînă aveam palmele pline de băşici. Era foarte greu să adunăm iarba cu mîinile băşicate. Sonia găsi, nu ştiu pe unde, o seceră veche, prăpădită. Ce de şmecherii a trebuit să facem ca *s—o* ascuţim fără ştirea părinţilor!

Ca de obicei, am plecat dis—de—dimineaţă pe munte, luîndu—ne cu noi şi provizii. De data asta mergeam călare. Eu călăream pe buiestraşul murg, Sonia pe o iapă, pe nume Maşka, Nataşa şi Iulia pe catîri.

Ajungînd la locul unde vroiam să ne oprim, am descălecat şi am împiedicat caii şi ne—am pus pe treabă.

Sonia mînui secera cu pricepere, reteză un mănunchi mare de iarbă şi... o bucată din pingeaua sandalei ei.

În timp ce ne uitam noi la sanda, Iulia apucă secera şi începu să secere. Treaba mergea destul de bine...

—Ia te uită ce îndemînatică e...

Dintr—o dată scoase un ţipăt şi aruncă secera cît colo. Toată mîna îi era plină de sînge.

—Ce ne facem acuma?

Am luat sticla cu apă, am udat o batistă şi—am pus—o pe rană. Sîngele se opri.

—Ei, acuma, pînă se mai vindecă tăietura, nu mai poţi să lucrezi. Stai aici, pe dîmbul ăsta, fierbe cartofii şi uită—te spre canton, că poate—or să ne caute. Fiindcă şi ieri ne—au certat că ne—au strigat şi n—am răspuns.

—Bine. Fă focul şi pe urmă o să pun eu singură vreascuri.

Am făcut focul pe un loc plat, chiar la marginea pădurii, am pus oala deasupra şi—am plecat să strîngem iarbă. N—am mai luat secera. Hotărît, nu era bună. Spre prînz umpluserăm un sac şi ne întorceam la tabără să mîncăm. Cartofii fierseseră şi se răciseră.

—E foarte bine. Pe o căldură ca asta nu e deloc plăcut să mănînci cartofi fierbinţi.

Am întins o pînză groasă sub un plop şi ne—am aşezat pe ea. Iulia aduse mîncarea.

Era linişte. La amiază, în munţi e foarte multă linişte. Mirosea a miere de flori şi trifoi,

în pădure se întreceau în cîntec două păsărele cu voci cristaline, crenguţele trosneau sub picioare şi de jos se auzea surd susurul rîului. Iulia ieşi la marginea pădurii să se uite la canton.

—A venit cineva la noi şi toţi au ieşit în întîmpinarea lui!

Ne—am apropiat şi noi. Cantonul era jos, îl vedeam ca—n palmă. Cîţiva călăreţi se apropiaseră de cerdac. Pe lîngă casă se foiau nişte oameni.

—Hai repede—acasă! comandă Sonia. Poate că ne—au mai adus vreun animal.

M—am repezit să—mi încalec calul. Sonia cobora în zigzaguri precaute. Iulia călărea în urma ei, lovind—o pe Işka peste gît ori de cîte ori luneca prea mult spre coama ei.

Ca să cîştig timp, am început să cobor direct în jos şi chiar în aceeaşi clipă am alunecat pînă la urechile calului. Acesta scutură din cap şi mă aruncă la pămînt.

Ridicîndu—mă şi revenindu—mi din uimire, prima mea grijă a fost să văd dacă surorile mele observaseră ceva sau nu. Sonia şi Iulia erau atente la coborîş şi nici nu se sinchisiseră de mine. Iar Nataşa era încă în vîrf cu Milka. Văzuse totul şi se prăpădea de rîs, privind la chipul meu fîstîcit.

Apoi o dezlegă pe Milka, încalecă, iar Milka, refuzînd s—o asculte, se repezi direct în jos, ca s—o ajungă din urmă pe Işka.

Nataşa tăcu şi nu mai rîse. Trecu pe lîngă mine. îşi înfipsese cu desperare mîinile în spinarea Milkăi, ferindu—se cît putea să nu cadă.

Şi iată că Milka îi depăşise şi pe Murgu şi pe Işka. Chiar la capătul coborîşului se întoarse brusc, lăsă capul în jos şi zvîrli din copite. Şi noi toate văzurăm şorţuleţul roşu şi două picioare goale zburînd prin aer.

Nataşa se dădu peste cap şi dispăru în mijlocul unui tufiş înalt. Iar Milka, zvîrlind din copite, zbură mai departe, fără călăreţ, spre canton.

Cînd am ajuns la tufiş, Nataşa, suspinînd, stătea lîngă un pietroi. Pe faţa plină de praf, se vedeau două dîre lăsate de lacrimi. Se uscaseră şi Nataşa îşi închipuia că n—o să le observăm. Noi, se—nţelege, ne—am prefăcut că n—am văzut nimic pe chipul ei.

—Bravo, Nataşa! zise Sonia. Iar eu mă gîndeam în sinea mea că o să înceapă iar să scîncească.

—Afurisiţi mai sînt şi catîrii ăştia! zise morocănoasă Nataşa. Mereu cazi de pe spinarea lor.

—Doar ţi—am spus c—o răsfeţi prea tare pe Milka, zise Iulia pe un ton povăţuitor. Ce—i drept, nici Işka nu—i prea ascultătoare, dar oricum... Şi cînd cazi de pe ea e la fel de dureros, adăugă apoi cu multă sinceritate.

—Dar mai e un lucru pe care nu—l înţeleg, am exclamat eu, doar şi de pe cal se întîmplă să cazi, şi încă cum! Te scuturi puţin şi te scoli, dar aici...

—Pentru că e mai înalt. Cînd cazi de pe cal, cît timp zbori prin aer, te ţine vîntul, în schimb de pe catîr cazi direct în cap.

—Ei, nu prea—i chiar aşa... Asta ar însemna că e mai bine să cazi de pe casă, decît de pe scaun...

—Dar nu despre asta e vorba, ne întrerupse Nataşa, ridicîndu—se cu greu de jos. Am văzut atunci că, de fapt, căzuse pe o piatră. Nu despre asta e vorba...

Nu ne mai spuse despre ce e vorba şi—o porni şchiopătînd spre casă.

Era clar ce vroise să spună: „Problema e că Milka are un caracter nesupus, capricios".

Băşicile din palmă ne—au obligat să amînăm cîteva zile strînsul finului. Răscoleam fînul pus la uscat şi—l aşezam în căpiţe. Aprovizionarea mergea bine în continuare. Aveam deja o căpiţă mare, uscată, şi o altă jumătate de căpiţă era la uscat.

Ne trădaseră mîinile astea nesuferite. Un timp atît de frumos şi să nu poţi face nimic. Timpul era într—adevăr minunat. Era pe la jumătatea lui septembrie, se făcea răcoare, iar seara era chiar frig.

Dinspre gheţari sufla un vînt rece, dar soarele dogorea încă, astfel că în timpul zilei era foarte plăcut. în pădure se simţea prezenţa toamnei. Scoruşul şi păducelul se făcuseră roşii, plopii se îngălbeniseră. Ciorchinii creţi ai hameiului sălbatic se răsuciseră, se încîlciseră şi—acuma stăteau atîrnaţi.

Cei de—acasă observaseră că ne foiam de cîteva zile prin preajmă fără nici o ocupaţie.
—Ce—ar fi să—mi culegeţi nişte hamei pentru iarnă? ne spuse într—o zi mama. Mîine am să fac plăcinte. Luaţi—le cu voi pentru drum şi—o porniţi.

Am plecat dis—de—dimineaţă. Hameiul creştea de—a lungul rîului, în sus. Am hotărît să luăm cu noi şi—un voloc ca să prindem peşte în rîu.
—Numai s—aveţi grijă să nu vă spargeţi capul, ne spuseră, ca de obicei, la plecare.

Drumul era pietros şi abrupt. Catîrii săreau din piatră—n piatră, noi cîntam un cîntecel vioi şi mergeam vesele pe cărare. Am avut noroc să găsim un locşor foarte potrivit. Era o mulţime de hamei acolo. Am legat—o pe Işka lăsîndu—i sfoara destul de lungă ca să poată paşte şi—am început să ne căţărăm în copacii plini de ciorchini frumoşi de hamei.
—Am găsit o tufă grozavă. Vai, ce de hamei e—aici!
—Şi eu! Veniţi încoace! într—o jumătate de oră o să strîngem o pungă—ntreagă.

La început am mai schimbat cîte un cuvînt, după aceea am tăcut şi ne—am văzut de treabă. Hameiul avea un miros puternic, apăsător. Simţeam cum mîinile mi se fac din ce în ce mai leneşe şi aveam impresia că mi—a înfăşurat cineva capul în vată caldă. Am scuturat din mîini şi m—am uitat împrejur. La dreapta şi la stînga surorile mele erau cocoţate pe crengi. Şi mîinile lor se mişcau la fel de nesigur.

Tocmai vroiam să le întreb dacă nu simt şi ele ceea ce simţeam eu, cînd creanga pe care stătea Iulia se îndreptă brusc.
—Iulia a căzut în tufiş! am strigat eu, scuturîndu—mă greu din starea de somnolenţă. Ne—am dat jos din copaci şi—am alergat spre locul unde căzuse Iulia. Stătea întinsă pe jos, privindu—ne cu ochi somnoroşi.
—Iulia! Iulia! Scoală—te! am scuturat—o noi.

S—a ridicat şi—am scos—o din tufiş.
—Haideţi la locul de popas! Să fugim de—aici!

Am străbătut în goană poiana, am coborît spre rîu şi—am început să ne dăm cu apă pe faţă.
—Hai să ne scăldăm!
—Da! Ne scăldăm, prindem peşte, facem o ciorbă de peşte şi pe urmă terminăm de strîns hameiul ăsta nesuferit.
—Mă doare capul din cauza lui, zise Iulia şi, aruncînd—şi hainele de pe ea, intră în apă.

Am stat în apă pînă ne—am învineţit. Am străbătut pîrîul, alunecînd şi căţărîndu—ne cu picioarele goale pe pietre, am băgat volocul sub pietre şi—n cele din urmă am prins cinci peştişori.

Am făcut un foc pe malul rîului şi—am început să fierbem peştele. Ciorba a ieşit foarte gustoasă, cu ceapă şi cartofi. Plescăiam cu lingurile direct din oală şi purtam o discuţie foarte ştiinţifică şi interesantă: De ce, atunci cînd ţipă, Işka ridică coada?
—Aţi observat? Dacă îi ţii coada cu mîna, tace imediat şi nu mai ţipă.
—Se vede că n—are destul aer.
—Ar fi interesant de ştiut dacă şi Milka face la fel.

În această clipă s—a auzit un urlet sălbatic. Am sărit ca arse şi—am ascultat. Era Işka!
—S—a—ntîmplat ceva! Haideţi repede! Iată ce se întîmplase.

Milka plecase în sus, departe, pe versantul foarte abrupt. Işka era legată. Strigase şi vroise să se ducă după Milka, dar se încurcase în sfoară, alunecase, iar funia i se strînsese în jurul gîtului ca un ştreang. Cînd am ajuns noi, atîrna de sfoară şi se sufoca. Scosese limba şi tot botul îi era numai spume. Işka dădea din picioare şi se îneca. Am alergat s—o ajutăm, dar n—am făcut decît să tragem şi mai tare de sfoară.
—Ce ne facem? Ce ne facem?

Sonia ţinea capul Işkăi. Eu şi Iulia ne căzneam din răsputeri s—o dezlegăm. Nu ieşea nimic. Işka se stingea văzînd cu ochii în braţele noastre.

Deodată...

Nataşa ţipă aruncîndu—se spre mine:
—Briceagul... Am un briceag... Uite... Tăia ceapă la locul de popas şi venise în fugă aşa

cum era, cu briceagul în mînă. După aceea, însă, şi ea şi noi, zăpăcite, uitaserăm de cuţit.
—Dă—l încoace repede! Mai repede! Ţine sfoara!

Cu mîinile tremurînd de emoţie, începurăm să tăiem sfoara groasă. Cuţitul era bont, nu tăia, mai mult pilea.
—Apasă mai tare! Mai tare!

Cuţitul vîjîia, înfigîndu—se în funie. Iulia şi Nataşa se aplecaseră urmărind cuţitul cu privirea şi mişcau din fălci, de parcă retezau cu dinţii fibrele dure.

În cele din urmă ştreangul de la gîtul Işkăi îşi slăbi strînsoarea. Işka lăsă capul în iarbă şi respiră adînc. Cîteva minute rămase nemişcată. Apoi scutură din cap, sări în picioare şi prima ei grijă fu să se uite de jur împrejur să vadă unde e Milka.
—I—ha—ha—ha! I—ha—ha—ha! strigă Işka cu o voce răguşită, ca de bas, ridicînd coada.
—I—ha—ha! I—ha—ha! răspunse Milka.

Şi pe versantul muntelui, într—o cunună de hamei, apăru capul ei poznaş.
—I—ha—ha—ha! răspunse valea pe diferite tonuri.

Şi mie mi—a rămas întipărit pentru totdeauna în amintire sunetul celor două glasuri cristaline care umpluseră valea.

VASKA

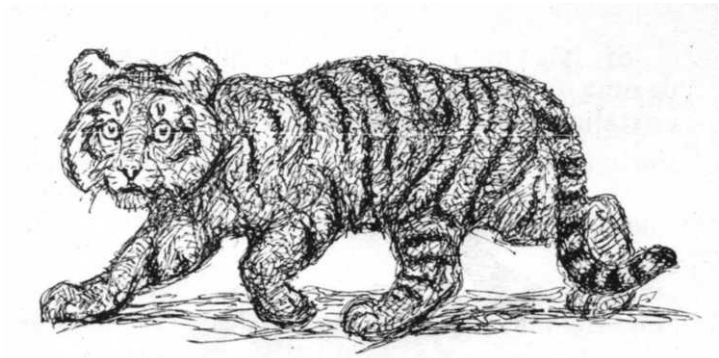

Ne jucam în grădina din spatele casei cînd s—au întors vînătorii. Cineva strigă de pe cerdac:

—Veniţi repede să vedeţi ce—au adus!

Am alergat să vedem despre ce era vorba.

Descriind un rond mare înainte de a se opri în faţa cerdacului, intrau, una după alta, căruţele încărcate cu piei de animale, coarne de ţapi sălbatici şi hălcile din mistreţii pe care—i vînaseră. Tata mergea pe lîngă ultima căruţă în care stătea cocoţat, în faţă, un pui de tigru, uitîndu—se speriat în toate părţile. Da, da, un pui de tigru în carne şi oase. Obosit şi plin de praf, se ţinea cu ghearele de marginea căruţei străbătînd în felul acesta întreaga curte. Şi cînd calul se opri în faţa cerdacului unde stăteau o mulţime de oameni, puiul de tigru se sperie, se trase înapoi şi se uită pierdut la tata.

—Ei, Vaska, uite c—am ajuns! îi spuse tata. Luă puiul de tigru în braţe şi—l duse în cerdac.

Puiul de tigru era ceva atît de neobişnuit, încît ne pierdurăm şi noi cu firea.

—Să nu—l aduceţi în cerdac, aci avem jucăriile, strigă Nataşa, cea mai mică dintre noi.

—Tigrii nu mănîncă jucării, spuse Iulia. Apoi se mai gîndi şi adăugă: Trebuie să—l hrănim foarte bine, ca să nu înceapă să muşte.

—Sigur că da, că doar nu—i pisoi!

—Şi are nişte ochi mari şi—o coadă... Aţi observat ce coadă are? Se tîrăşte de—a dreptul pe pămînt.

—Ei, pe pămînt! întotdeauna exagerezi puţin!

—N—ai decît să te uiţi! Împingîndu—ne una pe alta şi călcîndu—ne pe picioare, ne—am urcat în cerdac.

Puiul de tigru se plimba de—a lungul balustradei şi mirosea cu mare atenţie tot ce întîlnea în cale. După toate scuturăturile drumului, cu siguranţă îi vîjîia capul şi avea impresia că—i fuge pămîntul de sub picioare. Se clătina de parc—ar fi fost beat, se aşeza des pe coadă şi închidea ochii. Dar cum se simţea ceva mai bine, se apuca din nou să miroasă totul, de parcă l—ar fi obligat cineva să facă asta.

Pe balustradă atîrna o scurtă vătuită. Puiul de tigru o trase cu laba de mînecă şi—o dădu jos. Sonia rîse tare. Tigrul ridică ochii şi se uită fix la ea.

Acuma puteam să—l privim în voie. Era cam cît un cîine Saint—Bernard de şase luni, avea cap mare, ochi rotunzi, verzi, frunte lată şi urechi scurte. Labele din faţă erau groase şi puternice, cele din spate, cu mult mai subţiri. Avea trupul slăbuţ şi suplu şi o coadă lungă, ca un şarpe.

—E—un copil încă, spuse Nataşa serios.

Într—adevăr, era încă un copil, mititel şi neîndemînatic. Era singur pe lume. Se lipea de piciorul tatei şi se freca de el, de parc—ar fi vrut să spună: „Eu sînt singur aici, sînt mic, să nu—i laşi să—mi facă vreun rău".

Pînă a deshămat tata caii, a pus lucrurile în ordine şi s—a spălat după drum, noi am luat puiul de tigru în braţe, l—am dus în cameră şi l—am pus la loc de cinste, pe divan, aşezîndu—ne apoi cu toatele în jurul lui. încercam să descoperim la el ceva deosebit şi—l priveam cu multă atenţie.

Îi puserăm să bea lapte cald, într—o ceaşcă. El se întinse apoi pe divan şi cînd dădu de lumina lămpii, strînse din ochi. Îi era tare somn, dar n—adormea şi mişca întruna din

urechi.

Cînd am pus masa pentru cină şi tata intră în cameră, puiul de tigru se ridică şi se întinse spre el scoţînd un sunet ciudat, ca un fel de mieunat puternic.

—Aţi auzit? Rîde de bucuros ce e! se minună Nataşa.

Tata îl mîngîie. Puiul de tigru se aşeză la locul lui şi adormi în larma discuţiilor noastre.

La cină am aflat totul despre puiul de tigru, îl chema Vaska. Îl prinseseră undeva departe, la patru sute de kilometri de oraşul nostru, în stufăriş, lîngă lacul mare şi pustiu, Balhaş. Un vînător kazah, prieten bun cu tata, dăduse de urma a doi tigri. Prin locurile acelea nu erau tigri şi perechea asta se rătăcise venind din Persia. Kazahul i—a dat de veste tatei şi i—a urmărit mai departe pe cei doi tigri. Aşa a văzut el că tigrii nu veniseră să vîneze în acest loc, ci să se ascundă, pentru că în curînd tigroaica urma să aibă pui.

Nu peste mult timp tigroaica s—a făcut nevăzută, iar tigrul a plecat prin trecătoare şi nu s—a mai întors.

Vînătorul îl aştepta pe tata să sosească de pe o zi pe alta. Colindase toate împrejurimile, străduindu—se să dea de urma tigroaicei. Şi iată că—ntr—o zi dădu peste nişte urme proaspete care duceau spre rîu.

Vînătorul se ascunse în tufişuri şi de acolo se uita cu atenţie la stuful de pe mal. Deodată, pe malul celălalt, o zări pe tigroaică. Se mişca cu grijă printre tufe şi ducea în gură ceva greu. Apoi aruncă povara, traversă rîul înot, trecu pe lîngă vînător şi se îndepărtă. Bătrînul vînător pricepu de îndată despre ce era vorba. Lovi uşor căluţul cu palma, dar, în loc să se ia după tigroaică, se grăbi s—ajungă în locul unde îşi lăsase ea povara.

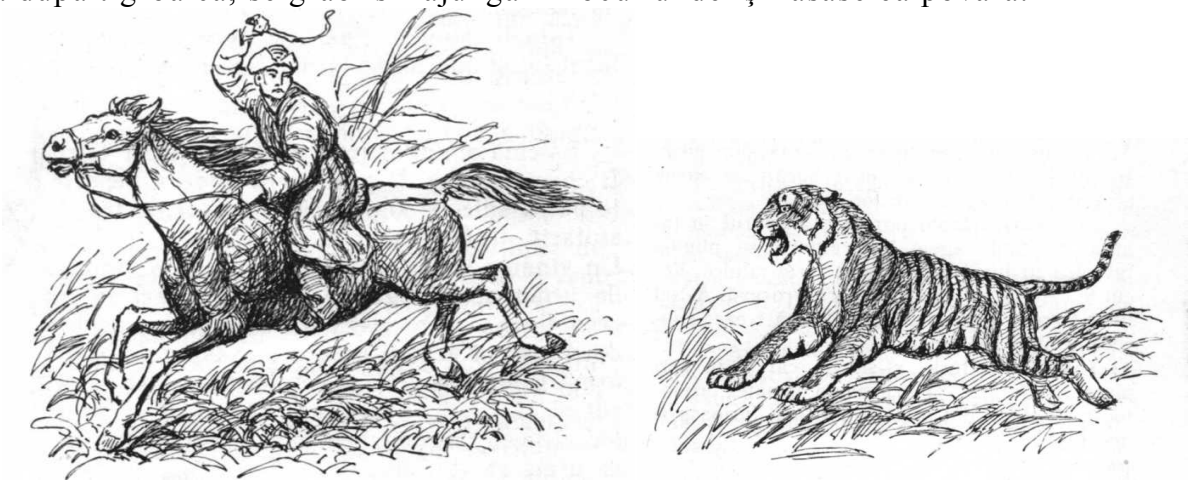

Socotise foarte bine: în stuful des, strîns lipiţi unul de altul, stăteau doi pui de tigru. Vînătorul îi apucă de ceafă, îi băgă într—un sac şi încalecă. Puii de tigru ţipau, se zbăteau şi se căzneau să iasă din sac. Kazahul strîngea tot mai tare sacul cu picioarele şi dădea bice iepei.

Ştia foarte bine ce primejdie îl paşte dacă tigroaica se aruncă în urmărirea lui. Din cîteva salturi ar fi putut să—l ajungă şi să—l omoare. Nici în puşcă nu—şi putea pune el mari speranţe pentru că era foarte veche şi ruginită. Ţeava se strîmbase şi—o legase cu o cîrpă de patul armei.

Şi iată că, pe un cal „superb" şi cu o puşcă la fel, neînfricatul vînător se încumetase să fure puii de tigru de la mama lor.

Ajungînd în tabără, kazahul începu să se gîndească ce să facă să scape de furia tigroaicei. Între timp tata reuşise să ajungă şi el ca să—i vină în ajutor, împreună cu alţi vînători. Au ascuns puii de tigru într—una din iurte, în jurul taberei au aruncat bucăţi de carne otrăvită şi—au aprins un foc uriaş.

În aceeaşi noapte tigroaica a apărut în tabără. Scoţînd răgete înfiorătoare, se plimba furioasă în jurul celor cîteva iurte jalnice. Focul le insuflă animalelor o frică grozavă. Astfel încît tigroaica nu s—a încumetat să treacă dincolo de linia de foc.

Turbată de furie, sfîşie un cal şi în zori plecă în stufăriş, pentru ca în noaptea următoare să apară din nou, încă şi mai furioasă şi mai înspăimîntătoare.

Se apropie din nou de tabără, unde şi muri: mîncase o bucată de carne otrăvită.

Dimineaţa o găsiră moartă.

Cînd află tata prin ce primejdie uriaşă trecuse prietenul său vînînd cu o puşcă proastă, îşi scoase puşca lui de vînătoare splendidă şi i—o dărui tovarăşului său. în culmea fericirii, kazahul îi dădu tatei pielea tigroaicei şi unul din pui.

Pînă să ajungă la noi acasă, Vaska fu nevoit să suporte o călătorie lungă şi anevoioasă. Aproape o jumătate din drum o străbătură călare pe cămile. Mersul lor legănat îi făcea rău sărmanului Vaska. Vomită, apoi începu să—i curgă sînge din nas. Atunci tata coborî de pe cămilă şi—l duse pe Vaska în braţe.

De aici a şi început prietenia lor deosebită.

—Da. A îndurat multe Vaska în timpul drumului, îşi încheie tata povestirea. Odată m—a speriat rău de tot. Credeam că moare. Stătea culcat, îşi dăduse ochii peste cap, picioarele îi tremurau. „Gata", mă gîndeam. Dar nu, s—a culcat şi şi—a revenit.

—Asta mai lipsea, să nu—şi fi revenit, după ce—a trebuit să petrecem o săptămînă încheiată în sătucul Pescari. L—am îngrijit de parcă era Măria Sa, sultanul turcilor, a spus unul din vînători.

Am rîs cu toţii.

—Dar voi de ce nu v—aţi dus la culcare? ne dojeni mama. E ora douăsprezece. Imediat în pat!

La plecare îl mîngîiarăm cu respect pe Vaska pe coada care atîrna de pe divan. Iar mama şi tata începură să se gîndească cum să—l aşeze pe tigru pentru noapte. Pe atunci, mama nu—l cunoştea încă pe Vaska şi se temea să—l lase nelegat. Dar tata spunea că Vaska e mai blînd decît un pisoi şi că e de—a dreptul ridicol să te temi de el. La urma urmei, puteau să—nchidă uşa camerei în care stătea.

Aşa au şi făcut. L—au lăsat pe Vaska pe divan, au stins lampa şi—au pus zăvorul la uşă.

Imediat după ce—au plecat ei, Vaska a ridicat capul. Era întuneric, pustiu, linişte...

Şi—atunci tigrul cel „înfricoşător" sări de pe divan, începu să alerge prin cameră împiedicîndu—se de mobile şi se puse pe plîns: „ba, ba—aa, ba—aa".

Tata se gîndea c—o să mai strige cît o să strige şi—o să se potolească. Dar Vaska nu se liniştea deloc şi, după ce plînsese la început supărat, acuma scîncea din ce în ce mai jalnic. Li s—a făcut milă şi s—au dus la el. Vaska s—a bucurat, s—a aruncat spre tata şi—a—nceput să—i lingă picioarele, mîrîind fericit. Evident, în cele din urmă l—au luat cu ei în cameră, l—au legat acolo sub o măsuţă pe care stătea maşina de cusut, i—au aşternut o cîrpă groasă şi Vaska s—a culcat pe ea mulţumit.

Cît timp mama s—a pieptănat stînd de vorbă cu tata, Vaska a fost cuminte. Dar cum a ieşit tata, puiul de tigru a şi sărit şi—a—nceput să se uite neliniştit în urma lui. Întorcîndu—se în cameră, tata îl mîngîie şi toţi adormiră liniştiţi.

Dimineaţa cînd ne—am trezit, ne—am ridicat în capul oaselor. Primele cuvinte ale Nataşei fură:

—A venit ieri un tigrişor, Vaska, sau n—a venit?

Toată noaptea nu visase decît despre tigru şi nu mai putea să facă deosebire între ce fusese aievea şi ce fusese numai în vis.

—Ştiu cu siguranţă c—a fost, răspunse Sonia şi—am plecat în sufragerie ca să verificăm dacă mai e acolo tigrul de ieri.

Cînd am intrat în sufragerie, nimic. Am alergat la mama. Ea ne—a arătat locul de sub măsuţa de unde Vaska ne privea cu ochii lui caraghioşi.

Am dezlegat imediat lănţişorul şi—am fugit cu tigrul în grădină, ţipînd şi chicotind.

Acolo ne—am jucat, am alergat, i—am făcut cunoştinţă lui Vaska cu prietenii noştri, cîinii.

Cîinii crescuseră împreună cu noi. Şi noi inventam întotdeauna fel de fel de jocuri la care să—i putem lua tovarăşi şi pe ei.

Vaska arăta mare respect faţă de cîini, dar aceştia înţeleseră, se vede, foarte repede ce soi de animal este şi, lăsînd cozile în jos, o luară la fugă.

Bătrînul cîine de vînătoare Zagrai stătea la soare. Vaska se apropie încet de el şi întinse

capul. Zagrai se sculă alene, privi chiorîş la Vaska şi plecă grăbit.

Mirosul de tigru îi făcea să tremure pe cîinii de vînătoare. Numai cîinele de curte, Mailik, foarte tînăr, nu se pricepea deloc la mirosurile vînătorii. Sărea peste Vaska, se lipea de pămînt, îl împingea cu laba, dădea din coadă şi, lătrînd zgomotos, se hîrjonea cu el.

Vaska se prinse şi el în joc şi începu să ţopăie stîngaci în urma cîinelui.

Tot hîrjonindu—se aşa, ajunseră în curtea plină de soare. Acolo vînătorii scoteau şi puneau la uscat blănile şi celelalte trofee. Mama privea din cerdac cum despătureau blana tigroaicei, mama lui Vaska. Blana fusese prelucrată sumar, la repezeală. O puseră în mijlocul curţii şi măturară paiele de pe ea. Inimioara lui Vaşka nu mai rezistă: pînă atunci privise liniştit la ce făceau oamenii, dar acum uită de toate.

Se repezi în spinarea tigroaicei, începu s—o lingă şi să miaune cu glăscior tremurat, subţire.

—Vedeţi, imediat şi—a recunoscut mama, am spus noi, căznindu—ne să—l luăm pe Vaska şi să—l abatem de la amintirile acestea triste.

Într—adevăr, era o privelişte foarte înduioşătoare: blana tigroaicei ucise şi micul tigru care se lipea drăgăstos de ea.

Au luat repede blana de—acolo.

Vaska începu să umble prin curte, căutîndu—şi mama, însă după aceea se luă cu mîncarea şi joaca şi uită de ea.

După ce—am făcut curat prin camere şi neam terminat treburile de dimineaţă, ne—am aşezat la masă. Am hotărît ca lui Vaska să—i dăm a doua masă mai tîrziu.

Dar n—a fost să fie—aşa... Puiul de tigru sări pe divan, întinse botul şi descoperi că mîncarea de pe masă mirosea tare ispititor. Sări pe genunchii unuia din meseni, adună cu labele farfuriile şi ceştile în faţa lui şi mîrîi amenințător înspre noi.

Ne—am speriat cu toţii şi—am sărit de la locurile noastre. Tata ridică mîna spre Vaska şi strigă:

—Treci la locul tău! Unde—i cureaua? Dar se vede treaba că—şi găsise naşul, pentru că Vaska, drept răspuns, mîrîi şi mai tare.

Nouă, copiilor, ne—a plăcut tare mult: bravo Vaska, nu se teme de nimeni, ştie să—şi ceară drepturile. Am început să—l rugăm pe tata să cedeze şi să dea de mîncare tigrului. Dar cei mari se temeau: dacă cedezi o dată, ţi se urcă—n cap. Tata îl apucă de ceafă pe Vaska şi—l aruncă pe geam.

Uşa dinspre curte era închisă. Vaska începu să izbească în ea ţipînd supărat şi amenințător.

Ţipa şi izbea cu atîta furie încît a trebuit să ne dăm bătuţi; i—am deschis uşa.

Se repezi în cameră, smulse ceaşca în care îi puseserăm nişte ouă crude, îşi băgă botul în ea şi începu să mănînce cu poftă. Apoi i—am dat lapte. Bău tot, se linse pe bot şi se întinse pe divan. Acuma, cînd era sătul, privea cu nepăsare cum mănîncă ceilalţi.

După această întîmplare am avut întotdeauna grijă să dăm de mîncare mai întîi tigrului şi numai după aceea să ne aşezăm noi la masă.

În felul acesta Vaska ne—a demonstrat că, deşi era mic, nu era, aşa, fiştecine, ci un tigru de a cărui personalitate trebuia să ţinem seama.

Au trecut cîteva zile. Aşa de tare ne—am obişnuit cu Vaska, încît ni se părea că întotdeauna trăise pe lîngă noi.

Ce fire minunată avea! Nu necăjea pe nimeni, nu se încurca în picioarele nimănui, nu ne deranja. Se juca zile întregi în grădină sau străbătea cu aer de stăpîn curtea, grajdul şi celelalte acareturi. Iar cînd obosea, venea în sufragerie, se lungea pe divanul lui şi dormea.

Îl hrăneam foarte bine pe Vaska. Ţineam minte cu toţii cît e de rău cînd i—e foame. Vaska ştia cu precizie ora. mesei. Se întîmpla uneori că numai ce—ncepeam să—i turnăm lapte în ceaşcă sau să—i spargem ouăle că şi apărea pe neaşteptate, răsărind de undeva din grădină.

—Vezi, Nataşa, învaţă şi tu! Vaska ştie cît e ceasul şi tu nici pînă acuma n—ai învăţat, o necăjeam noi pe surioara noastră.

În afară de ouă şi lapte, Vaska mînca la fel ca toţi ceilalţi ai casei.

Şi cu cîtă plăcere mînca supă cu tăiţei sau colţunaşi! Pescuia toţi colţunaşii din supă şi—i aşeza rînduri—rînduri lîngă ceaşcă. Sorbea supa grasă şi apoi, ca desert, mînca colţunaşii unul cîte unul.

În timpul mesei Vaska era ca nebun. Se întindea pe podea, prindea ceaşca cu amîndouă labele din faţă — nu cumva să se apropie cineva de ea! Odată una din surori s—a aplecat să—i aranjeze ceva. Vaska pufni în ceaşcă, se strînse şi, cu o mişcare puternică, o zgîrie pe sora mea pe mînă.

Cîinii erau mai precauţi decît noi. Se fereau întotdeauna de puiul de tigru atunci cînd mînca. Numai Mailik, cel care se jucase cu el încă din prima zi, se încumeta să—şi bage botul în farfuria lui, iar tigrul — ce e drept, cu oarecare mîrîieli — îi dădea voie.

Nu numai în timp ce mînca, dar şi altfel, dacă îl băteai pe burtă sau îl atingeai pe coadă, Vaska se înfuria şi muşca pe oricine, la nimereală. Considera că burta şi coada lui sînt intangibile.

Odată cineva ne strigă din curte. Ne—am aplecat cu toţii afară pe geam. Vaska îşi puse şi el labele din faţă pe canatul ferestrei şi se uită afară. în înghesuiala aceea, Sonia îl calcă pe coadă. Vaska se întoarse supărat şi—şi înfipse colţii în piciorul ei. Sîngele ţîşni în aceeaşi clipă. Sonia se sperie, dar Vaska, imediat ce Sonia îşi luă piciorul de pe coada lui cea preţioasă, uită de supărare şi chiar începu să—i lingă Soniei piciorul rănit, de parcă şi—ar fi cerut scuze.

Se spune că tigrii devin fioroşi dacă simt miros de sînge, dar nu—i adevărat. Era de—ajuns să—l fi văzut pe Vaska al nostru. Nu numai că nici prin gînd nu—i trecu să se facă fioros, dar începu să lingă rana pentru că înţelesese că nu e un gest prietenesc să—ţi înfigi colţii în picioarele altuia.

Odată, trecînd prin cerdac, Vaska văzu o mătură. Se întinse spre ea şi haţ! o luă în dinţi. Dădu fuga în grădină, scuturînd şi rupînd mătura. Şi cînd se întoarse, îi mai rămăseseră în dinţi numai cîteva nuieluşe jalnice.

Am rîs de el, apoi am uitat de întîmplarea aceasta. Dar mai tîrziu, peste vreo două zile, Vaska strică încă o mătură şi tot aşa mereu. Ne—am convins că era un fel de obicei la el. Nu putea nicicum să treacă indiferent pe lîngă o mătură: cum o zărea, imediat o lua în dinţi şi—o rupea. Aveam chiar impresia că, în timp ce făcea asta, chipul lui lua o înfăţişare fioroasă, de parcă s—ar fi răzbunat pentru ceva.

În cele din urmă am aflat ce era.

Cînd îl aduseseră pe Vaska din stepă, tata se oprise cu el să se odihnească la unul dintre prietenii lui vînători. Vînătorul avea o nevastă foarte afurisită care—l lovea mereu cu mătura pe Yaska pentru că lăsa urme de murdărie pe preşurile ei. în felul acesta a luat naştere la Vaska ura faţă de toate măturile din lume.

Tot de aici se trăgea şi amintirea lui despre alte două lucruri foarte interesante: fusta şi cizmele. Cînd stăpîna furioasă (persoana îmbrăcată în fustă) alerga după el cu mătura în mînă, Vaska îşi găsea salvarea la oamenii din cealaltă categorie, cu cizme, adică tata şi stăpînul casei. Aceştia îl apărau şi de aceea Vaska a nutrit întotdeauna un sentiment de dragoste deosebită faţă de cizme. în schimb suporta foarte greu fustele.

Mama îi dădea lui Vaska de mîncare şi avea multă grijă de el. El reuşea s—o deosebească

foarte clar de toate celelalte femei. însă nu putea să sufere fustele, nici chiar pe—ale ei, astfel încît aproape toate îşi aflau sfîrşitul în ghearele şi colţii puiului de tigru.

Vaska ştia să deosebească foarte bine mirosurile. De exemplu, nu—i plăceau parfumurile şi nici mirosul florilor. Dacă se întîmpla să miroasă vreo floare din grădină, Vaska se strîmba şi strănuta multă vreme. în schimb, mirosul de salam îl recunoştea de departe şi îl considera, probabil, drept unul dintre cele mai fermecătoare din lume.

Imediat ce—l simţea, tigrul se apropia emoţionat şi începea să ţipe. Cu alte cuvinte, striga ca un pofticios lacom şi capricios ce era: „Unde e salamul? Vreau salam! Daţi—mi salamul meu!"

Odată, într—o seară, mîncam nişte salam. Tigrul, care tocmai îşi primise porţia, era în camera de alături. Se strecură în sufragerie şi se urcă pe masă.

—A, nu, asta nu, spuse tata. Ai mîncat, du—te la culcare. Cu aceste cuvinte, îl răsturnă pe Vaska pe divan şi aşeză salamul în dulap, mai sus.

Dar Vaska nu se linişti. îşi puse labele din faţă pe masă, se convinse că salamul nu mai e acolo şi începu să alerge ca nebun prin cameră, ridicînd botul. în cele din urmă descoperi de unde venea mirosul. Se urcă pe geamul deschis, întinse din nou nasul şi se apropie de dulap încercînd să sară pe el şi pufnind foarte supărat.

—Ia să vedem, oare—o să reuşească să ia salamul sau o să renunţe?

Vaska se foia în jurul dulapului, zgîria şi muşca colţul. De fiecare dată cînd începea să sară, cădea înapoi ca un sac cu tărîţe. În cele din urmă, supărîndu—se, se urcă din nou pe masă şi încercă să sară de pe masă pe dulap. Atunci ne—am speriat c—o să cadă şi—o să se lovească zdravăn.

—Asta e, mai bine să—i dăm salam, am hotărît noi toţi.

Tata tăie o bucată de salam şi strigă:

—Prinde—o, Vaska!

Vaska, în picioare pe masă, deschise larg botul. Bucata de salam căzu direct în fundul gurii şi fu înghiţită în aceeaşi clipă. Vaska făcu ochii mari la noi. Ce mai e şi păcăleala asta? Unde s—a dus salamul?

Îmi amintesc de o duminică plicticoasă. Din zori plouase întruna şi bătuse un vînt rece. Ziua era întunecoasă, de parcă era seară. Ne foiam prin casă şi ne plictiseam.

—Hai să facem focu—n sobă şi să coacem porumb pe cărbuni, propuse Sonia.

Ne—am înviorat cu toţii şi—am început să umblăm de colo—colo. Alergam care după lemne, care să facă surcele, iar eu cu sora mea ne—am dus în cerdac unde ţineam porumbul pus la uscat.

Am adus lemne şi—am început să facem focul. Soba era în dreptul divanului pe care stătea Vaska.

Urmărise cu atenţie cum a izbucnit flacăra chibritului, cum s—au aprins surcelele şi au început apoi să trosnească lemnele. Vaska ciuli urechile şi, uimit, se aşeză în patru labe pe divan. „Vai, ce lucru nemaipomenit de interesant!" părea să spună.

În toiul discuţiei, n—am observat că se dăduse jos de pe divan.

Şi dintr—o dată s—a auzit un ţipăt: Uuuu!

Ne uităm şi ce să vezi: Vaska îşi băgase capul în sobă şi, de frică, începuse să sufle în foc! De la suflatul lui, focul s—a înteţit brusc, iar Vaska, sărmanul de el, încremenise pe loc. Bine că tata nu s—a pierdut cu firea! S—a repezit şi l—a tras înapoi pe Vaska de coadă.

Vaska îşi arsese mustăţile şi sprîncenele, boticul îi era plin de cenuşă. Se înghesuise într—un colţ al divanului şi privea la noi atît de pierdut şi amărît încît aveam impresia că e gata să izbucnească în plîns.

Iată cum se terminase explorarea sobei!

—Copii, copii! ne strigă Iulia rîzînd. Veniţi repede încoa'!

Am ieşit în fugă pe cerdac.

—Ce s—a întîmplat?

Iulia îşi acoperi gura cu palma şi ameninţă cu degetul:

—Linişte! Ia uitaţi—vă! Vaska al nostru are grijă de copii!

Pe treapta de sus a scării care ducea în grădină stătea un băieţel de patru ani, pe nume Pavlik. Suspina, bombănea necăjit şi—l împingea pe tigru cu mîna. Dar Vaska nu dădea nici o atenţie acestui lucru. Se aşezase pe labele de dinapoi, le pusese pe cele din faţă pe umerii lui Pavlik şi aşa, sprijinindu—se de el, îl „pieptăna" grijuliu. Era foarte încîntat de munca sa, mîrîia tot timpul drăgăstos deasupra capului lui Pavlik: „Hm... hm... hm!"

Îl lingea de la ceafă spre frunte. Părul copilului era tot ud de salivă şi se ridicase măciucă în sus. Iar Vaska îşi închipuia, probabil, că e foarte frumos şi—i străluceau ochii de mulţumire.

—Trebuie să—l gonim imediat. Nu vedeţi că Pavlik e necăjit?

—Ia te uită ce mai frizer s—a făcut: s—a apucat să—i pieptene pe alţii, capul lui nu—i mai ajunge.

—N—are decît să se lingă pe burtă şi pe labe. Ca să nu mai vorbim că nici nu—l linge ca lumea, ci în răspăr!

Sonia alergă şi aduse o bucată de salam pe care i—o dădu lui Vaska s—o miroasă şi—o aruncă în celălalt capăt al cerdacului.

Vaska se repezi după salam, iar noi făcurăm cerc în jurul lui Pavlik.

Iulia turna apă cu cana, eu îi frecam părul năclăit de salivă, iar Nataşa ţinea în mînă o prăjitură cu dulceaţă ca să—l răsplătească pentru toate cele îndurate. Apoi îi dădurăm prăjitura, iar el o mîncă şi ni se plînse de Vaska:

—Eu mă jucam şi el s—a apropiat tîrîş de mine. Apoi mi—a pus labele uite aici, pe spinare — şi arătă spre umeri — şi—a început să mă caute în cap. Apoi m—a scuipat în păr. Eu l—am împins: „Pleacă, Vaska, nu trebuie, nu vreau!" Dar el rîdea de miii—ii—ne!

Şi Pavlik începu să smiorcăie din nou, amintindu—şi de „pieptănatul" lui Vaska. Am încercat să—l liniştim cu toatele, dar era atît de caraghios, mic, necăjit, cu părul ciufulit, cu feţişoara boţită de supărare şi mînjită toată de dulceaţă, că nu ne—am putut abţine şi—am izbucnit în rîs.

Pavlik, văzînd că noi rîdem, se opri din plîns şi începu şi el să rîdă. Mai tîrziu, peste cîteva luni, lui Pavlik începură chiar să—i placă „pieptănaturile" lui Vaska. Şi nu rareori puteam vedea acelaşi tablou; numai că de astă dată Pavlik nu mai plîngea, ci fredona vesel sau stătea de vorbă cu Vaska, amîndoi cu chipurile strălucind de mulţumire.

Vaska încercă apoi să ne pieptene şi pe noi, pe fete, dar nu ieşi nimic din treaba asta: aveam părul lung, împletit întotdeauna în codiţe şi legat cu funde. Şi—apoi, refuzam categoric să ne lăsăm pieptănate de el.

În afară de Pavlik mai era încă o persoană care îi dădea voie lui Vaska să—l pieptene — tata. Adesea, dimineţile, el şi tigrul plecau împreună în grădină, se jucau şi se luptau acolo. Vaska se prindea cu labele de cizma tatei şi se lăsa tîrît de el. După aceea tata se aşeza pe o bancă, iar Vaska, stînd pe labele de dinapoi în spatele lui, îi punea labele din faţă pe umeri şi—i lingea părul...

Vaska nu—l slăbea o clipă pe tata, ba uneori ajungea să—l sîcîie. Dacă se ducea tata în grădină să citească, Vaska îl observa imediat şi se furişa după el.

Abia apuca tata să se aşeze pe băncuţa scundă că Vaska şi făcea o săritură de toată frumuseţea, îi smulgea cartea din mîini, o lua în dinţi şi fugea cu ea în casă.

Ce sărituri formidabile făcea prin curte!

Însă Vaska nu făcea numai şotii, uneori mai făcea şi cîte ceva folositor. Aşa s—a întîmplat într—o zi.

La tata venise un vînzător ambulant şi—l tot bătea la cap să—i vîndă fel de fel de lucruri: un pat de campanie, un scăunel pentru scos cizmele, un fel de sac special pentru călătoriile în munţi şi alte lucruri de felul acesta.

Tata se grăbea să termine o lucrare urgentă şi nu ştia cum să se descotorosească mai repede de vînzătorul acesta pisălog. în clipa aceea, Vaska intră cu salturi mari în biroul tatei, îl căutase prin toată casa şi, în cele din urmă, îl găsise.

Vînzătorul, văzîndu—l pe Vaska, păli şi întrebă cu glas tremurînd:

—Da' ăsta ce mai e?

—Asta e pisica noastră, un tigru, răspunse tata calm.
—Atunci eu... La revedere...

În aceeaşi clipă negustorul îşi strînse „comorile" şi dispăru. În graba lui, îşi uită şi galoşii, iar tata, rîzînd, îi spuse lui Vaska:
—Bravo! Ce dibaci m—ai salvat!

Vaska tînji grozav cînd tata a trebuit să plece, odată, pentru o săptămînă, în pădure. Cutreiera toate încăperile, intra în bucătărie, mirosea totul şi asculta mereu cu atenţie.

A şaptea zi, spre seară, cînd Vaska era legat sub masă, la locul lui, pentru noapte, în curte s—au auzit voci: se întorsese tata. Vaska se năpusti să—l întîmpine. Lanţul se întinse, masa se răsturnă şi totul se izbi cu putere şi zgomot de uşă. Tata se grăbi să ajungă la Vaska. Ce s—a mai bucurat Vaska! îi cuprindea cizmele cu labele, îl lingea şi mîrîia fericit, de parc—ar fi rîs cu—adevărat.

Nu mai ştiu cine ne—a adus cartea „Coliba unchiului Tom". Timp de cîteva zile am lăsat deoparte toate jucăriile. Ne duceam în grădină şi citeam acolo cu voce tare. Citeam cu rîndul — sora mai mare, Sonia, şi cu mine.

Iar surorile mai mici şi copiii vecinilor se aşezau în cerc pe iarbă şi ascultau cu gurile căscate şi respiraţia tăiată. Am ajuns la pasajul cel mai trist, la momentul în care unchiul Tom moare, nemaiapucînd eliberarea. Atît cea care citea, cît şi cei care ascultau izbucniră în lacrimi.

Lîngă umărul Iuliei, din spate, apăru capul cuiva care suspina din greu. Dintr—o dată Nataşa, care stătea în faţa Iuliei cu chipul scăldat în lacrimi, izbucneşte în rîs!

Am încremenit. Să fi înnebunit oare Nataşa de durere?

Dar ea—i dădea mai departe cu rîsul şi—mi făcea semn cu mîna să mă uit la Iulia.

Cînd ne—am uitat, l—am văzut pe Vaska care îşi pusese capul pe umărul Iuliei, suspina şi chiar închisese ochii, de parcă i—ar fi fost şi lui milă de unchiul Tom. Cititul nostru se duse de rîpă. Ne tăvăleam prin iarbă de rîs!

Trecuse mai mult de—o lună de cînd Vaska devenise membru al familiei noastre. Crescuse binişor, căpătase multă putere şi încredere în sine. Mişcările lui erau tot copilăreşti şi stîngace, dar cîteodată, mai ales atunci cînd se furişa, deveneau neobişnuit de rapide şi agile.

Blana îi strălucea şi făcea ape ca o catifea. Era roşcat—aurie cu dungi negre, lucioase. Dungile ajungeau pînă la burtă, iar burta era de un cenuşiu deschis, fără dungi.

Vaska avea blana lucioasă şi era bine hrănit, îţi făcea plăcere să te uiţi la el. Se spăla cît era ziulica de lungă şi—şi lingea labele şi burta. În asemenea momente semăna tare mult cu o pisică.

Nu făcea niciodată murdărie în casă. De fapt, s—a întîmplat o dată, dar a fost din vina noastră, pentru că nu l—am scos afară la timp. Iar cînd ne—am dat seama, în cele din urmă, Vaska, nemulţumit şi fîstîcit, se strîmba şi fornăia.

L—am dezlegat şi—a alergat glonţ în grădină.

În ziua aceea i s—a făcut baie cu deosebită grijă.

Cînd făcea baie, era un întreg ritual.

Săpaserăm în grădină o groapă rotundă, adîncă şi lată cam de un metru. Un pîrîiaş o umpluse pînă aproape de gură. Mama venea cu un săpun şi cu o perie. Tata aducea o găleată sau o cană mai mare, după care apărea Vaska cu o întreagă suită de copii în urma lui.

Îi plăcea tare mult să facă baie şi în privinţa asta nu semăna cîtuşi de puţin cu pisicile.

Îi turnau apă din cană şi—l dădeau cu săpun. Apoi el intra în groapă, se aşeza pe picioarele dindărăt, pe cele din faţă le întindea spre tata şi spălatul începea. Îl frecau cu peria şi cu mîinile, îl limpezeau cu apă, iar el stătea triumfător în mijlocul gropii şi pufăia de plăcere. Cînd se termina cu spălatul, se ducea pe iarbă, se scutura şi alerga la soare.

Ce de griji şi necazuri aveam cu el! în schimb, însă, ce frumos era!

Vaska nu se temea deloc de oameni. Dimpotrivă, se străduia în fel şi chip să le atragă atenţia.

Dacă se—ntîmpla ca ai casei să fie cu toţii ocupaţi şi să nu dea atenţie puiului de tigru,

dacă nimeni nu—l mîngîia şi nu—l răsfăţa, Vaska se supăra.

Uneori îi puneam răbdarea la încercare intenţionat.

Ne aşezam, de exemplu, pe jos în cerc şi stăteam de vorbă. Vaska se apropia şi el să asculte. Aştepta ca noi, ca de obicei, să—i spunem: „A—a, Vaska, a venit Vaska!" şi să—l mîngîiem.

Dar noi ne prefăceam că nu—l observăm deloc. Asculta ce—asculta, apoi începea să ne—atingă cu laba, trăgînd de un capăt de cordon de la vreun şorţuleţ sau de fundiţele din codiţe. Iar noi ne prefăceam că discutăm şi mai înfocat, dar numai între noi, ca şi cum el nici n—ar fi existat pe lumea asta. Atunci se aşeza şi el în rînd cu noi, asculta ce spuneam, ne privea cu ochii lui mari şi din cînd în cînd făcea: „Uhu! Uhu!"

Asta însemna că nu mai suportă nicicum să fie lăsat tot singur.

Noi rîdeam şi vorbeam despre el, dar, intenţionat, nu—l priveam deloc.

—Ia te uită ce se mai bosumflă! Uitaţi—vă, dar nu—i spuneţi pe nume, pentru c—o să—nţeleagă imediat că—i vorba despre el şi n—o să se mai plictisească.

Aşa îl necăjeam ore întregi.

Încerca să se vîre şi el în vorbă, se juca în fel şi chip. Cînd vedea că nu mai are nici o nădejde, căsca deschizînd botul larg. Şi avea un bot minunat, roşu, cu un fel de franjuri pe margine, şi dinţii erau la fel de frumoşi: mari, albi şi puternici.

Uitam imediat de înţelegerea noastră, ne uitam la gura lui şi ne minunam de dinţii lui. Vaska intra de îndată în cercul nostru. încercam să—i deschidem botul cu mîna, iar el întorcea capul şi se bucura: reuşise totuşi să ne facă să—i dăm atenţie.

Oamenii veneau din toate părţile să se uite la tigrul nostru: din oraş, din aşezările învecinate, ba chiar şi din munţi. Sunau la poartă, noi alergam şi dădeam deoparte parul care ţinea poarta.

—Am auzit c—aveţi un tigru domesticit. Putem să—l vedem? Dacă e nevoie, plătim!

La început am fi vrut tare mult să primim bani. În felul ăsta am strîns odată două ruble. Dar tata s—a supărat şi nu ne—a dat voie să luăm bani. Ne—a spus să—i lăsăm să—l privească numai de departe, să nu—l mîngîie şi, fără încuviinţarea lui, să nu—i dea nimic de mîncare.

Ne făcea plăcere faptul că oamenii mari ne cereau nouă voie.

—Cîţi sînteţi? Sînteţi mulţi?... Staţi aici, lîngă poartă. O să—l chemăm imediat. Numai s—aveţi grijă să nu—l mîngîiaţi, îl priviţi numai şi să nu—i daţi nimic cînd vine.

—Bine, o să facem cum porunciţi.

Se aşezau aşa cum le arătam noi şi erau cu toţii foarte interesaţi.

După aceea mergeam în grădină, îl chemam pe Vaska şi el ieşea plin de importanţă în întîmpinarea vizitatorilor.

În primul moment, toţi se fereau, iar el se mira şi se uita la noi.

Noi îi linişteam:

—Ei, de ce vă temeţi? Că doar e îmblînzit.

—Nici măcar nu înţelege de ce v—aţi speriat. Vedeţi?

Îi băgăm mîinile în gură, îl mîngîiam pe cap, după urechi şi sub bărbie. Îi ridicam laba grea şi le arătam privitorilor pernuţele.

—Ia priviţi, toate ghearele îi sînt strînse, şi n—aveţi de ce să vă temeţi.

Nu se mai saturau privind la Vaska. După aceea le plăcea atît de mult încît vroiau cu tot dinadinsul să—l mîngîie.

—Nu, spuneam noi, nu—i voie să—l mîngîiaţi, altfel, o s—o—ncasăm noi pentru asta.

—Nu, n—o să păţiţi nimic.

—Ba da, cu siguranţă.

Dar insistau atît de mult, pînă cînd noi adăugam intenţionat:

—Şi—apoi, cine ştie ce se mai poate întîmpla! E totuşi un tigru... Dacă muşcă pe cineva, ce ne facem?

După asta nu ne mai rugau.

Odată Vaska se plimba prin curte cînd, deodată, zări o crăpătură în gard. Se băgă printre

scînduri şi, dincolo de gard, ce să vadă: o stradă pe care aleargă cîini, trec căruţe, copiii se joacă de—a prinselea şi lîngă gard cîţiva oameni joacă de zor cărţi.

Vaska examina toate astea cu privirea, îşi trase capul înapoi şi, de emoţie, făcu: „Uff!"

După aceea băgă din nou capul. însă, aşa cum vă spuneam, nu suporta ca oamenii să nu—i dea atenţie. De aceea tot privind, ieşi cu totul afară.

Cei care jucau cărţi se întoarseră şi ziseră:

—Vai, ce arătare!

Iar Vaska le răspunse:

—Uhu!

Se ridicară de jos. Unul dintre ei îi spuse celuilalt:

—Haide, frate Vaska, să mergem, ca să n—aibă de suferit pantalonii noştri. Se vede că—i tigrul pădurarului. Ştii, animalul ăla periculos, vărgat.

Spusese „Haide, Vaska!" şi puiul de tigru înţelesese că e vorba de el, aşa că se apropie. Oamenii se speriară şi—o luară la fugă, iar o femeie chiar scoase un ţipăt de spaimă. Puiul de tigru rămase descumpănit. Se aşeză drept în mijlocul drumului, în praf, şi începu să se scarpine după ureche.

Între timp se apropie şi tata de gard. Cînd se uită, ce să vadă! Vaska stătea în praf şi se scărpina gînditor după ureche, iar vecinii stăteau adunaţi mai departe, se uitau la el şi rîdeau.

Tata sări peste gard vrînd să—l ia imediat pe Vaska. Dar vecinii începură cu gura:

—Mai lasă—l puţin, nu—l lua aşa repede! Uite ce nostim e! E ca o pisică!

Tata le povesti despre tigri, apoi îl puse pe Vaska să se lupte şi să se rostogolească. Îl lovea în glumă peste bot, iar Vaska dădea cu laba şi încerca să—l doboare pe tata.

Cînd tata luă tigrul şi—l aduse acasă, întreaga mulţime îi conduse strigînd în urma lor:

—Vaska, Vaska! Mulţumim c—ai venit şi la noi!

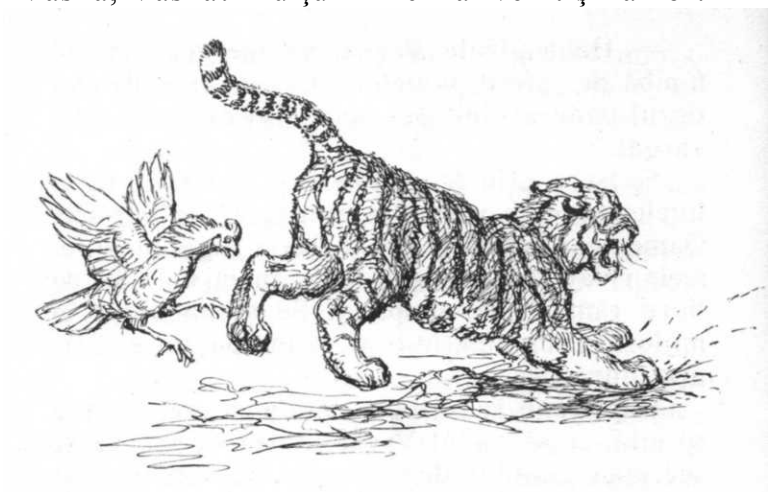

Aveam multe găini şi Vaska le privea cu mult interes.

Odată ieşi la plimbare. Curtea era plină de bălţoace, pentru că tocmai plouase. Vaska mergea cu grijă, ocolea bălţoacele şi—şi scutura labele, ca un motan.

Dintr—o dată zări la soare o cloşcă cu puişori ca nişte ghemuleţe de vată. Vaska îşi lipi urechile de ceafă — ca întotdeauna cînd se furişa — şi se făcu una cu pămîntul, ca să sară la pui.

Cloşca simţi primejdia, începu să se agite, îşi adună copiii, îşi înfoie cît putu ea mai ameninţător penele şi, tremurînd toată de spaimă în faţa lui Vaska, se aruncă furioasă spre el. Dădea din aripi, sărea peste el şi se căznea să—i scoată ochii.

Vaska se sperie, dădu din cap şi—o luă la goană. Nu mai vedea nici pe unde calcă, cădea direct în bălţoace. Stropii zburau în toate părţile. Iar cloşca, după el. îl ataca tot mai înverşunat şi—l ciupea de spate. Abia cînd Vaska, cu mişcări desperate, sări în cerdac, se întoarse şi ea, bătu din aripi şi se duse mîndră la puii ei.

Cea de—a doua ciocnire dintre Vaska şi găini se petrecu în ajunul unei sărbători. Toate animalele erau flămînde în ziua aceea, pentru că, încă de dimineaţă, ai casei erau ocupaţi cu

pregătirea mîncărurilor şi, în zăpăceala aceea, uitaseră să le dea de mîncare.

Cîinii erau flămînzi, la fel de înfometat era şi Vaska.

La un moment dat Sonia alergă la bucătărie:

—Mamă, vai ce—au făcut cîinii!

—Ce s—a întîmplat?

Am văzut că—şi luaseră singuri de mîncare: mîncaseră şunca pregătită pentru sărbătoare. Intraseră în gheţărie şi—o scoseseră de—acolo.

Atunci ne—am amintit că nici Vaska nu minease nimic şi ne—am hotărît să—i dăm de mineare. Dar era prea tîrziu.

Vaska, flămînd şi răutăcios, stătea în mijlocul curţii la soare şi se încrunta la găinile din jur. Încă nu îndrăznea să le atingă pentru că nu uitase, probabil, cum îl ciugulise cloşca.

În acel moment, trecu pe lîngă el un nefericit de cocoş schilod care avusese picioarele degerate.

Vaska făcu o săritură şi cocoşul rămase atîrnat în dinţii lui încleştaţi. Noi am văzut scena din cerdac şi—am ţipat cu toatele.

Din casă ieşi în fugă tata. Luă primul vreasc care—i căzu în mînă, îl arse pe Vaska şi strigă supărat:

—Dă—i drumul imediat! Că de nu, te...

Vaska răcni sălbatic, refuzînd să dea drumul victimei. Ochii îi ardeau, era înfricoşător. Tata înţelese că, dacă dădea înapoi în faţa lui de astă dată, nu se mai putea înţelege cu el după aceea. Îl lovi o dată şi încă o dată. Vaska răcnea sălbatic şi ţopăia, dar nu lăsa cocoşul din colţi. Atunci tata îl apucă de labele de dinapoi, îl ridică în aer cu cocoş cu tot şi—l izbi cu capul de gard.

E drept, pedeapsa era foarte aspră, însă răsculatul se potoli imediat. Dădu drumul cocoşului, care se sufoca, şi se aşeză, buimăcit şi parcă dintr—o dată înmuiat.

Mama îi dădu repede de mîncare după care Vaska, supărat, se duse în grădină.

Multă vreme n—a putut să—i ierte tatei treaba asta. Nu se mai apropia de el, nu se mai freca de picioarele lui şi, în general, „nu mai vorbea cu el".

Cît despre găini, nu le—a mai atins niciodată. E drept, se mai întîmpla să sară asupra lor pe neaşteptate din cîte o tufă, dar o făcea numai în joacă: dinţii lui nu luau parte la joaca asta. Jocul se termina în clipa cînd găinile înspăimîntate se împrăştiau care încotro cotcodăcind, iar Vaska, speriat de propria lui şotie, se retrăgea deoparte.

Noi, cele patru surori, veniserăm pe lume în aşa fel încît cele patru zile ale noastre erau una după alta.

De ziua de naştere de obicei se făceau plăcinte, invitam musafiri şi toată seara era gălăgie. Bineînţeles era nevoie şi de un cadou. Dacă e să faci un singur cadou, încă nu—i nimic. Dar de patru ori la rînd să faci plăcinte, să inviţi patru seri la rînd musafiri, asta era cam mult. Mama era întotdeauna obosită şi nervoasă.

Atunci, ce ne—am gîndit noi: să unim toate cele patru zile de naştere într—una singură, dar aceasta să fie aşa cum se cuvine: şi cu plăcinte, şi cu musafiri, mă rog, aşa cum scrie la carte.

În ajunul acestei zile festive îi ajutam întotdeauna mamei. Măturam prin curte şi luam asupra noastră răspunderea pentru mîncarea preferată: plăcinta dulce. Eram atît de emoţionate din pricina ei încît tot timpul gustam din amestec pînă cînd mama spunea:

—Ai, ajunge cît m—aţi ajutat. De—acum înainte mă descurc eu cumva şi singură.

Şi ne trimitea la culcare.

Mai tîrziu, după ce adormeam cu toatele, intra încetişor în cameră şi ne punea sub pernă fiecăreia dintre noi cîte un dar. După aceea se culca şi ea.

Dimineaţa, de cum deschideam ochii, prima noastră grijă era să ne uităm sub pernă. Şi fiecare dintre noi primea exact ceea ce îşi dorise cel mai mult. Sonia, o carte groasă despre animale a lui Brehm, eu, un teatru de păpuşi, Iulia, o cutie cu culori pentru desen, iar Nataşa, jocul „De—a tîrgul de vite".

Am întins imediat jucăriile, am început să ne uităm la ele şi să ne minunăm. Mama se

bucura şi ea de bucuria noastră. Veni pentru o clipă ca să ne cheme la masă şi rămase cu noi. De mîncare uitaserăm cu toţii.

Între timp a venit un musafir. Uşa dinspre terasă era deschisă şi nimeni n—a auzit cînd a intrat în sufragerie. Era un coleg de—al tatei. Se apropie de masa pusă şi citi pe plăcinta noastră: „La mulţi ani, copii!"

„A, deci aşa stau lucrurile! Astăzi au o sărbătoare!" îşi spuse el şi începu să se plimbe prin cameră, fredonînd.

Musafirul era un om mic de statură, nu mai înalt decît un băiat de zece ani, în schimb îşi dădea mare importanţă, nu—i ajungeai cu prăjina la nas. Cînd dădea mîna cu copiii, le întindea numai două degete şi—şi ridica ochelarii. Nu—l iubeam şi rîdeam de el pe ascuns. Plimbîndu—se prin cameră, la un moment dat scoase din buzunar o batistă şi începu să—şi şteargă mustaţa. Batista răspîndea un miros puternic de parfum. Deodată, foarte aproape de el, cineva pufni scîrbit:

—Pff!

Musafirul se uită în jur: „Ce să fie asta?"

Era Vaska. Trăsese pe nări parfum şi strănutase din cauza lui. După aceea se aşează pe divanul pe care dormea de obicei şi adulmecă încă o dată: „Vai, ce porcărie!" Botul i se strîmbase, limba—i ieşise din gură şi pielea în jurul năsucului i se încreţise. Sărmanul musafir îşi pierdu capul de tot. Orice s—ar spune, nu—i de glumă: la mai puţin de doi paşi de tine stă un animal, care nu e nici pasăre, nici măcar cîine, ci un tigru adevărat, care te priveşte şi se strîmbă la tine!

Vaska strănută din nou şi dădu din cap. Un animal sălbatic nu înţelege niciodată de ce trebuie oamenii să miroasă atît de puternic. Animalele, dimpotrivă, se străduiesc să miroasă cît mai puţin, ca să nu le simtă duşmanii.

Musafirul, înfrigurat, nu ştia ce să născocească ca să se înţeleagă cu el cu binişorul. Se uita cu jind la uşă, dar nu îndrăznea să mişte nici măcar un deget.

Iar Vaska între timp începea să priceapă că, probabil, „băieţelul" acesta vrea să se joace cu el. Coborî de pe divan, se apropie de ei şi mîrîi ca şi cînd ar fi vrut să spună: „Foarte bine. Atunci înseamnă că ne jucăm, nu—i aşa?"

Musafirul tresări. Vaska se încorda. începeau să—l roadă şi pe el îndoielile. Omuleţul acesta se purta foarte ciudat, mirosea puternic, tresărea, nu stătea de vorbă cu el ca toţi ceilalţi, ciudat comportament!...

Tigrul îşi trase înapoi o labă, apoi pe cealaltă. Se duse spre uşă şi se opri în prag.

—Pisi, pisi, draga mea! se bîlbîi musafirul. Pleacă, dragă, pleacă!

Şi scutură batista spre el. Vaska strănută din nou puternic. Musafirul se ascunse în spatele mesei.

Ei, în sfîrşit, „băieţelul" încetase să se mai zburlească şi se hotărîse să se joace cu el. Puiul de tigru sări vesel în urma lui. Musafirul se caţără pe divan. Vaska, după el. Musafirul sări de pe divan pe masă şi se aşeză pe plăcinta noastră, printre farfurii. Pentru o clipă, Vaska îl pierdu din ochi.

Ia te uită! Ce frumos începuseră să se joace şi, dintr—o dată, „băieţelul" dispăruse undeva.

Vaska se ridică pe picioarele din spate, le puse pe cele din faţă pe marginea mesei şi—l văzu. A, iată unde era! Stă pe masă şi—l aşteaptă pe Vaska.

De bucurie, puiul de tigru începu să facă nişte salturi atît de năstruşnice încît sărmanului om i se făcu părul măciucă de frică. Îşi pierdu tot aerul important şi, desperat, ca un om care se îneacă, începu să strige:

—Ajutooor! Ajutoooor! Salvaţi—mă!

Din cînd în cînd, Vaska se oprea, se ridica iar şi se uita la masă. Musafirul, văzînd botul tigrului atît de aproape şi ochii care îi ardeau în cap, îşi făcea vînt cu batista parfumată şi gemea:

—Salvaţi—mă!... Ajutooor!

Ne—am speriat cumplit cînd am auzit gemetele şi—am alergat în ajutorul lui. Ne—am

năpustit grămadă în sufragerie şi—am rămas încremenite. Pe masa festivă, chiar pe prăjitura noastră preferată, şedea musafirul, verde la faţă de frică. îngrozit, îşi rotea privirile spre podea, ca şi cînd de acolo se aştepta să fie atacat de monstrul dezlănţuit. Iar acolo şedea Vaska, zbîrlindu—şi voios mustăţile.

Am izbucnit în rîs. Musafirul se căzni şi el să zîmbească, dar tot nu—i venea să coboare de pe masă şi privea temător spre Vaska.

Atunci a intrat tata. îl dădu jos pe musafir de pe masă, îi aranja costumul şi începu să se scuze pentru comportarea lui Vaska. îl lovi chiar supărat pe puiul de tigru cu piciorul şi nouă ne porunci foarte sever:

—Terminaţi odată! Nu—i nimic de rîs! Luaţi imediat fiara asta de—aici!

Noi am luat „fiara" de labele din faţă, am dus—o în grădină şi—am rîs mai departe în voie.

Toată primăvara, vara şi toamna l—am îngrijit şi l—am răsfăţat pe Vaska. Şi cînd au început să cadă frunzele din copaci şi grădina a rămas pustie, am observat că Vaska se făcuse mare. Începea să înlocuiască treptat jocurile copilăreşti cu alte preocupări: pînda, lupta, săriturile.

Instinctele lui de tigru adevărat se făceau simţite şi mai înainte: îi plăcea foarte mult să se furişeze tîrîndu—se, să fugărească diverse păsări şi alte animale. Cu vîrsta, aceste instincte au devenit din ce în ce mai clare şi mai puternice.

După atacul nereuşit asupra cloştii şi mai ales după ce o încasase din cauza cocoşului, Vaska nu s—a mai atins niciodată de găini. Dar se vede treaba că—i plăcuse foarte mult senzaţia lăsată în gură de penele de găină şi trupul cocoşului.

Aşa încît a născocit un joc nou.

Cînd nu era nimeni în camera noastră, a copiilor, se strecura aici şi se juca. Îi plăcea în mod deosebit să tragă pernele jos din pat, să le muşte de—un colţ şi—apoi să le dea cu laba: penele şi fulgii zburau în toate părţile şi—atunci putea să strîngă perna în dinţi cu toată puterea şi să urle. Avea impresia că într—adevăr vînează păsări sălbatice.

Noi ne adunam repede la strigătul lui Vaska şi—l prindeam asupra faptului: perna pe jos, Vaska pe ea, botul fioros plin tot de pene.

—Ai mîncărici, nu—i aşa? îl dojeneam noi, încercînd să saivăm din calea lui diverse obiecte. Nu poate să stea deloc liniştit. Trebuie să ia totul în colţ şi să sfîşie!

Astfel încît am fost nevoiţi să căutăm o ieşire.

I—am făcut cadou lui Vaska o jucărie: un pîslar vechi. Trăgeam pîslarul cu o sfoară şi tigrul îl prindea aşa cum face pisica cu şoarecele. Cînd terminam cu joaca, îi lăsam pîslarul, şi astfel îi astupam gura. Avînd pîslarul în dinţi, Vaska nu mai strica alte lucruri. Cu pîslarul în bot se îndrepta plin de importanţă spre gard. îi plăcea foarte mult să se uite la cai şi ziua, cînd dădeam drumul calului într—un loc anume împrejmuit din grădină, el se ascundea undeva, în tufişuri şi stătea ceasuri întregi lîngă el.

Dar jocul nostru preferat cu el era următorul:

Ne puneam păpuşile în nişte cărucioare de jucărie şi mergeam prin tufele de liliac spre o poieniţă, unde „locuiau" aceste păpuşi.

Sonia, Iulia şi Nataşa trăgeau cărucioarele pe cărăruia îngustă. Eu călăream alături, pe un băţ. Era calul meu preferat şi—avea un nume grozav: Vifor.

Pe drum povesteam cum în „aceste locuri oamenii paşnici sînt atacaţi adesea de animale sălbatice".

Iar printre tufe licăreau ochii lui Vaska. Se furişa după cărucioare ca o pisică, gata să sară în orice clipă.

Iată, poiana e aproape. Mai rămînea de străbătut numai o potecă, cea mai primejdioasă, pentru că era plină de tufe. O cotitură, încă una. Cărucioarele dispăreau după colt, unul, apoi altul...

Şi în acest moment, ca o vijelie, se năpustea asupra caravanei un tigru. în strigătele desperate ale „locuitorilor paşnici", fura păpuşa din cărucior şi fugea cu ea în fundul grădinii.

În astfel de momente nici grădina nu mai era grădină, ci junglă. Ne înarmam înfrigurate cu „carabine" (carabinele erau nişte beţe cu cartofi înfipţi în vîrf) şi ne repezeam să salvăm „femeia" răpită. Se întîmpla adesea ca după luptă, cînd Vaska dădea înapoi sub ploaia de gloanţe—cartofi, sărmana „femeie" să rămînă cu burta sfîşiată şi fără perucă. Peruca şi pălăria rămîneau în botul lui Vaska.

Vaska mai descoperise o distracţie: să sară în copaci. în faţa casei creştea un copac bătrîn, rămuros. Am agăţat o bucată de pîslă în copac şi—l admiram pe Vaska cum se urca după ea. Atîrna destul de sus, o dată şi jumătate cît un stat de om. Vaska se lipea de pămînt, ochea şi—apoi se—arunca spre ea. O clipă şi Vaska, cu dinţii şi labele înfipte în bucata de pîslă, se legăna sus, deasupra pămîntului.

Cîtă forţă şi elasticitate erau în corpul lui mlădios, de felină, cînd sărea aşa în crengi!

După ce se sătura de legănat, sărea înapoi pe pămînt. Călcînd fără zgomot, înconjura de cîteva ori copacul şi—apoi îşi pironea iar privirea pe bucata de pîslă. Ochii i se aprindeau ca nişte tăciuni, mustăţile i se îndreptau înainte, iar coada lovea fără încetare în şoldurile netede.

Divanul devenise neîncăpător pentru el, cînd se întindea cît era de lung.

Noi ne jucam ca şi mai înainte, fără nici un fel de grijă cu prietenul nostru, dar cei mari se gîndeau din ce în ce mai des că e timpul ca viaţa lui Vaska să se schimbe.

Odată, pe cînd era în vizită la primarul oraşului, o femeie mai fricoasă începu să se vaiete şi să se plîngă de Vaska al nostru:

—Ah, cum e posibil! în oraş, absolut liber, să se plimbe un tigru. Ah, mi—e teamă să mă şi gîndesc! Că doar te poţi aştepta la orice de la el... De ce să riscăm? De ce să ne facem în mod inutil probleme?

După aceste discuţii, primarul l—a chemat pe tata şi i—a comunicat că nu mai are voie să—l ţină pe Vaska în libertate şi că trebuie să—l pună în cuşcă. Şi pînă va fi gata cuşca, să—l ţină legat în lanţ.

Trebuia să facem tot ce ni se ordonase.

La început Vaska nu s—a putut împăca deloc cu captivitatea şi plîngea cu vocea lui tristă de bas.

Avea o mutrişoară atît de amărîtă încît, deşi aveam dispoziţie să nu—i dăm drumul, îl dezlegam cîteodată (ferindu—ne de cei vîrstnici care, la rîndul lor, îl dezlegau şi ei ferindu—se de noi).

Şi—atunci, Vaska alerga ca mai înainte prin grădină, stătea pe divan, sărea în copac după bucata lui de pîslă şi se străduia să—şi dezmorţească în fel şi fel muşchii.

Zilele treceau una după alta şi cuşca nu mai apărea. Ca să comandăm o cuşcă mare,

solidă, nu aveam destui bani, iar să comandăm o cuşcă mică şi înghesuită nu avea sens: oricum i—am fi dat drumul lui Vaska din ea.

Tata se aştepta să aibă alte neplăceri din partea primarului şi mergea tot timpul îmbufnat şi supărat. Şi—atunci, ca la comandă, apăru un negustor:

—Vindeţi—l, vindeţi—mi—l mie... Am să—l hrănesc bine, am să—i fac o cuşcă imensă. O să se simtă minunat cu mine.

Tata şi mama s—au ţinut tari multă vreme: nu le venea deloc să se despartă de Vaska. Dar întreţinerea tigrului costa foarte scump, apoi mai era şi nemulţumirea vecinilor care începuseră să se plîngă de Vaska. Diverse alte motive încă i—au făcut să înceapă să se gîndească.

Şi parcă înadins, Vaska mai făcu o boacănă.

Într—o zi, pe la ora douăsprezece la amiază, tata auzi nişte ţipete îngrozitoare. Ieşi repede în curte. Pe lîngă cerdac se agita mama şi arăta cu mîna spre gard.

Acolo, lîngă gard, era un ţap sălbatic micuţ. Ţipa exact ca un copil şi peste el, înfigîndu—i ghearele în coaste şi rostogolindu—şi ochii, stătea ticălosul de Vaska. Cînd ne—am apropiat de el, a sărit de pe ţap şi—a luat—o la sănătoasa. Tot era bine că după întîmplarea memorabilă cu cocoşul Vaska se temea de tata. Şi cu toate astea, înainte să fugă, îşi înfipse dinţii în cizma lui.

După asta ni s—a interzis cu desăvîrşire să—i mai dăm drumul lui Vaska din lanţ. Acuma stătea legat zile întregi.

Trecură încă zece zile şi Vaska făcu o nouă ispravă. Reuşi să se dezlege singur şi înhaţă un mînz. Ce—i drept, fu prins şi de astă dată, dar Vaska muşcă pe cineva destul de serios. Atunci cei mari au hotărît că trebuie să ne despărţim definitiv de el.

L—au chemat pe negustor (reprezentant al unei grădini zoologice) şi punîndu—l să—şi dea cuvîntul că se va purta frumos cu Vaska şi că nu—l va duce la menajerie, s—au înţeles să—l vîndă.

La început nu ne—a venit să credem că, în curînd, ni—l vor lua pe Vaska. După aceea am făcut atîta gălăgie, încît părinţii ne—au alungat în grădină. Acolo, în grădină, a venit după noi şi negustorul cel şmecher. începu să ne dea bomboane, ne invită la grădina lui zoologică şi ne spuse că iubeşte foarte mult animalele.

Pe lîngă asta, ne mai rugă să—i povestim despre toate obiceiurile lui Vaska şi să—l învăţăm cum trebuie să se poarte cu puiul de tigru.

La început nici n—am vrut să stăm de vorbă cu el, dar pe urmă, încet—încet, am început să—l învăţăm cum trebuie să—i dea de mîncare, cum să—l spele şi cum să aibă grijă de Vaska. Şi tot timpul îl priveam cu neîncredere şi—l puneam să jure în fel şi chip c—o să—l iubească pe Vaska.

—Da, dealtfel, are foarte multă nevoie de dragostea dumneavoastră, adăugam noi nepoliticoase şi plecam să ne plîngem amarul în linişte.

Şi iată că veni şi ziua cea tristă.

Într—o seară de toamnă, cînd cîrdurile de stăncuţe ţipau sub cerul gol, în curte a intrat scîrţîind o căruţă. în căruţă era o cuşcă de fier.

Tata o lua peste picior pe mama, das şi lui îi tremurau mîinile cînd îl dezlegă pe Vaska. Vaska, lipindu—se speriat de picioarele lui, intră în cuşcă după el, suindu—se pe o scîndură. Iar cînd tata ieşi şi Vaska rămase singur, tigrul începu să ţipe şi să se zbată. Apoi, scîncind jalnic, îşi vîrî labele printre zăbrelele de fier şi le întinse spre tata. Toţi ai casei stăteau în jurul lui în tăcere, mişcaţi de desperarea lui Vaska.

Vestea că îl iau pe Vaska ajunse şi pînă la noi. Am aruncat toate jucăriile şi—am alergat în curte. Am oprit căruţa, care tocmai se pusese în mişcare, şi ne—am lipit obrajii de zăbrelele cuştii.

—Vaska, dragă Vaska! strigam noi cu glasul tremurînd, iar Vaska în cuşcă scîncea şi repeta mereu:

—Ufff, ufff!

Mama avea ochii plini de lacrimi. Iar noi, cum se puse căruţa în mişcare, ne luarăm

paltoanele şi porniräm să—l petrecem pe Vaska spre noua lui locuinţă. Am rămas acolo pînă seara tîrziu şi—am ajutat la amenajarea cuştii mari pentru Vaska. După aceea i—am făcut un culcuş moale din fîn, l—am mîngîiat de rămas bun şi—am spus:

—Mîine dis—de—dimineaţă, cum s—o lumina de ziuă, venim din nou la tine, Vaska.

Am plecat. Puiul de tigru, rămas singur, pentru prima oară fără noi, scîncea şi se zbătea.

A doua zi de dimineaţă ne—am dus la Vaska. L—am trezit din somn pe paznic şi l—am rugat să ne dea drumul.

—N—am venit ca să vedem animalele dumneavoastră, spuneam noi paznicului care nu vroia să ne lase înăuntru, am venit pur şi simplu la Vaska. înţelegeţi? La tigrul nostru. E—al nostru, avem dreptul ăsta.

Am trecut cu forţa pe lîngă paznic şi—am pornit atît de repede pe cărare încît el s—a mulţumit să dea din mînă în urma noastră.

Aveam senzaţia că în noaptea petrecută fără noi lui Vaska trebuie neapărat să i se fi întîmplat ceva. La capătul aleii se vedea cuşca. Puiul de tigru, vioi şi sănătos, privea fix în lungul cărării. Ne auzise cînd ne certam la poartă şi sărise în sus ca să ne iasă în întîmpinare.

Sonia alergă şi—ajunse prima la el, strigînd:

—Ce mai faci, Vaska?

Vaska îşi strîmbă mustăţile într—un zîmbet şi răspunse:

—Ufff, ufff...

Întinse laba printre gratii şi noi i—o strînserăm toate pe rînd.

Am spălat podeaua cuştii şi—am şters—o cu cîrpe uscate, apoi am scuturat paiele şi—am spus să i se spele vasul de apă mai des, de cîteva ori pe zi, pentru că Vaska e pretenţios şi n—o să vrea să bea dintr—un vas murdar. Am verificat cu foarte multă grijă tot ce i—au adus după aceea de mîncare. Am povestit apoi acasă cum se simte puiul de tigru şi, în prima zi liberă, tata şi mama veniră şi ei împreună cu noi.

Ce bucurie pe Vaska! Tata deschise imediat cuşca şi—l lăsă pe Vaska să alerge prin grădina uriaşă. Vaska sărea, se tăvălea prin iarbă şi, mai ales, se freca de picioarele tatei, îi lingea mîinile, îl îmbrăţişa şi nu—şi lua ochii de la el. Parcă zîmbea tot timpul pe sub mustăţi, aşa de mult semăna scîncetul lui cu un rîs scurt.

După ce ne—am săturat de joacă, a venit şi momentul să plecăm. Vaska intră liniştit şi încrezător în cuşcă în urma tatei. Tata se strecură repede afară şi uşa se închise cu zgomot. Vaska se împăcase chiar şi cu asta. Torcea mai departe, deşi fusese închis în cuşcă, şi se freca de gratii. Dar asta numai atîta timp cît ne—a văzut mergînd pe cărarea care ducea spre ieşire. Cînd ne—a pierdut din ochi, Vaska s—a aruncat în pereţii cuştii şi—a strigat desperat în urma noastră, un strigăt atît de trist...

Noul stăpîn al lui Vaska se străduia, în măsura posibilităţilor, să—l înconjoare pe tigru cu aceeaşi atenţie de care era înconjurat la noi, dar nu iubea animalele şi le privea ca pe o sursă de venituri. În plus, se şi temea de Vaska.

Din fericire, kazahul Ismail, care locuise înainte la noi şi—l iubea şi—l răsfăţa foarte mult pe Vaska, se declară de acord să meargă la noul stăpîn al lui Vaska special pentru ca să aibă grijă de tigru. Asta i—a uşurat foarte mult soarta lui Vaska.

Alături de Ismail, Vaska nu mai tînjea atîta după casă. În general, se simţea bine. Îl hrăneau de parcă ar fi vrut să—l ducă la tăiere.

Treptat ne—am obişnuit cu toţii cu ideea că Vaska nu locuieşte acasă, ci cu cîteva cartiere mai departe. începuse şcoala şi acuma mergeam la Vaska numai duminica. De fiecare dată cînd îl vedeam pe Vaska, eram uimite de rapiditatea cu care creştea. într—un răstimp de cîteva luni devenise un tigru puternic, imens.

Odată, stăpînul lui Vaska veni alergînd la tata. Era foarte emoţionat şi mult timp nu putu să lege două vorbe. Din exclamaţiile şi frînturile lui de frază tata înţelese că se întîmplase ceva cu Vaska. Îşi luă şapca şi se repezi în ajutorul lui Vaska.

Cînd se apropie de cuşca lui Vaska, văzu că era deschisă cu uşa în lături şi în cuşcă nu era nimeni. între timp, se apropie de el Ismail şi-i spuse că Vaska e culcat în casă.

Stăpînul lui Vaska, auzind aceasta, alergă după veterinar, iar tata se duse la Vaska.

Stătea culcat, cît era de lung, pe podea şi respira greu. Nu avea zgardă. Tata se aplecă deasupra lui, îl mîngîie şi îl strigă pe nume. Dar Vaska nu—i răspunse. Era în agonie. Nu mai putea fi ajutat cu nimic.

Au mai trecut cîteva minute. Vaska respiră adînc şi—şi dădu duhul.

Tata, foarte amărît, începu să—l descoasă pe Ismail ce se întîmplase:

—Nu cumva l—a lovit cineva? Sau poate l—aţi otrăvit cu ceva?

—Nu, nu, totul a început mai demult. în ultima vreme nu mai vroia să se joace, era plictisit şi somnoros, nu mai vroia să alerge, se grăbea să se culce. Astăzi de dimineaţă, cînd m—am dus la cuşca lui, nici n—a ridicat capul. Am încercat să—l scot din amorţeală, dar mi—am dat seama că respira foarte greu. Atunci l—am trimis pe stăpîn la dumneavoastră, iar eu l—am adus aici, în casă. Mă gîndeam că poate aici o să—şi revină. Eh, săracul Vaska!

Tata şi veterinarul făcură o autopsie şi descoperiră că Vaska murise... de prea multă grăsime în jurul inimii.

Îl pierduse faptul că începuseră să—l hrănească cu carne. Îi dădeau foarte multă carne grasă şi apă, în timp ce mai înainte Vaska mînca supă, ouă, lapte, iar carne i se dădea mult mai puţin. Pe de altă parte, nu—l lăsaseră să alerge destul.

Cînd s—a întors acasă, tata nu ştia cum să ne spună de moartea lui Vaska.

L—am plîns cu lacrimi amare pe favoritul nostru promiţînd solemn că nu—l vom uita niciodată şi că vom povesti mereu despre el copiilor.

Promisiunea noastră fu auzită numai de cuşca goală şi de stăpînul lui Vaska; tocmai se întorsese. Acesta a mai auzit în plus şi ceva despre „anumiţi oameni care habar n—au cum să se poarte cu animalele, totuşi se bagă peste tot".

FRANTIK

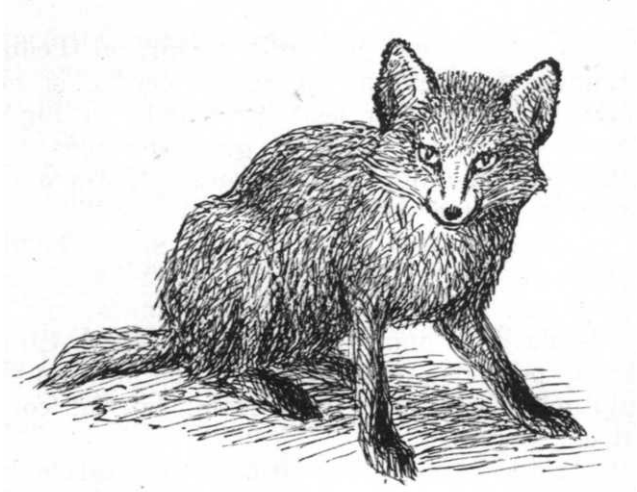

—Staţi puţin, copii, zise Sonia, uitîndu—se în ochii trişti ai puiului de vulpe. Decît să—l plictisim cu discuţiile noastre, hai mai bine să—i dăm de mîncare.

Puiul de vulpe şedea ghemuit într—un colţ, după pat. Ochişorii îi străluceau ca şi cînd ar fi fost plini de lacrimi.

Era tare micuţ şi părea făcut din puf. Avea urechi mici, ascuţite, care stăteau tot timpul în sus.

Cu cîteva ore în urmă, pădurarul Fedot Ivanovici venise pînă la noi în cerdac şi ne chemase afară. Am ieşit cu toatele în fugă. Atunci a desfăcut sacul la gură şi—a scos de—acolo un ghemuleţ care tremura tot. Am avut impresia că era un pisoi gri.

—Pune mîna pe el, Sonia, spuse Fedot Ivanovici, du—l înăuntru şi ai grijă să nu se sperie mai tare. Vezi doar cum tremură.

Sonia duse puiul de vulpe în cameră. Cînd îl lăsă pe podea, puiul, dînd repede din lăbuţe, fugi după pat şi se vîrî acolo, într—un colţ, cît mai departe.

Iar noi, văzînd că—i e frică, ne aşezarăm în semicerc pe podea şi începurăm să vorbim în şoaptă:

—Ce frumos e! zise Nataşa încet, uitîndu—se după pat.

Încercă să—l mîngîie, dar numai ce întinse mîna că puiul de vulpe şi bătu din picioare pe loc şi—şi arcui amenin ţător spinarea cu un lătrat scurt, nespus de caraghios.

—Cah, cah, cah!

Parcă tuşea şi—avea ceva care—i hîrîia în gît.

—Da' ce mănîncă vulpile? întrebă Nataşa, ducîndu—şi mîinile la spate. Găini, nu—i aşa?

—Mda, răspunse Sonia. Dar nu putem să tăiem pui de dragul lui. Chiar tu ai să te superi dacă ţi—o tăiem pe Moţată sau pe Coadă—scurtă. Şi—apoi, e încă foarte mic şi trebuie să bea lapte. Fugi în cămară şi—adu nişte lapte—ntr—o farfurioară.

Nataşa ţopăi într—un picior pînă la cămară, iar Sonia luă puiul de vulpe şi se aşeză cu el pe podea.

—Vulpe, vulpiţă, frumoasa mea, draga mea..., repeta ea întruna.

Dar puiul de vulpe se încorda şi—o împingea cu lăbuţele.

Sonia îl luă pe genunchi şi începu să—l mîngîie cu grijă după ureche. Asta se vede că—i plăcu puiului, că se destinse şi nu se mai zbătu deloc. Se uită pieziş la Sonia, apoi o cercetă cum se cuvine şi, în cele din urmă, căpătînd încredere, îşi lipi căpşorul pufos de ea. Cînd se întoarse Nataşa, puiului de vulpe nici prin gînd nu—i trecu să fugă de ea în colţul în care stătuse mai înainte, ci se vîrî mai adînc sub cotul Soniei.

Nataşa puse jos farfuria cu lapte, iar Sonia îl duse mai aproape. El trase aer pe nări, sări de pe genunchii ei şi începu să se învîrtă în jurul farfuriei, lătrînd caraghios:

—Cah, cah, cah!

Apoi se opri deasupra farfurioarei şi—şi încorda spinarea ferind mîncarea de privirile noastre. Se uita bănuitor la noi, de parcă s—ar fi temut să nu—i furăm laptele.

—Hai să ne dăm mai la o parte, zisei eu. I—e teamă şi nu mănîncă.

Ne—am ascuns cu toatele — care în pat, care pe sobă. Lîngă el rămase numai Sonia.

Puiul de vulpe se uită încă o dată pieziş şi temător la ea, apoi începu să lipăie laptele. Avea o limbuţă lungă şi ascuţită, cu un fel de cîrlig năstruşnic la capăt. Lipăia cu grijă ca o pisică şi grăbit ca un căţel. Se vede că fusese flămînd rău, pentru că acuma pe toată mutrişoara lui se vedea o mare fericire. Sub mustăţi îi mijea un zîmbet, ochii îi străluceau blînd şi picioruşele de dinainte, încălţate parcă în ciorăpei de culoare închisă, tremurau de nerăbdare.

Era cît o pisică micuţă. Avea labele destul de puternice, dar trupul mic era firav şi foarte uşor. Gîtul îi era subţire, însă părea gros din cauza blăniţei foarte pufoase. Capul era mare, cu nasul ascuţit şi cu urechile drept în sus. Avea ochi veseli, rotunzi ca nişte nasturi, şi vîrful nasului foarte mobil, negru şi umed. Blăniţa era cenuşiu—gălbuie cu pete mai închise în vîrful urechilor şi pe lăbuţe. Fălcile, gîtul şi burta le avea albe. Cînd termină de mîncat, puiul de vulpe scoase din farfurie o bucăţică de pîine, o linse de lapte, o luă în dinţi şi fugi cu ea spre sobă. Lăsă bucăţica pe podea şi mirosi nisipul pe care—l ţineam acolo ca să ascuţim cuţitele. Nu—i plăcu. îşi luă bucăţica şi începu să colinde preocupat prin toate colţurile.

—Oare ce caută?

Ne—am aplecat şi l—am urmărit cu atenţie. După ce înconjură toate colţurile, se întoarse la sobă şi, cu pîinea în dinţi, începu să scurme repede—repede cu labele din faţă. Făcu o gropiţă în care puse pîinea şi—o potrivi grijuliu cu botul. Apoi, tot cu botul, răscoli tot nisipul şi acoperi „comoara". După ce termină, se întoarse brusc şi—şi făcu nevoile pe locul unde îşi îngropase mîncarea.

—A, nu, asta—i prea de tot! spuse Sonia cu voce tare.

Puiul de vulpe tresări surprins, se uită în jur, dădu din coadă şi se trase puţin înapoi. Parc—ar fi vrut să ne explice că şi la ei, la vulpi, se obişnuieşte la fel ca şi la oameni, să zicem, să se pună mîncarea în dulap.

Deşi nu înţelesesem chiar foarte bine explicaţia lui, am spus totuşi:

—Aha! Bine, atunci!

Între timp, se auziră paşii mamei. Am strîns repede şi—am făcut curat în urma puiului de vulpe, aşa că ea nici n—a observat că el şi făcuse o boroboaţă.

Pînă seara, puiul de vulpe adulmecă şi cercetă toate obiectele care se aflau în casă şi trase un pui de somn în aşternutul pregătit pentru el într—un colţ.

Cît a dormit el, Nataşa a stat pe o ladă de lîngă uşă cu o vărguţă în mînă şi i—a păzit somnul. Acuma puiul se trezise. Ea—l ţinea pe genunchi şi pescuia bucăţi de carne fiartă din farfurie ca să i le dea.

—Lasă—l jos, spuse tata, văzînd ce face Nataşa. Lasă că nu moare el de foame şi fără tine. Stai la masă cum trebuie!

În timp ce ne beam ceaiul, mama scoase o bucată de zahăr din zaharniţă şi—o întinse puiului de vulpe. El se înveseli foarte tare. Sfărîmă zahărul în mai multe bucăţele şi apoi, fără grabă, luă cîte o fărîmiţă desfătîndu—se cu ea.

—Cum să—i spunem, unchiule Fedot? am întrebat noi, înconjurîndu—l din toate părţile pe prietenul nostru. Dumneavoastră l—aţi adus şi—nseamnă că tot dumneavoastră trebuie să—i daţi şi numele.

—Asta—i o chestiune foarte serioasă, răspunse în glumă Fedot Ivanovici. Nu—i vorba pur şi simplu să—i găsim un nume, trebuie să fie—un nume interesant. Uite, de pildă, un vecin de—al meu are—un cîine subţirel, alb şi—l cheamă Gip. Hai să—i spunem Gip.

—Ei, de ce Gip? Mai bine să—i spunem Frant, protestă Nataşa.

—Frant... Frantik... hm, da, în fond chiar se potriveşte mai bine, au fost de acord şi ceilalţi. Bine, hai să—i zicem Frant.

Între timp Frantik dăduse ocol camerei şi făcuse o descoperire foarte interesantă: sub laviţa de lîngă sobă dăduse de coşul cu ouă. Se ridică pe labele de dinapoi şi privi în coş. O, ce de ouă erau acolo! Asta l—a cam neliniştit: cum o să se descurce el, un pui de vulpe aşa de mic, cu atîta amar de ouă? Dar pe urmă se hotărî probabil să facă un efort, atît cît îi stătea

lui în putere.

Fără să mai piardă timpul, scoase un ou din coş şi—l duse în altă cameră. Sări pe patul scund, desfăcu păturile cu labele, vîrî oul sub pernă, o aranja la loc şi porni după al doilea ou.

Cu acesta se foi mai mult prin cameră pînă cînd, în cele din urmă, îşi opri alegerea asupra unui pîslar. Îl adulmecă, băgă oul înăuntru şi—l împinse cît mai departe, chiar în vîrf, apoi alergă după următorul.

Atunci Fedot Ivanovici se uită şi—l văzu cu oul în gură.

—Ei, Frantik, eşti cam neastîmpărat, exclamă el şi mută coşul mai sus, pe bancă.

Prins asupra faptului, Frantik încercă să se ascundă în spatele lăzii. Sonia se aplecă spre el. Atunci, văzînd că oricum nu mai poate să ascundă oul, Frantik se decise să—i facă o gaură în coajă. Îl bău şi—apoi se linse pe bot. E drept că nu—i era foame, dar cum era să lase oul să se piardă?

Frant nu mai era deloc sălbatic şi mutrişoara lui devenise veselă şi foarte drăgălaşă. Ochişorii îi sclipeau jucăuş, de—atîta mîncare burtica i se umflase ca o minge de cauciuc.

Se făcu ghem pe genunchii Soniei şi urmărea cu atenţie fluturii şi bondarii care se roteau în jurul lămpii.

Seara tîrziu, înainte să mergem la culcare, l—am aşezat pe Frantik să doarmă într—o cămăruţă goală.

Făcînd paturile, mama găsi sub perna Nataşei oul ascuns de Frantik.

—Vai, rîse ea. Ia uitaţi—vă, Nataşa a făcut un ou!

Toţi am pufnit în rîs, Nataşa s—a fîstîcit, a început să se scuze şi—a izbucnit în plîns. Văzînd aşa, n—am mai necăjit—o şi i—am spus că era isprava lui Frantik.

—Vezi, mamă, zise Nataşa cu reproş, şi tu ziceai că eu.

Pe toţi ne distrase atît de mult această întîmplare, încît am uitat să ne mai supărăm pe Frantik. În schimb, cînd tata vru să—şi încalţe pîslarii, se supără foarte tare pe el: oul se sparse murdărind şi piciorul şi pîslarul, iar tata, supărat, îl făcu pe Frantik „fiinţă fără ruşine".

La început l—am ţinut pe Frantik în casă. Cînd ieşeam cu toţii în grădină sau în curte, puiul de vulpe se plictisea şi asta se întîmpla foarte des. Atunci încerca timid să iasă pe cerdac.

Se obişnuise foarte bine cu oamenii. Îl neliniştea doar cîinii şi iedul care apărea destul de des în pragul uşii deschise.

Într—o dimineaţă, Frantik ieşi pe cerdac şi se făcu colac la soare. Dintr—o dată, pe trepte se auzi zgomot de copite şi pe terasă apăru alergînd iedul Stepan.

Frant, înspăimîntat, sări în sus şi vru să se întoarcă în casă, dar Stepan îi tăiase calea. Ce să facă? Lui Frantik îi tremurau mădularele de frică.

Se lipi de pămînt, cu ochii aţintiţi la ied. Stepan se uita şi el. Fornăi şi se năpusti din senin la puiul de vulpe, cu coarnele lăsate în jos.

Deşi iedul nu era din cale afară de primejdios — avea numai şase săptămîni — Frantik se sperie îngrozitor. Găsind un moment prielnic, sări ca o pisică pe lîngă Stiopka şi se repezi în casă, unde se ascunse sub pat.

Stepan ţopăi în urma lui Frantik şi—şi vîrî capul sub capătul cuverturii care atîrna de pe pat.

A, nu! Aici, sub pat, Frantik se simţea la el acasă! Ca şi cînd ar fi fost în propria sa vizuină! Pe cerdac era altceva. Se iţi de sub cuvertură şi latră ascuţit:

—Cah, cah, hrrr!

Stepan îşi pierdu cumpătul şi dădu să se retragă. Cum făcu iedul un pas înapoi, Frantik prinse curaj şi se îndreptă spre el, fără să—i tacă gura deloc. Ridică boticul spre el şi—şi lipi supărat urechile de ceafă. De data aceasta, agresorul Stepan era într—o situaţie critică.

Între timp, am auzit lătratul lui Frant şi—am sărit în ajutorul lui.

Stiopka înţelese că nu era deloc o treabă pentru iezi să hăituiască puii de vulpe. Sări pe uşă, dădu din cap şăgalnic spre Sonia, care intra în goană, şi fugi în grădină.

Iar Frantik, mişcînd fericit din coadă, alergă în întîmpinarea noastră.

—Sărăcuţul, ce s—a mai speriat! Ia uitaţi—vă cum îi bate inimioara!

L—am mîngîiat şi i—am dat o bucată de zahăr drept consolare.

După această întîmplare multă vreme n—a mai îndrăznit să scoată nasul din casă şi ne privea de la geam.

Cînd începeam să ne jucăm de—a prinselea, Frant se aşeza pe pervaz şi se uita la noi cu multă atenţie. Stătea ca o pisică, încolăcindu—şi coada stufoasă pe lîngă labele din faţă.

Frantik se ataşa din ce în ce mai mult de stăpîni şi se domesticea. Mînca absolut orice: lapte, pîine, ouă, zahăr, dulceaţă, legume, fructe şi iarbă. Avea gusturi ciudate. De exemplu, după ce gusta din dulceaţă, scotea de undeva, de pe unde le îngropase, nişte maţe fierte şi le mesteca cu multă plăcere.

Mînca puţin şi des. Nu arunca niciodată resturile de mîncare. Le îngropa undeva şi le punea un semn, aşa cum făcuse prima dată cu bucăţica de pîine.

Nu s—ar putea spune că acest obicei ne încînta prea tare. Găseam bucăţele de carne ascunse în cele mai nepotrivite locuri. în camera lui Frantik, deşi geamurile erau deschise în permanenţă, zi şi noapte, stăruia un miros greu, de vulpe. Cîinii, ori de cîte ori intrau în casă, adulmecau bănuitor. Iar Frantik, cu lătratul lui zgomotos care semăna a tuse, se refugia undeva, mai sus.

Apoi cîinii s—au obişnuit cu Frant şi nu l—au mai sîcîit. Dar nu s—au împrietenit niciodată prea tare cu el. Nici Frant nu întreprinse nici un fel de încercări de—a se împrieteni cu vreun cîine sau cu vreo pisică. Se ignorau reciproc. Iar cînd n—o făceau, lucrul acesta era în defavoarea lui Frant.

Probabil că totul se explica simplu: cîinii de vînătoare nu puteau înţelege de ce acest „vînat" nu se ascunde de ei, nu fuge de ei, ci dimpotrivă, li se foieşte pe sub nas.

—Pfui, ce neobrăzare, se supără mama, scoţînd din pălăria mea o bucăţică de brînză mucegăită, ascunsă acolo de Frant. Nesuferitul ăsta de vulpoi o să ne—aducă pe cap o droaie de şoareci.

—Nu, mamă, nu mai spune—aşa! sări Sonia în apărarea lui Frant. E drept că s—ar putea să se înmulţească din cauza lui, dar tot el o să—i şi prindă.

Şi—avea dreptate, aşa că mama nu găsi ce să răspundă. Lui Frant îi plăcea foarte mult să prindă şoareci. Uneori umbla ceasuri întregi prin casă oprindu—se din loc în loc şi adulmecînd crăpăturile din pereţi.

Îşi lipea nasul de crăpătură, fornăia preocupat şi dădea din cap. Sau păşea tiptil prin cameră şi la un moment dat îşi ciulea urechile, privea fix într—un anumit punct din podea şi—apoi sărea drept în sus, cu toate patru labele, în momentul acela pe sub podea trecuse un şoarece!

Odată Frantik reuşi să prindă unul. Ce fericit şi mîndru era!

L—a purtat mult timp în gură şi s—a jucat cu el, exact ca o pisică, rostogolindu—l cu laba. Dar această plăcere se termină cam neplăcut pentru Frantik. În toiul jocului, cînd Frantik lăsase şoarecele pe jumătate mort în mijlocul camerei şi se depărtase într—un colţ de unde se pregătea să sară din nou la el, de pe dulap ţîşni pisica, apucă şoarecele în dinţi şi—o tuli afară cu el.

Frant începu să se agite prin odaie, dar nu mai era nimic de făcut.

—Vezi, Frantik? De ce nu l—ai mîncat de la—nceput? zise Nataşa. Ai vrut să—l chinuieşti? Ei, acuma n—ai decît să te chinuieşti tu.

A trecut cam o lună. Deşi prindea şoareci şi era o fire foarte blîndă şi plăcută, Frantik, stînd în casă, făcea fel de fel de boroboaţe. Am hotărît să—l mutăm în curte. Odată, într—o dimineaţă, mama a închis uşa dinspre casă şi, deschizînd uşa de la cămară, îl pofti pe Frantik să iasă în curte. Ieşi pe cerdac, dar nu vru cu nici un chip să coboare în curte. Privea nerăbdător spre uşa închisă.

—Haide, du—te, du—te, fricosule!

Sonia îl luă de pe cerdac şi—l puse jos. Frant se simţea pierdut. Fugi sub cerdac şi hotărî să se ascundă acolo.

Din nefericire, tocmai atunci unul din cocoşii noştri găsise nişte grăunţe lîngă cerdac. începu să scurme grijuliu cu ghearele în nisip şi strigă din toţi rărunchii chemîndu—şi găinile. Pe loc Frantik uită de orice teamă, făcu o săritură, apucă cocoşul în dinţi, îl sugrumă şi—l trase grăbit într—un colţ al curţii. Aruncînd priviri pe furiş în toate părţile, făcu o groapă, băgă victima în groapă şi—o acoperi cu pămînt.

Frant îşi închipuia că izbutise să ascundă foarte bine cocoşul, dar, în realitate, se vedea destul de uşor de sub stratul subţire de pămînt, iar picioarele împungeau aerul în sus.

Nataşa mătura prin curte şi se împiedică de picioarele lui. Trase afară victima nefericită. Era tocmai favoritul ei, Coadă—scurtă.

—Ah, ticălosule! strigă amărîtă Nataşa, punînd cocoşul sub nasul lui Frant. Nici măcar nu vroiai să mănînci şi totuşi l—ai sugrumat pe Coadă—scurtă!

—A vrut să—ţi facă ţie în ciudă, glumi tata. Apoi adăugă serios: După cum se vede, trebuie să—l punem în lanţ pe tîlharul ăsta.

Înainte îl apăram în fel şi chip pe Frantik, dar de data asta am tăcut.

În aceeaşi zi l—au pus în lanţ.

În colţul grajdului, chiar sub acoperiş, au prins o sîrmă groasă pe care au trecut—o prin toată curtea şi i—au legat celălalt capăt de unul din stîlpii cerdacului. Au pus apoi pe această sîrmă o verigă de care era prins un lanţ uşor şi lung. Lanţul cu veriga alunecau lesne pe sîrmă, astfel încît Frantik nu se simţea în captivitate. Putea să alerge liber prin curte dintr—un capăt în altul. în primele zile, Frant nu prea stătea mult timp jos, pe pămînt. Se temea de cîini.

Lîngă grajd era o stivă de lemne şi acolo îşi instala Frant locuinţa. Acolo dormea, făcîndu—se ghem, îşi ascundea printre lemne mîncarea şi, stînd în picioare sau culcat în vîrful stivei, se uita la oamenii şi la animalele care se foiau prin curte.

În general, lui Frant îi plăcea să se aşeze undeva, sus. Adesea, cînd stăteam şi beam ceai sau mîncam în cerdac, îl strigam:

—Frantik, Frantik!

Alerga spre cerdac, se căţăra ca un acrobat, ager, pe balustradă şi primea întotdeauna drept recompensă ceva gustos.

Odată, Nataşa ieşi în curte ca să împartă cu Frantik bomboana pe care tocmai o primise. Cînd se uită, Frantik nicăieri. Ce s—a întîmplat? Unde s—a ascuns?

Pe sîrmă nu se vedeau nici veriga, nici lanţul.

—A dispărut Frant! Veniţi repede! Ne—am strîns cu toţii imediat. De fapt, cum se putuse întîmpla lucrul acesta, din moment ce sîrma era întreagă, iar veriga şi lanţul dispăruseră? Tata începu să examineze sîrma, o urmări pînă la acoperişul grajdului şi, cînd colo, ce să vezi! Veriga era sus de tot şi lîngă ea, lanţul.

—Aici e, l—am găsit! strigă tata. Da' unde s—a băgat?

Şi tata se uita uimit în sus. Lanţul mergea spre acoperişul grajdului, unde ţineam fînul. De pod era rezemată o scară. Tata se urcă pe scară şi privi înăuntru.

—Hei, bună ziua! Ia te uită la el cum stă! Ah, nesuferitule! izbucni tata în rîs. Ia uitaţi—vă numai cîtă importanţă îşi dă!

Cu o expresie extrem de caraghioasă, Frantik şedea în faţa intrării, sus, pe grămada de fîn, şi admira de la înălţime împrejurimile cantonului.

Văzînd capul şi umerii tatei, Frantik se înveseli, dădu din coadă, sări din fîn şi se urcă pe umărul lui. Tata coborî cu el şi—l prezentă publicului:

—Daţi—mi voie să vi—l prezint pe tînărul naturalist şi iubitor al naturii!

Frant se fîstîci şi fugi spre lemnele sale.

În podul cu fîn, de—a lungul peretelui, erau cinci cutii în care aranjaserăm cuibare ca să se ouă găinile vara. În fiecare zi, pe la ora douăsprezece, eu şi Nataşa ne căţăram acolo să strîngem ouăle. Aproape toate găinile ouau. În cuibare găseam întotdeauna cîte trei—patru ouă. Mama spusese că, dacă strîngem două sute, o să ne facă un cadou: mie, o carte, iar Nataşei, o păpuşă.

Aveam vreo sută şi ceva de ouă, cînd, pe neaşteptate, găinile au început s—o răărească cu

ouatul. În cuibare găseam cîte două, apoi cîte un singur ou şi, pînă la urmă, nici unul.

Ce s—o fi întîmplat cu găinile? N—or avea mîncare destulă sau ce—o fi? Am încercat să le dăm mai mult de mîncare, nici un rezultat. Poate că, dimpotrivă, s—or fi îngrăşat peste măsură? Cîteodată se întîmplă că tocmai din această cauză găinile nu mai ouă. Am început să le dăm mai puţin de mîncare, dar tot nimic n—am făcut.

Eu şi Nataşa renunţaserăm la toate jocurile noastre, la toate celelalte animale. Ne purtam cu mare grijă cu fiecare găină, dar pînă la două sute de ouă era o distanţă ca de—aici pînă la stele.

Într—o dimineaţă am auzit în podul cu fîn un cotcodăcit neliniştit.

Nataşa mă apucă de mînă şi, cu toate că ne aflam cam la o sută de paşi de podul cu fîn, îmi spuse în şoaptă:

—A ouat. Asta e Pestruşka mea.

—Nu, Roşcata. Ce, n—o cunoşti după glas?

—Aşa e cum îţi spun, e Pestruşka.

—Hai să vedem!

Ne—am căţărat în pod şi, ca să nu speriem găinile, ne—am strecurat cu grijă spre cuibare, ţinîndu—ne răsuflarea. În cele din urmă Nataşa şopti numai din buze:

—Stă pe ouă.

—Roşcata? am întrebat eu.

—Nu ştiu, nu se vede bine de—aici. Se tîrî cu grijă pe burtă mai departe. Parc—ar fi Pestruşka... Ba nu, Roş... Dintr—o dată sări în picioare şi strigă furioasă: Ah, ticălosule! Nemernic ce eşti! Am să—ţi arăt eu ţie...

Se auzi zăngănit de lanţ. Şi—atunci l—am zărit pe Frantik sărind din cuibar şi trecînd pe lîngă noi.

Ca să vezi de ce nu mai găseam ouă! După cum se putea constata, drăguţul de Frantik le strîngea el în locul nostru.

Dar oare să fi mîncat el singur toate ouăle care lipseau? Poate că le—a ascuns pe undeva. Pentru orice eventualitate, am început să le căutăm. Şi nu după mult timp am dat peste o grămadă de treisprezece ouă. Ascunzătoarea era destul de bine acoperită cu fîn. Dacă nu l—am fi surprins pe Frantik la locul faptei, n—am mai fi găsit în vecii vecilor ouăle—alea. Cineva le—ar fi aruncat jos odată cu fînul sau le—ar fi spart călcînd pe ele.

Puţin mai departe am găsit altă grămadă şi apoi, într—un colţ, o a treia. Am găsit în total douăzeci de ouă. Nimic de zis, o provizie bunicică pentru un singur vulpoi mic.

În aceeaşi seară, Frantik a fost judecat. Am hotărît să—i scurtăm lanţul în aşa fel încît să nu poată ajunge decît la stiva de lemne şi pe cerdac.

Dar chiar şi—aşa, cu lanţul atît de scurt, Frant era destul de şmecher ca să dea iama prin găini. Făcea tot felul de năzbîtii cu o şiretenie nemaipomenită.

Uneori, cînd îi aduceam mîncarea, o împrăştia în jurul farfuriei, apoi se ducea undeva, într—o parte, se întindea pe o coastă şi închidea ochii: chipurile era frînt de oboseală.

Cocoşul vedea mîncarea împrăştiată, venea în fugă la farfurie şi se minuna:

—O—ho—ho!

Frant se făcea că doarme buştean, ba chiar se auzea şi cum sforăie. Atunci cocoşul îşi chema găinile. Se aduna imediat un cîrd gălăgios şi începea împărţeala.

Frant deschidea un ochi şi... Zdup! Găina se zbătea în gura lui şi cîrdul se împrăştia cu zgomot în toate părţile.

Frant înţelegea foarte bine că trebuie să ascundă cît mai repede găina. Ca s—o îngroape i—ar fi trebuit prea mult timp şi nu—l lăsau nici cîinii în pace; de aceea o tîra pe stiva de lemne şi—i dădea drumul în jos, în cămara lui, printre două rînduri de lemne.

Să arunce găina în jos era lesne pentru Frant, dar s—o scoată de—acolo nu putea nicicum, pentru că locul dintre lemne era îngust şi adînc.

Dar asta nu—l tulbura cîtuşi de puţin pe hoţomanul nostru roşcat. Era întotdeauna sătul şi prindea găinile nu ca să le mănînce, ci ca să se amuze.

Erau zile foarte călduroase şi, nu peste multă vreme, rezervele lui Frant au început să

miroasă îngrozitor.

—Ce arome sînt astea? se mira tata strîmbînd din nas. Nu se poate respira, pur şi simplu nu poţi trece prin curte. Eu cred că Frant a făcut vreo boroboaţă.

Şi iată că—ntr—o bună zi Sonia s—a urcat pe stiva de lemne şi—a descoperit acolo depozitul de găini moarte.

Asta era chiar prea de tot!

L—au bătut zdravăn pe Frant cu nuiaua şi i—au pus resturile de găini drept sub nas.

—Cum de nu ţi—e ruşine să te uiţi în ochii mei! striga la el Nataşa furioasă.

Iar Frant, urcîndu—se cu o mutră necăjită pe stiva de lemne, privea înciudat în jur şi se smiorcăia:

—Cah, cah, hrrr!

Un animal atît de vioi şi de zburdalnic cum era Frantik încă nu avuseserăm. Nu putea sta locului nici o clipă. Dacă nu dormea sau dacă nu era ocupat să pună la cale cine ştie ce năzbîtie, se fîţîia în toate părţile, alerga de la cerdac la podul cu fîn sau se căţăra pe cărămizile de lîngă cerdac, pe balustradă.

Strîngerea proviziilor nu era deloc o treabă uşoară pentru Frant, deşi ocupaţia asta îi dădea multe emoţii şi—i pricinuia multe neplăceri.

În curînd, cîinii se obişnuiră cu obiceiul lui Frant de—a ascunde mîncarea şi, în timp ce el se şmecherea din ce în ce mai mult cînd era vorba să—şi ascundă proviziile, ei au învăţat din ce în ce mai bine să le descopere. În această privinţă s—au dovedit a fi mult mai ingenioşi decît vulpea.

Nu ştiu de ce Frant considera că mîncarea poate fi ascunsă numai dacă e aruncată printre lemne sau dacă e îngropată în spatele grajdului, în grămada de gunoi. Celelalte locuri i se păreau nepotrivite.

Ca să nu le găsească cîinii şi să nu le atingă, le îmbiba cu mirosul lui puternic; dar asta n—ajuta. Dimpotrivă, cîinii găseau astfel şi mai repede proviziile mirositoare ale lui Frantik. Aproape că se şi obişnuiseră cu mirosul lui şi nu li se mai părea respingător.

Frant era un pui nechibzuit. Îl hrăneam întotdeauna pînă se sătura. De aceea, de jumătate din proviziile făcute uita imediat. Dar de unul sau două locuri îşi amintea şi era foarte mîhnit cînd, după ce muncea din greu ca să dea la o parte un buştean masiv, nu mai găsea sub el nici urmă din bucata de salam sau din maţele ascunse.

Trist şi amărît, Frant se ducea spre cerdac, se urca pe balustradă cu coada între picioare şi urla prelung, cu urechile strîns lipite de ceafă:

—Auuu!...

Plescăia din limbă de parcă ar fi vrut să spună: „M—au prădat, îmi fac zile—amare,

sărmanul de mine!"

Frant nu se dădea—n vînt după curăţenie. Se tăvălea deseori prin gunoi şi în blana lui se încurcau hîrtiuţe, funde, zdrenţe de diferite culori, într—un cuvînt, se „împodobea" în aşa hal că—i spuneam „brăduţul".

—Ia uitaţi—vă, Frant s—a făcut din nou brăduţ.

Toate încercările Soniei de a—l pieptăna şi de a—i netezi blana n—au dus la nici un rezultat. Abia termina ea de scos din blana lui toate bucăţile de sfoară, cîrpele şi—l pieptăna cum se cuvine, că el se şi repezea să se tăvălească din nou în praf. Se căţăra în podul cu fîn unde i se agăţau de coadă fel de fel de scaieţi, se juca în grămada de gunoi şi se „gătea" încă şi mai frumos decît înainte.

Frant se juca întotdeauna fie singur, fie cu Natasa. Alergau unul după altul, săreau şi se ascundeau. Frant alerga şi se ascundea în spatele unui butuc, lăsa capul în jos şi începea să se uite la noi. Deşi se vedea foarte bine, lui i se părea, probabil, că ascunzătoare mai bună ca a lui n—are nimeni.

Lui Frant îi plăceau foarte mult dulciurile. Noi, fără s—o ascultăm pe mama, îi tot căram zahăr. Ca să nu ne descopere, în cazul în care mama ar fi întrebat de unde are Frant zahăr, l—am dresat să se ridice singur pe labele de dindărăt, să bage botul în buzunar şi să scoată de acolo dulciurile.

Vîram, să zicem, o bucată de zahăr în buzunar şi mergeam încet prin curte. Înţelegînd despre ce e vorba, Frant se apropia imediat, lua zahărul şi fugea cît îl ţineau picioarele.

—Cum aţi îndrăznit să—i daţi iarăşi zahăr lui Frantik? striga mama la neascultătoarele de noi.

—Nu i—a dat nimeni, el singur l—a luat din buzunar. Îl luasem pentru mine. Şi mie mi—e ciudă.

Ce se putea face? Zahărul dispărea din zaharniţă şi nimeni nu era de vină.

Frant se obişnuise să ne caute prin buzunare şi nu scăpăm nici una nepercheziţionată.

Într—o zi şedea plictisit pe lemnele lui. Dintr—o dată s—a auzit zăngănitul inelului de la portiţă şi—n curte—au intrat doi oameni: o femeie într—o rochie de muselină şi—un bărbat îmbrăcat într—o manta din foaie de cort, cu buzunare uriaşe.

Frantik termină imediat cu căscatul şi coborî gata de treabă de pe stiva de lemne. Zăngănind din lanţ şi nedezlipindu—şi privirile de la buzunarele din foaie de cort, alergă în întîmpinarea vizitatorilor.

—Fiţi atent, fiţi atent, Viktor Vasilievici! strigă femeia, retrăgîndu—se spre portiţă. Dacă vă apucă de picior, o să fie vai şi—amar.

—Căţelule, n—o să ne muşti? îl întrebă curajos bărbatul pe Frantik.

Nu, n—avea deloc intenţia să muşte. Vroia să vadă ce e în buzunare. Nu se putea ca în nişte buzunare atît de mari să nu fie nimic bun.

—Da' la ce se tot uită?... Asta nu—i cîine, după părerea mea. Aveţi grijă, Viktor Vasilievici, o fi vreun animal sălbatic.

Vara Frant năpîrlea foarte tare. Blana—i aspră se împîslea, ca nişte petice, pe şolduri. Coada arăta jumulită şi subţire ca un băţ. Parcă era un cîrlig, îndoit şi uscăţiv. Uitîndu—se la un asemenea monstru, cei doi nu ştiau ce să creadă: e sau nu e o fiară cumplită?

Dealtfel, Frant rezolvă singur problema. Imediat ce oaspetele se întoarse pentru o clipă către femeie, făcu o săritură şi—şi băgă botul în buzunarul lui. Asta era! Acolo se afla o bucată de zahăr candel. Frant se repezi cu el pe cerdac, se aşeză pe treapta de sus şi începu să ronţăie, aprobîndu—se cu vocea lui subţirică:

—Cah, cah, hrrr!

Abia atunci musafirul înţelese că această fiinţă ciudată îl jefuise şi izbucni în rîs:

—Ia te uită, hoţul! Şi eu tot nu mă dumeream ce vrea de la mine!

—Cum s—a mai năpustit! Credeam c—o să vă smulgă jumătate din şold şi, cînd colo, umbla după zahăr... Ha, ha, ha!

—Mare hoţoman!

—Şi ce şmecher, şi—a dat seama imediat... Tata ieşi în goană pe cerdac şi nu putu înţelege

ce se întîmplase. Oaspeţii se prăpădeau de rîs, iar Frant ronţăia ceva şi fornăia. Atunci înţelese şi tata:
—Asta e tot isprava copiilor mei. L—au învăţat fel de fel de şmecherii. Vă rog să nu vă supăraţi. E—un animal neruşinat! Se bagă fără treabă în toate buzunarele...

Dar musafirilor nici nu le trecea prin cap să se supere. Dimpotrivă, erau în admiraţia puiului de vulpe.

Tata le mai povesti şi alte năzbîtii de—ale lui Frantik, iar oaspeţii nu încetau să se mire. Un sfert de oră mai tîrziu aveam impresia că—i cunoaştem pe aceşti oameni de treabă de mulţi ani. Erau doi tineri învăţători din colonia şcolară forestieră.

Mama îi invită să bea ceai. Eu şi Sonia am pus imediat samovarul. Iulia aduse în cerdac ceştile şi scaunele. Musafirii începură să bea ceai, lăudîndu—l mereu pe Frantik:
—Ce isteţ, ce minunat e! îl aveţi de mult? Vă face, oricum, multe necazuri în gospodărie. Ştiţi ceva? Daţi—ni—l nouă, la şcoală. O să se simtă de minune la noi. Şi noi vă dăm în schimb un cîine de vînătoare, de rasă. Bine?

Tata ezită. Dar nu era numai asta. Nataşa stătea pe scară şi auzise totul.
—În primul rînd Frantik este—al meu, spuse ea cu o voce răguşită, arţăgoasă. Atunci cînd m—am lovit la nas, mama mi—a spus că Frantik o să fie—al meu. Şi nu vreau să—l dăm pe cine ştie ce prăpădit de căţel.

Învăţătorii zîmbiră văzînd—o cît e de războinică şi mînioasă.
—Rămîne—v—ar în gît căţelu' ăla—al vostru! adăugă Nataşa bătăioasă.
—Natalia! Pleacă imediat de—aici! S—a sălbăticit de tot fetiţa asta, nu te mai poţi înţelege cu ea. Nu e mai bună decît Frant al ei.

Nataşa coborî mîndră de pe scară, îl luă pe Frantik, se urcă cu el în podul cu fîn şi, odată ajunsă acolo, îşi şterse lacrimile încăpăţînate şi începu să—i povestească ce mîrşăvie vroiseră să—i facă. Frant ascultă pînă la capăt, dar nu se întrista cîtuşi de puţin şi, prinzînd momentul prielnic, îşi vîrî botul în buzunarul ei.

În timp ce Nataşa îi spunea tot focul ei lui Frantik în podul cu fîn, în cerdac se hotăra soarta amîndurora.

Tinerii învăţători începură să—şi laude şcoala forestieră. Amenajaseră o colonie forestieră nu departe de canton pentru copiii cu sănătate mai şubredă. Trebuiau să stea la aer curat, de munte, printre brazii parfumaţi.
—Să fi văzut numai cît erau de pirpirii şi de palizi cînd au venit aici! Iar acuma nici nu poţi să—i recunoşti. Mănîncă de nu ne mai ajung în nici un fel proviziile şi ţipă mereu să le dăm mai mult. Se caţără pe munte, fac baie în rîu şi s—au bronzat ca nişte indieni.
—Dar unde v—aţi instalat cu toată lumea asta?
—La al doilea coborîş, imediat sub deal. Acolo unde s—au ţinut mai înainte cursurile de apicultură.
—Ia te uită! Păi e chiar lîngă noi!
—Întocmai!

Mama şi tata s—au gîndit imediat la acelaşi lucru:
—Dar dacă... Învăţătoarea înţelese:
—Le—aţi aduce la noi pe fetele dumneavoastră? De ce nu... Viktor Vasilievici, eu cred că se poate aranja...
—Vă rugăm, Viktor Vasilievici. Cele două fete mai mari învaţă la oraş, dar pe cele două mai mici tare—aş vrea să le dau undeva mai aproape de casă.
—Şcoala noastră o să le placă. La noi e multă libertate. Copiii au o grădină de legume, o livadă, fel de fel de animale. Un băiat a făgăduit că aduce de—acasă vulpea lui dresată şi pedagogul nostru s—a dus împreună cu el ca să—l ajute pe drum. Iar fetiţele dumneavoastră ar putea să—l aducă şi ele pe Frantik.
—Parcă văd cît de bine—au să se simtă la dumneavoastră, zise mama bucuroasă.
—Eu cu Nataşa ne pricepem foarte bine la animale. Ştim să le hrănim, să avem grijă de ele, se amestecă timidă în discuţie Iulia, din spatele mamei.

Şi ea şi Nataşa visau de mult să meargă la şcoală.

—Dar care e Nataşa? întrebă Viktor Vasilievici. Nu e cea care zicea să—mi rămînă în gît căţelul?
—A greşit..., explică Iulia, tuşind de emoţie, a greşit, n—a înţeles!

Cei mari începură să se sfătuiască cum să aranjeze cît mai bine problema asta, iar Iulia se strecură în vîrful picioarelor din spatele mamei, alergă în curte şi, continuînd să tuşească, strigă:
—Nataşa!
—Ce e? răspunse ea ursuză din pod.

Iulia se caţără şi ea şi începu să—i povestească. O jumătate de oră mai tîrziu, cele două fete coborau şi, ţinînd în mîini vulpea care se zbătea, se apropiară de cerdac. Acolo nu mai erau decît părinţii care discutau vesel.
—Unde sînt învăţătorii? întrebă Iulia.
—Au plecat la ei, la şcoală... Ei, Nataşa, ai făcut—o boacănă astăzi, nimic de zis. Ne—a crăpat obrazul de ruşine din cauza ta.

A doua zi tata îl înhamă pe Murgu la droşcă. Mama le puse Iuliei şi Nataşei pălărioare albe şi se duseră cu toţii la şcoală. Nataşa a stat tăcută şi emoţionată tot drumul. Îi era teamă că învăţătorul n—o să vrea s—o primească la şcoală pentru că—i vorbise urît cu o zi înainte. Dac—o primeşte numai pe Iulia, atunci ea ce se face? La şcoală sînt o mulţime de copii, toţi învaţă, se joacă, iar ea...

Nataşa se închise în sine şi se întrista şi mai mult.

Droşca începuse să coboare dealul. Murgu alerga uşor pe drumul moale şi neted. Au mai trecut peste un deal şi dintr—o dată, jos, în vale, printre tufişuri, au zărit nişte căsuţe albe.
—Ce orăşel drăguţ, zise mama.
—Mamă, zise Nataşa descleştîndu—şi buzele, eu n—am vrut ieri să spun ce—am spus, dar nu mi—a ieşit cum trebuie. Am vrut să spun numai că la un căţel aşa de mic poate să—i rămînă—n gît un os, ca pe la noi peste tot e plin de oase.

Am rîs cu toţii.
—Bine! Nu mai născoci tu explicaţii. Viktor Vasilievici nu e omul care să se răfuiască c—o prostuţă ca tine. Nu te mai chinui pentru ce—ai greşit, dar pe viitor să te gîndeşti mai mult înainte de—a spune ceva urît.

Droşca coti spre un gard nou de lemn care înconjura ca un inel o grădină şi două case în fundul unei alei. Pe poartă era o plăcuţă pe care scria: „Şcoala forestieră".

Părinţii priviră zîmbind la Nataşa. Ea era foarte emoţionată. Intrară pe portiţă şi se urcară în cerdac. Fetele stăteau tăcute în droşcă, aşteptînd hotărîrea. N—au trebuit să aştepte prea mult. În curte s—au auzit glasuri. Tata ieşi şi se îndreptă spre droşcă. în urma lui venea musafirul de ieri.

Nataşa se—nroşi, mai—mai să—i dea lacrimile, şi întoarse capul: fără îndoială, învăţătorul ţine minte totul şi—o să se răzbune pentru ziua de ieri.
—Ei, bună ziua, fetelor! zise învăţătorul cu blîndeţe şi deschise larg porţile. Intraţi în curte, în timp ce noi o să mai stăm de vorbă, vă puteţi duce să faceţi cunoştinţă cu copiii. Or să vă arate şi şcoala. Bine?

Descumpănită de tonul blînd al învăţătorului, Nataşa făcea o gaură în nisip, cu piciorul gol.
—Kolea, Maşa! strigă învăţătorul spre doi copii rumeni la faţă, ceva mai mari decît Iulia. Uite, faceţi cunoştinţă cu Iulia şi Nataşa şi—arătaţi—le şcoala noastră şi animalele.

Apoi, împreună cu tata, intrară din nou în casă.
—Ce să vă arăt mai întîi, întrebă Kolea, grădina de zarzavaturi, clasele sau animalele?
—Mai întîi clasele, se rugară fetele.
—Atunci hai să mergem.

Ce clase minunate! Două încăperi mari, luminoase, cu bănci şi cu table negre, cu dulapuri pentru cărţi, cu tablouri, hărţi şi tabele atîrnate pe pereţi. Nataşa răsuflă uşurată cu atîta zgomot încît pisica adormită de pe pervaz se trezi şi sări speriată în curte. După aceea copiii se duseră în bucătărie. Acolo elevii de serviciu trebăluiau vesel şi cîntau.

Acelaşi lucru era şi—n grădina de legume.

Pe urmă le—au arătat grajdul, staulul, vaca, găinile şi puii de curcă. în livadă, într—o curticică împrejmuită cu plasă de sîrmă, se foiau tot felul de păsări. Mai departe, într—un colţ, în spatele unui gard de scînduri, se juca voioasă o familie de iepuri de casă.

—Şi curticica asta ştii pentru cine e? o întrebă pe Nataşa unul din noii ei prieteni. în curînd o să vină la noi o vulpe, aşa c—am pregătit—o pentru ea.

Era un loc foarte potrivit. O poiană mare, pe coasta dealului, înconjurată de un gard de sîrmă. Şi de—o parte şi de alta a plasei de sîrmă erau copaci rămuroşi şi tufişuri, aşa că gardul aproape nu se vedea.

—O să se simtă bine—aici, încuviinţă Iulia şi se gîndi fără să vrea: „Ce—ar fi să—l aducem şi pe Frant?"

Şi Nataşa se gîndi la asta, pentru că zise cu voce tare:

—Şi eu am acasă un vulpoi.

—Da? Ce spui? Şi e domesticit?

—E domesticit. Dacă vreţi, veniţi la noi la canton, e—aici pe drum, ceva mai sus de trecătoare, şi vi—l arătăm. Frantik al nostru e aşa de vesel şi de drăguţ! O să vă placă, o să vedeţi.

Fetele îşi simţeau inimile ceva mai împăcate. Deşi copiii aceştia erau foarte fericiţi, un vulpoi ca Frant n—aveau.

—Şi—l mai avem şi pe Mişka, renul. Numai că e cam bătăuş.

Vroiau şi ele să le—arate lui Kolea şi Masei animalele lor.

—Să veniţi neapărat! Veniţi oricînd şi puteţi să vă jucaţi cu Frantik oricît doriţi.

—Mulţumim, o să venim... Dar voi n—o să învăţaţi la noi?

—Nu ştim dac—o să ne primească... Fetele se întoarseră acasă ca ameţite. La şcoală le spuseseră că deocamdată le primesc numai ca externe, dar cînd o să dea gerul şi—o să fie greu să facă zilnic drumul pînă la şcoală, or să stea împreună cu toţi ceilalţi.

Şi—aşa au început plimbările zilnice ale fetelor la şcoală şi ale prietenilor lor la canton.

Copiilor le plăcu foarte mult Frant. Îl răsfăţară atît de tare încît acesta începu să—şi închipuie că e o persoană foarte importantă şi nu mai vroia pentru nimic în lume să stea nici o clipă fără companie.

În septembrie eu şi Sonia ne—am dus la oraş, iar Iulia şi Nataşa, radiind de bucurie şi mulţumire, o porniră la şcoală, înconjurate de o mulţime de prieteni veseli. La plecare începură să cînte un cîntec pe care abia îl învăţaseră:

—Porniţi înainte, tovarăşi...

Glasurile cristaline se revărsau în curte şi lanţul de care îl duceau pe Frant le bătea tactul.

Mama stătea în cerdac şi zîmbea trist:

—Nataşa, Nataşa!... Pînă şi Frantik se mai uită o dată înapoi, spre casă, dar ea nu se mai gîndeşte decît la şcoala aia a ei. A uitat şi de părinţi, nu mai vrea să se mai uite nici la mama.

Dar nu era aşa. înainte de—a dispărea dincolo de cotitură, tot grupul se opri, îl ridicară în braţe pe Frantik şi, fluturîndu—şi şepcile, se despărţiră veseli de mama.

—La revedere, copii, la revedere, spuse mama încet, ca pentru sine.

Cantonul rămase pustiu.

După masă Frant dormea încolăcindu—se pe butoi. În mijlocul împrejmuirii era aşezat culcat un butoi mare, fără fund şi copac. Din ambele părţi îi făcură nişte galerii de lemn, din jgheaburi mari. În felul acesta apăruse o vizuină drăguţă de vulpe, cu două ieşiri.

Cînd ploua, Frant se instala în vizuină. În ziua aceea, însă, era vreme frumoasă şi se urcase pe „acoperiş". De dimineaţă au adus—o la Frantik pe Liza. Liza era o vulpe foarte drăgălaşă, veselă şi extrem de blîndă.

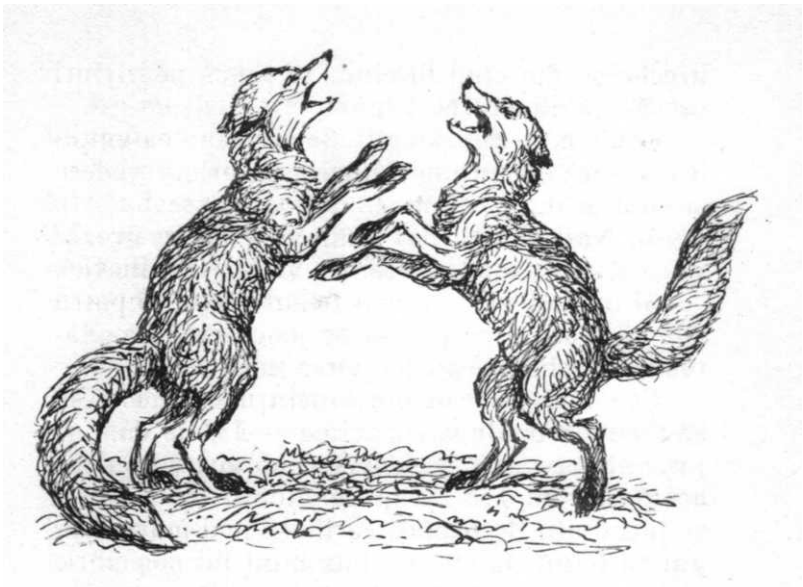

Vulpile s—au întîmpinat cu răceală. Frant alerga s—o miroasă pe Liza şi după aceea nu—i mai acordă nici o atenţie. Se—apucă să cotrobăie prin buzunarele copiilor.

La început şi Liza păru că se fereşte de Frant, dar, cînd acesta plecă, se luă după el de parc—ar fi fost legată.

Acuma Frant dormea pe butoi, iar Liza şedea jos, rezemîndu—se cu spinarea de butoi. Se scărpina îngîndurată cu laba din spate după ureche şi, din cînd în cînd, se ridica pe vîrfuri ca să—l adulmece pe Frant.

Copiii erau dezamăgiţi. Se aşteptau ca vulpile să sară în sus de bucurie la prima vedere şi cînd colo...

—Nu—i nimic, nu—i nimic, vor să se grozăvească, le dădea speranţe Viktor Vasilievici.

Şi într—adevăr, au mai trecut vreo trei—patru zile şi Frant a—nceput să se joace cu Liza. Săreau şi se hîrjoneau de parcă erau fraţi.

Cea mai mare bucurie pentru copii era să se—ascundă pe după copaci ca să—i vadă cum se joacă. Spre iarnă, vulpile se îmbrăcară în şube arătoase, pufoase. Erau sănătoase şi vesele şi se jucau atît de frumos că ţi—era mai mare dragul să te uiţi la ele. La începutul lui noiembrie căzu prima zăpadă şi se porniră gerurile, în clase se făcea focul şi fumul se ridica deasupra grădinii acoperite de zăpadă.

După Anul Nou Viktor Vasilievici spuse:

—Uite ce este, copii, haideţi să facem un gard de scînduri în jurul plasei, pentru că acuma toţi copacii sînt goi şi nu—i mai apără pe Frant şi Liza nici de vînt, nici de noi.

—Dar de ce trebuie să—i apere de noi, Viktor Vasilievici?

—Pentru că, dacă nu—i tulburăm acuma, la primăvară o să aibă pui.

—Ei, atunci la treabă!

Au meşterit trei pereţi uşori din placaj şi—au început să aştepte sporirea familiei.

Vulpile alergau şi strigau noaptea, Frant lătra adesea cu vocea lui subţire şi caraghioasă. Apoi Frant nu—i mai acordă nici o atenţie Lizei, iar Lizei începu să—i crească pîntecele.

—O să aibă pui?

—Probabil.

Copiii o răsfăţau pe Liza şi—i dădeau fel de fel de bunătăţi privind—o plini de speranţe:

—Ei, hai, Lizonka, să nu ne faci de ruşine.

Cei mari ne povesteau seara că vulpile mame, atunci cînd au pui, devin foarte neliniştite.

În primele zile nu e voie să atingi puii, nici chiar să te uiţi la ei, pentru că vulpea începe să se agite, să—i ascundă, să—i îngroape şi adesea îi chinuieşte aşa pînă îi omoară.

—Aveţi grijă, copii, să nu intraţi în curtea lor pînă nu vă spun eu că se poate... Puii de vulpe fac ochi la trei săptămîni şi la o lună încep să iasă din vizuină ca să se joace la soare, le spunea Viktor Vasilievici.

A trecut luna martie. La mijlocul lui aprilie Liza a făcut pui.

—Numai să nu vă apropiaţi, să nu le speriaţi, îi rugau pe toţi Nataşa şi Iulia.

Dar copiii n—au rezistat ispitei.

Odată, cea mai mică dintre fetiţe a deschis ferestruica din peretele butoiului şi „a aruncat numai o privire". Imediat, toată treaba a fost dată peste cap.

Liza alergă toată noaptea, se foi, cărînd în dinţi puii unul după altul. îi îndesa sub rădăcinile copacilor şi—i îngropa în pămîntul rece, încă ud.

Dimineaţa Iulia a văzut—o că tot îngropa şi dezgropa un pui mic care scîncea. Alergă imediat la învăţător:

—Viktor Vasilievici, repede!... Liza îşi îngroapă puii!

Au luat pe dată puiul pe jumătate mort de lîngă mama mult prea grijulie. Pe ceilalţi trei i—au găsit mai pe urmă morţi. Încercau să—l salveze pe ultimul şi—o certau furioşi pe vulpe:

—E—o ticăloasă Liza asta, o nemernică!

—Nu, nu e ea de vină, spuse Viktor Vasilievici. înseamnă ca unul dintre voi i—a atins puii sau i—a privit. Altfel Liza nu s—ar fi apucat să—i ascundă.

Se aplecă apoi deasupra puiului de vulpe orb care tremura, înfăşurat în vată.

—Viktor Vasilievici, dar ăsta o să se—ncălzească?

—Nu ştiu... poate c—o să se—ncălzească, dar n—are nici o importanţă, pentru că dacă îl punem lîngă Liza, o să—l omoare. Am citit undeva că se poate pune un pui de vulpe să sugă ia o pisică. Dar de unde să luăm acum o pisică cu pui?

Auzind aşa, Iulia şi Nataşa se îmbrăcară în grabă şi coborîră repede pînă la vila vecină. Ieri, la rugămintea lui Viktor Vasilievici, duseseră nişte ziare bătrînului paznic şi—i admiraseră pisica cu cei trei pui ai ei.

Îl rugară îndelung, cu multă aprindere:

—...şi—apoi, altfel moare, îşi încheiară ele pledoaria.

—Ştiţi ceva, copii? Pisica mea e bătrînă şi n—o să vrea pentru nimic în lume să stea în altă parte. O să fugă oricum înapoi acasă şi—o să—şi care puii îndărăt; pe drum or să îngheţe de frig. Mai bine—aduceţi voi puiul de vulpe la noi şi—o să sugă la pisică pîn—o să fie în stare să lingă lapte din farfurie.

Aşa au şi procedat. Au adus puiul de vulpe la mama adoptivă. Pisica l—a primit în familie fără prea multe fasoane. Rămînînd fără copii, Liza se—nvîrtea prin curtea ei, nu mai mînca şi era tristă. La început toţi îi reproşau purtarea, dar acum li se făcu milă de ea şi începură s—o mîngîie şi mai abitir ca înainte. Şi ce fire minunată au animalele—astea! După cinci zile, Liza se juca din nou veselă şi fără grijă, ca şi cum nu s—ar fi întîmplat nimic. Puiul de vulpe a crescut şi se simţea admirabil la „creşa de vulpi", cum numeam noi în glumă familia pisicii.

Învăţătorii n—au mai încercat să afle cine privise la puii de vulpe fără învoire făcîndu—se astfel vinovat de toată nenorocirea. Ştiau cît se poate de bine că şi fără pedeapsă nici unul dintre copii n—o va mai face asta niciodată. Odată, cînd copiii se odihneau după muncă, a venit vorba de ce—o să se facă fiecare cînd o să fie mare.

—Eu am să mă fac veterinar, spuse fetiţa cea mică izbucnind în plîns. Dac—aş fi fost veterinar, i—aş fi vindecat pe puii de vulpe îngheţaţi. Eu m—am uitat atunci la ei...

Învăţătorii se priviră în tăcere.

—Ei, hai, nu mai plînge, Mania! N—aveai de unde să ştii c—o să se termine—aşa. Uite, ai răbdare, ai să fii veterinar şi, după învăţătura pe care—ai primit—o cu aceşti pui de vulpe, o să faci mult bine animalelor!

Începură s—o liniştească şi, ca să schimbe vorba, le—ntrebară pe Iulia şi Nataşa:

—Ei, dar voi ce vreţi să vă faceţi cînd o să fiţi mari?

—O să învăţăm cum trebuie să îngrijim şi să păzim pădurea, răspunseră amîndouă fetele—ntr—un glas. Atîta timp cînd pădurile noastre dese, neumblate, o să fie—ntregi, or să trăiască în libertate şi animalele în ele. Pădurea este primul prieten, atît pentru animale cît şi pentru om. Aşa ni s—a spus întotdeauna acasă.

—Aşa este, dragele mele, v—aţi gîndit bine! O să creşteţi şi—o să fiţi silvicultori, o să—l

ajutaţi pe tatăl vostru. Şi să nu uitaţi niciodată că primăvara toate animalele au pui mici şi lipsiţi de apărare.

—Fiţi fără grijă, Viktor Vasilievici, asta n—o s—o uităm niciodată.

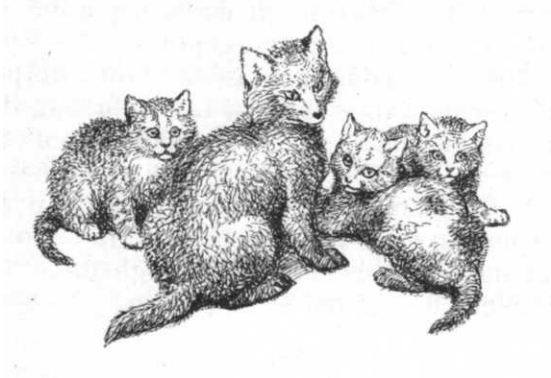

CIUBARÎI

N—am fi avut parte în vecii vecilor de Ciubarîi dacă nu i s—ar fi întîmplat nenorocirea aceea cu prăpastia. Era un cal de prima mînă. Cum altfel ni l—ar fi dat nouă, copiilor?

Cînd l—au adus, era iarnă. Toţi adulţii din casă mergeau împreună cu tata la grajd, discutau despre ceva şi—l tot măsurau cu centimetrul.

—Ce frumuseţe! Asta nu e cal, e o pictură! spuneau ei cu plăcere, întorcîndu—se în casă, la căldură, cu obrajii roşii şi îngheţaţi.

Ne—am dus şi noi să ne uităm.

Era un armăsar înalt, cu pielea netedă, care dansa în zăpadă, în jurul stîlpului. Se freca cu capul de el, îl muşca şi tot timpul îşi muta greutatea de pe un picior pe altul.

Ne—am apropiat încă puţin. A început să se joace şi cu mai mult foc uitîndu—se la noi dintr—o parte, cu ochii lui negri.

—Grozav căluţ, spuse Sonia cu convingere. Numai un singur lucru e neplăcut: dă din picioare şi se foieşte atîta că nu poţi nici să—l mîngîi. Bau! strigă ea cu voce de bas şi se apropie curajoasă de stîlp.

Calul necheză uşor, o apucă apoi pe Sonia cu dinţii de basma şi începu s—o scuture, dînd—o cînd la dreapta, cînd la stînga.

—O omoară pe Sonia! strigă Nataşa de lîngă mine.

Eu şi Iulia ne—am repezit ţipînd la Ciubarîi. El se miră şi dădu drumul basmalei. Sonia se trase înapoi.

—Ce cal nebun! Ar trebui dus la balamuc, spuse ea cu amărăciune, să te—apuce de cap aşa, nitam—nisam.

Avea faţă albă — poate de ger, poate de ciudă — se supărase pe Ciubarîi.

Vara, cînd tata mergea pe uliţă cu Ciubarîi, toţi ieşeau în drum să privească în urma lui.

Cîinii se strecurau pe sub porţi şi, încordîndu—şi muşchii, lătrau cît îi ţinea gura. Nici unul nu reuşise încă să—l apuce pe Ciubarîi de coadă. Rămîneau în urmă, unul după altul, înnebuniţi de ciudă.

Iar dintre cai, nici unul nu încerca măcar să se ia la întrecere cu Ciubarîi. Ar fi fost de—a dreptul caraghios. Să fi văzut cum trecea ca o săgeată, fără să încetinească nici o clipă pasul, străbătînd cei 20 de kilometri de la oraş pînă la căsuţa noastră de pe malul lacului Issîk—Kul!

Acolo, în faţa casei în care locuiam noi, era o luncă verde. Ciubarîi făcea un ocol, se oprea în dreptul cerdacului, îşi întindea gîtul şi necheza o dată tare prelung. Apoi începea să respire absolut normal. îi dădeau cîte—o bucată de pîine sau de zahăr. Ciubarîi primea darul luîndu—l grijuliu cu buzele şi niciodată nu s—a întîmplat să muşte pe cineva de mînă.

—Uitaţi—vă, uitaţi—vă! Ia priviţi cum respiră! se mîndrea tata cu Ciubarîi. Vă daţi seama ce plămîni trebuie să aibă?

Toţi îi băgau mîinile pe sub chingă şi ziceau:

—Da, într—adevăr, respiră admirabil! Asta era Ciubarîi al nostru. Pînă într—o zi, la

mijlocul verii, cînd tata a pus şaua pe el şi—a plecat călare peste munţi, la Congresul regional al pădurarilor în oraşul Vernîi, cum se numea pe atunci Alma—Ata.

Trecuse aproape o lună. Tata era tot în delegaţie. Odată, într—o noapte, m—a trezit o furtună. Vîntul şi ploaia băteau în geamuri. Se auzeau tunete şi odaia era inundată de lumina fulgerelor. Tocmai mă pregăteam să întreb dacă nu se poate întîmpla ca trăsnetul să omoare pe cineva chiar în pat, cînd s—a făcut dintr—o dată linişte şi de dincolo l—am auzit pe tata vorbind. Noi ne—am bucurat cu toatele foarte mult, ne—am înfăşurat cu plăpumile şi ne—am dus în camera de alături. Pe podea zăcea o haină udă, pe masă era aprins samovarul, iar tata, cu o haină uscată pe el, se încălzea bînd ceai fierbinte.

—Ce roşu eşti! am spus noi imediat după ce i—am urat bun sosit. Te—ai bronzat aşa de tare sau ce s—a întîmplat?

—Ce să te bronzezi aici!

—Ai uitat ce ne—ai promis? Ne—ai adus bomboane?

—Nu, nu v—am adus.

—De ce?

—N—am adus şi gata!

—Atunci poate că ne—ai adus alte cadouri?

—Nu, nu v—am adus nimic. Ne—am uitat una la alta.

—Cum aşa, păi tu singur ai promis... Tata şi—a strîns tîmplele în palme şi începu să se strîmbe şi să tremure, de parcă i—ar fi fost frig.

—Ia—le de—aici, te rog! îi spuse mamei. Mă doare capul de simt că—mi plesneşte şi—acum mai trebuie să mă şi scuz, să dau explicaţii...

—N—a uitat nimic, a cumpărat de toate şi—ar fi adus acasă totul, dar... în munţi i s—a întîmplat o nenorocire. Plecaţi acuma, hai, duceţi—vă, nu—l mai plictisiţi. Bine că s—a întors măcar el.

Ne—au împins afară din cameră şi—au trîntit uşa în urma noastră. Nu pricepeam absolut nimic.

—Ce nenorocire poate să se întîmple cu bomboanele în munţi?

—S—au topit şi s—au scurs odată cu ploaia. E foarte simplu, zise Nataşa.

—Nu, nu pare să fie asta.

—Aţi citit atîtea cărţi pîn—acum şi tot nu ştiţi că în munţi oamenii se rătăcesc.

Sonia ridică dispreţuitoare din umeri şi vîrî sub pernă o carte groasă: „Lumea aventurilor".

—Dacă te—ai rătăcit pe—acolo şi n—ai ce mînca, te repezi la orice, chiar şi la bomboane, mormăi una din noi. Le—o fi mîncat el ca să prindă puteri. Să—i fie de bine... Apoi am adormit.

Dimineaţa, după ce—a trecut furtuna, totul s—a limpezit.

A ieşit soarele şi—a—nceput să lumineze vîrfurile copacilor.

Pămîntul încă nu se uscase după ploaia şi era rece şi jilav. Am ieşit în curte şi ne—am îndreptat spre grajd.

—Ce ciudat, se miră Sonia, aici e un animal cu totul străin.

—Şi nici nu e prea frumos.

—E mai urît decît Ciubarîi al nostru?

—Ce să—ţi spun! Cu mult mai urît.

—Dar unde—a dispărut Ciubarîi?

Ne—am strîns în jurul căluţului, nu prea arătos, cu ochi ca de peşte.

Căluţul necheză spre noi, se întoarse cu spatele şi începu să cotrobăie în iesle după fîn.

—E drăguţ, blînd, după cum se pare...

—Nu ne dă nici un fel de atenţie.

—Ba nu, uitaţi—vă, dă din coadă.

—Are nişte ochi foarte originali, zise Sonia. Dar nu era clar dacă acesta era un lucru bun sau rău pentru calul respectiv.

În timp ce discutam despre calul cel nou, în grajd a intrat un bătrîn kirghiz.

—A, fetelor, bună ziua!
—Bună ziua, bună ziua! Al cui e calul ăsta? Al dumneavoastră?
—Al meu. Vă place? E frumos?
—Da, e drăguţ. Dar nu despre asta e vorba. Vrem să ştim unde e Ciubarîi al nostru?
—Ciubarîi? Kirghizul fluieră, dădu din mînă şi spuse: A murit. A dispărut.

De cum s—a făcut ziuă, portiţa de la intrare nu se mai oprea. În sătuc toată lumea aflase că tata sosise noaptea şi toţi veneau la el după veşti. Tata nu se simţea bine, avea frisoane foarte puternice. Stătea culcat în pat, învelit cu cîteva şube, şi vorbea fără încetare: povestea cum venise acasă prin trecătoarea Koinar.

Ne înghesuiserăm într—un colţ, în spatele patului, sorbeam fiecare cuvînt pe care—l rostea şi nu reuşeam totuşi nicicum să înţelegem lucrul principal: unde dispăruse Ciubarîi?

Abia ajungea să povestească pînă la mijloc şi veneau alţi oaspeţi care îl rugau să ia totul de la—nceput.

Tata repeta totul de la—nceput. Şi de fiecare dată se înflăcăra din ce în ce mai mult, vorbea din ce în ce mai tare şi începea să încurce cuvintele.
—Staţi puţin. Nu vedeţi că are febră mare, că aiurează? îl întrerupse la un moment dat unul dintre vecini. Ar trebui să—l învelim cu ceva mai gros. Şi la noapte să ia o aspirină.

Ne—au trimis urgent la spital, după doctor. Spitalul era foarte aproape, peste drum.

Am alergat cît am putut de repede. L—am găsit pe doctor şi i—am transmis rugămintea în mare grabă.
—E foarte grav! strigam noi din fugă. Trebuia să ne grăbim, pentru că altfel tata termina de povestit fără noi.
—A spus că vine! am strigat noi, repezindu—ne în cameră.
—Linişte!...

Mama ne ameninţă cu degetul. Tata se foi, rîse şi începu să vorbească foarte repede.
—Cînd a sărit, a sărit... totul s—a prăbuşit... am pierdut şi arma şi banii şi şaua. Trebuie să—l scoatem, să—l ajutăm. El a sărit aşa... Să—l ajutăm... acum...

Sări din pat.
—Stai culcat, te rog!

În încăpere intră doctorul.
—Totul s—a pierdut... să—l ajut..., îi spuse tata.
—Ei, aici mie—mi miroase a febră mare. Şi ce faţă aprinsă!

După aceea totul a fost foarte plicticos. Toţi umblau în vîrful picioarelor.

Tata striga mereu că cineva trebuie să tragă pe altcineva. Vorbea, vorbea, vorbea întruna...

În dimineaţa următoare nu ne—au dat voie să mergem la el. Iulia începu să asculte pe la uşă şi se întoarse rîzînd spre noi.
—Spune fel de fel de copilării.

Se lipi strîns de crăpătura uşii şi mult timp nu se mai dezlipi de—acolo. Noi o tot împungeam:
—Ei, ce e? Spune ceva caraghios? Dintr—o dată se întoarse spre noi cu faţa toată în lacrimi.
—Da, ţie—ţi vine uşor să vorbeşti, dar ei, acolo, spun că are o tumoră în gît...

Spre seară tata s—a simţit şi mai rău, iar doctorul a rămas la noi toată noaptea.

Dimineaţa a mai venit încă un doctor de la spital. S—au sfătuit între ei, apoi au înşirat pe masă fel de fel de cuţite şi foarfeci strălucitoare. Mama, palidă şi înspăimîntată, mergea în urma doctorului şi—l ruga:
—N—am să ţip... Nu vă deranjez... O să vedeţi. Daţi—mi voie să vă ajut. Garantez pentru mine... Poate că pot şi eu să ţin cîte ceva.

Apoi au adus un lighean. Şi nouă ne—au spus în şoaptă să nu ne mai încurcăm printre picioarele lor şi mai bine să ne ducem în curte şi să aprindem samovarul. Pe tata îl operau: îi tăiau tumora din gît. Dacă nu l—ar fi operat, ar fi putut să se sufoce. Mama ne scoase în cerdac, ne aduse cîteva cărţi şi jucăriile Nataşei.

—Nu vă necăjiţi, copii, zise ea, văzînd ce mutre facem. Staţi liniştite şi străduiţi—vă să fiţi cuminţi. Poate c—o să se rezolve totul cumva.

Ea plecă. Noi ne străduiam să fim cuminţi. Cînd cădea o basma, ne repezeam cu toatele s—o ridicăm. Dacă una din noi o lovea pe alta din greşeală cu piciorul, se auzeau imediat scuze şi cea lovită era întrebată dacă n—o doare prea tare. Nataşa descoperi ceva în neregulă între jucăriile ei.

—Cine i—a rupt coada lui Vifor? Şi i—a dezlipit şi şaua? Asta numai tu puteai s—o faci, Olga...

—Ei! m—am încruntat eu. M—am săturat să te tot legi de mine. Habar n—are ce şi cum şi—aruncă vina pe mine. Foarte bine, ia—ţi adio de la cîrlionţii tăi.

Sonia mă apucă de mîna care se abătuse asupra cozilor Nataşei:

—Ce—ţi veni? Acuma e momentul să faceţi gălăgie?

—A umblat în cutia mea! Mi—a stricat calul! nu se lăsa Nataşa.

—Bine, mincinoasă nefericită. Dar tu ştii ce zi e astăzi? N—ai decît să spui cîte minciuni vrei despre mine, să profiţi de bunătatea mea. Dar eu... nici măcar nu vreau să te văd.

—Bravo! Uite, acuma se cunoaşte cine îl iubeşte pe tata şi cine nu...

M—am aşezat într—un colţ cu o carte în mînă şi m—am străduit să nu mai aud acuzaţiile pe care mi le arunca Nataşa din ungherul ei:

—Numai ea e de vină, numai ea! Ştiu eu că ea a fost!

Timpul trecea chinuitor de încet. Cărţile şi jucăriile ne alunecau din mîini. Ne mutam fără rost dintr—un loc într—altul, ascultam fiece foşnet. în urma noastră venea tot în vîrful picioarelor, tristă şi abătută, căţeluşa noastră, Djika.

Simţea că ceva nu e—n regulă în casă şi parcă ne întreba care e necazul, uitîndu—se stăruitor în ochii noştri.

—Haide,pleacă! N—avem timp de tine astăzi, o alungam noi cînd încerca să se gudure.

Djika înţelese c—a făcut ceva rău şi, pentru ca s—o iertăm şi să ne—mpăcăm cu ea, se hotărî să se pedepsească singură. Se duse într—un colţ, se aşeză acolo după uşă şi—şi lăsă capul în jos. Din cînd în cînd, din colţul ei se auzeau scîncete uşoare:

—Uuu... Uuu...

În cele din urmă uşa camerei se deschise.

Doctorul şi mama ieşiră şi arătau parcă mai slabi, dar fericiţi. Spuseră că tata a fost operat şi că de—acum înainte totul o să fie bine.

Am sărit în sus şi—am zbughit—o imediat de pe cerdac ca să alergăm fericite în jurul casei. Atunci, împingînd cu grijă uşa care scîrţîia, Djika apăru şi ea din colţul ei.

Se uita la noi şi parcă renăscuse: se lipea cu burta de pămînt, sărea în sus... dădea din cap şi, nemaiştiind ce să facă de bucurie, ţîşni din casă înaintea tuturor.

Congresul de la Alma—Ata a durat mai mult decît se prevăzuse.

Tata a hotărît să scurteze drumul pentru ca să mai cîştige timp. S—a înţeles cu un pădurar kirghiz şi—au pornit de—a dreptul pe drumul cel mai scurt, dar şi cel mai primejdios. Trebuiau să urce pînă aproape de vîrf pentru ca apoi să coboare de cealaltă parte a muntelui, în apropiere de lacul Issîk—Kul.

În timpul zilei au ajuns pînă aproape de vîrful muntelui şi—au înnoptat la păstori. La revărsatul zorilor au pornit mai departe.

Ciubarîi stătuse peste două săptămîni la Alma—Ata fără nici o ocupaţie. Se dezobişnuise să mai meargă şi acum îi venea tare greu. Obosise foarte tare încă din.prima zi.

Poteca îngustă, pentru capre, trecea peste stînci acoperite cu muşchi, uneori se înfunda în cîte—o prăpastie sau rîpă şi—atunci trebuiau să se—ntoarcă şi să caute alt drum. Alteori se pierdea în mijlocul unei grămezi de bolovani şi—atunci Ciubarîi începea să se învîrtă neajutorat, zvîrlind grămezi întregi de pietriş de sub copite.

Nu, hotărît lucru, poteca asta nu—i era pe măsură şi nici nu se potrivea cu greutatea lui.

Tata văzu că picioarele începuseră să—i tremure, că avea coastele supte şi că în timpul popasurilor lăsa capul în jos cu tristeţe.

Calul micuţ, iute ca o capră, al pădurarului se comporta cu totul altfel. Era un cal kirghiz, localnic. Se căţăra cu uşurinţă pe vîrfurile cele mai ascuţite. Se aşeza pe picioarele de dinapoi şi din această poziţie, aproape şezînd, cobora pe coastele abrupte. Şi cînd călăreţii se opreau să mai fumeze cîte o ţigară, dădea liniştit din coadă şi se grăbea să găsească vreun ciulin pe care să—l mănînce la repezeală în chip de gustare.

Soarele era la amiază cînd călătorii s—au oprit lîngă o stîncă înaltă, bătută de vînt. Aceasta era intrarea în gheţarul Koinar.

Valea săpată de gheţar era albă, de un alb strălucitor care făcea să te doară ochii. Zăpada părea moale şi pufoasă. Numai colţurile negre ale stîncilor, care ici şi colo ieşeau de sub învelişul de nea, îţi arătau că trebuie să fii cu multă băgare de seamă, dacă nu vrei să rămîi pe—acolo pentru totdeauna.

Bătea un vînt puternic, tăios. Zăpada se ridica în trîmbe. Şi lucrul cel mai neplăcut era că nori negri începeau să acopere treptat cerul.

Călătorii îşi grăbeau caii. Ciubarîi se şi poticnise de cîteva ori, căzuse şi—şi zdrelise genunchii pînă la sînge. Şi calul kirghiz era obosit, iar stăpînul lui, cînd văzu norii, începu să strige jalnic şi să se vaiete.

U—uuuu! făcea vîntul cu zgomot, alergînd prin trecătoarea îngustă ca o pîlnie. Apoi se izbea de unul din pereţi şi acesta parcă răspundea cu un sunet profund: Huuu!

În cele din urmă, Ciubarîi, istovit, abia îşi mai mişca picioarele. Apoi se opri de tot. Tata se dădu jos şi—o porni alături de el. încercă să—l ia pe Ciubarîi de căpăstru, dar calul se încăpăţînă. Trebuia să—l tragă cu forţă.

Să mergi pe poteca îngustă, abruptă, într—o şubă lungă, şi să mai trebuiască să tragi după tine un cal, nu e prea uşor. Fără să vrea, tata se—nfuriase: doar kirghizul mergea călare pe mîrţoaga lui! Şi aici, ditamai armăsarul... bine hrănit, îngrijit!... Iritat, trase de căpăstru. Ciubarîi scutură din cap şi începu să meargă de—a—ndaratelea.

—A, aşa! Nu binevoieşti să mergi în căpăstru! Bine...

Încalecă din nou şi—l plesni de cîteva ori cu biciul. Pînă atunci nu—l bătuse niciodată. Ciubarîi, tremurînd şi chircindu—se, se grăbi să coboare coasta...

În jos, la ieşirea din trecătoare, un nor mare, negru se lăfăia ca un urs blănos. Îi ajunsese din urmă pe călători, îi depăşise şi acum învăluia valea. Se făcu şi mai întuneric.

Un fulger albastru brazdă cerul. Se auzi un tunet. Cine n—a auzit niciodată un tunet în munţi nu e nici măcar în stare să—şi închipuie cum sună. Se năpusteşte din cerul negru ca păcura de parcă ar ieşi din străfundurile unei prăpăstii şi de pe pămînt îi răspunde ecoul înfricoşător al stîncilor uriaşe. Apoi ecoul repetă, amplifică încă şi mai mult corul acesta înspăimîntător. Te asurzeşte, te face să te lipeşti de pămînt.

Omul se simte mic şi neputincios în faţa forţelor dezlănţuite ale naturii. Pînă şi pe cel mai viteaz îl cuprinde spaima atunci cînd îşi dă seama de toată neputinţa lui. Poteca era acoperită de zăpadă. Mergeau pe bîjbîite. Furtuna se înteţi. Începu un uragan de zăpadă. întunericul adus de nori lăsă locul întunecimii de smoală a nopţii.

Călătorii îşi grăbeau caii ca să iasă cît mai repede din gheţar. Kirghizul îl asigurase pe

tata că pînă la locul unde se termina zăpada nu era mai mult de un kilometru.

Dintr—o dată Ciubarîi se opri. Tata trase de frîu o dată, de două ori. Calul nu vroia deloc să se urnească. îl lovi cu cravaşa. Calul schiţă o mişcare înainte, dar se opri din nou, se încăpăţînă şi se dădu într—o parte.

Arăta prin tot comportamentul său că aici e foarte primejdios şi că nu există nici un fel de drum. Dar tata îl obligă să se supună.

Ciubarîi se ridică pe picioarele de dinapoi, făcu o săritură uriaşă...

Ceea ce s—a întîmplat în clipa următoare a fost aproape de neînţeles pentru tata. Zbură din şa şi se lovi de zăpada îngheţată.

Locul pe care Ciubarîi refuzase să meargă era un pod fals. între două stînci căzuse multă zăpadă, care depăşise buza prăpastiei şi apoi îngheţase, formînd un fel de punte. Totul părea foarte solid şi trainic. Dar sub el se căsca prăpastie, adîncă, înfricoşătoare.

În momentul în care Ciubarîi a sărit şi s—a sprijinit cu toată greutatea pe picioarele din faţă, gheaţa n—a rezistat şi s—a rupt. Calul a căzut pe burtă. A mai făcut un efort şi—a mai sărit o dată. Picioarele din faţă s—au eliberat, în schimb cele din spate s—au afundat şi mai tare.

Începu să se zbată desperat. Se arunca în toate părţile şi împroşca zăpadă. Pe neaşteptate, întreaga avalanşă se mişcă din loc lăsîndu—se cu toată greutatea pe calul nefericit. Ciubarîi necheză o dată trist, de parcă şi—ar fi luat rămas bun de la stăpîn. Sîngele îi ţîşni pe gură.

Şi aşa, stînd pe picioarele dindărăt, pe jumătate strivit de zăpadă, cu coama ridicată, dispărea încet în prăpastie.

Kirghizul văzuse cum avalanşa de zăpadă dispăruse în adîncul prăpastiei. La lumina intermitentă a fulgerelor nu putea distinge foarte bine totul şi se gîndi că dispăruseră amîndoi, şi calul şi călăreţul.

Se dădu jos din şa, se aşeză pe zăpadă şi începu să plîngă.

Nu se ştie cît timp s—a jeluit şi s—ar mai fi jeluit deasupra prăpastiei, dacă n—ar fi observat că şi calul lui se depărtase cu cîţiva metri. Se tîrî după el în patru labe. Calul lăsase capul în jos şi mirosea drumul. Păşea cu grijă înainte. Kirghizul porni după el, în patru labe, tremurînd din toate mădularele de frică.

Iată că se termină şi porţiunea cu zăpadă. Calul se opri şi se uită în jur. Kirghizul prinse căpăstrul şi se urcă în şa. Două ore mai tîrziu stătea la căldura focului din cătunul kirghiz şi povestea cum diavolul îl luase pe silvicultor în prăpastie.

Fulgerul care brăzdase cerul cînd dispăruse Ciubarîi se stinse. Se lăsă o beznă deasă. Tata se ridică şi privi încordat în direcţia în care cu puţin timp înainte se zbătuse bietul cal.

—Nu se poate, nu se poate..., se îmbărbăta el cu glas tare. Ce cal deştept! Cu cîtă—nverşunare s—a luptat ca să—mi salveze mie viaţa...

Şi aştepta plin de speranţă un alt fulger. Iată, acum—acum o s—apară din nou şi la lumina lui o să—l vadă iarăşi pe Ciubarîi. Trebuie doar să se căznească să—l ţină de căpăstru. O să se caţere singur... sigur c—o să se poată căţăra.

Fulgerul brazdă cerul ca o rachetă. Şi tata văzu... prăpastia întunecoasă şi stîlpul de zăpadă albă care dansa pe mormîntul lui Ciubarîi.

Singur în gheţarul dezlănţuit...

După primii paşi căzu într—o rîpă. În jurul lui ninsese cu fulgi mari.

Adunîndu—şi forţele, începu să fluiere şi să—l strige pe pădurar:

—O—ooo! U—uuuu!

Ascultă o clipă. Uraganul se înteţi.

„Nu, nu—i aici! Poate că pe undeva pe—aproape, dar parcă poţi s—auzi ceva!"

Simţi că—i degeră urechile şi—şi îndesă şi mai mult căciula. Degetele îi înţepeniseră şi nu mai putea să le—ndoaie. Simţea o dorinţă puternică să se învelească în şubă, să se culce în zăpadă şi să doarmă. Dar îşi birui această dorinţă şi—o porni la drum, discutînd şi certîndu—se cu el însuşi. Se poticnea, cădea, se înfunda în nămeţi. Se ridica din nou şi pornea mai departe, tot mai departe, fără să ştie încotro merge. Şuba era lungă şi i se—ncurca printre picioare. Curînd tata obosi, începu să gîfîie şi să transpire. Ajungînd la

nişte pietre, se aşează să—şi mai tragă sufletul şi să fumeze o ţigară. Dar tutunul şi pipa erau sub şa, pe cal, iar calul...

„Ce—i asta? Oare nu—i un vis urît? Nu—i un coşmar? Nu aiurez? Ciubarîi mi—a salvat viaţa... Nu, nu poate să piară..."

De desperare începu să dea din cap, luă cîţiva pumni de zăpadă, o înghiţi şi se ridică. Faţa îi ardea, capul îi era uşor, iar picioarele i se înmuiau de oboseală.

Strălucea un soare arzător de munte. Vîntul tăios şuiera dinspre gheţar. Maci alpini, portocalii, se desenau sub cerul albastru.

Doi kirghizi coborîră de pe cai şi se aplecară deasupra omului care dormea pe pietre.

„Cine—i ăsta? De unde vine? Unde—i calul, armele?" ar fi vrut să întrebe fiecare din ei. Dar, credincioşi obiceiurilor lor, kirghizii nu se mirau. Se aşezară pe vine, fără grabă, scoaseră o cutiuţă cu tutun de mestecat, îşi luară cîteva fire în gură şi se uitară unul la altul. Unui bărbat în toată firea nu—i stă bine să se mire. Kjrghizii mestecau tutun în tăcere, scuipau într—o parte şi se gîndeau.

Între timp mai veni încă un călăreţ, un bătrîn înalt, costeliv. Înnoptase în cătunul în care nimerise pădurarul kirghiz şi auzise povestirea acestuia.

—Asta trebuie să fie de la cantonul. Aşadar a scăpat? Şi djighiţii au pornit din cătun ca să—i tragă corpul din prăpastie. Scoală, omule! Nu e voie să dormi la soare!

Tata săltă capul cu greutate. Cum îi mai vuia! În urechi auzea numai tunete. Se uită buimac la toţi cei din jur şi se culcă la loc. Atunci bătrînul îl apucă de umeri, îl ridică, îl aşeză pe calul lui şi spre seară îl aduse acasă la noi.

A trecut aproape o lună. Tata s—a făcut bine. După o boală grea însănătoşirea e întotdeauna prilej de mare bucurie. Zile întregi fluiera cîntecele vesele. Mînca bine, dormea mult şi rîdea foarte des. Îl priveam mustrător.

—Sigur, el rîde, spuneam noi, strîngîndu—ne în spatele grajdului. Da' de ce—a omorît calul? Ce i—a făcut lui Ciubarîi?

Odată ne—au spus să aerisim paturile. Am luat în braţe pernele şi plăpumile şi—am pornit în şir prin curte. Soarele ardea din plin. Pernele se—nfierbîntaseră, de parc—ar fi stat pe plită. Le—am întors pe partea cealaltă şi—am început să ne lăudăm care mai de care cît de bine—am aerisit noi aşternuturile.

—A mea e cea mai fierbinte dintre toate! striga Nataşa. Uită—te, încearc—o, aşază—te pe ea... Nici nu poţi să stai...

Se aşeza pe pernă, apoi sărea şi ne îndemna să facem acelaşi lucru.

—Iar eu pe—a mea am s—o bat cu bătătorul, ca să nu mai rămînă nici un fel de microbi într—însă.

Bătătoarele bufneau ritmic.

—Asta e! După asemenea treabă nu mai poţi scoate nici un firicel de praf.

—Să mai vedem! Şi mi—am luat avînt.

Odată cu lovitura s—a auzit şi ţipătul desperat al Iuliei:

—Nu mai bate! M—ai lovit chiar în cap...

—Păi de ce vii pe la spate?

—Şi tu de ce ridici mîna atît de sus?

—Da' nici nu te—am văzut!

—„Nu m—ai văzut!" Ar fi trebuit să te uiţi...

—Acuma ce—i de făcut? Lasă capul pe spate şi—o să se oprească sîngele...

Cînd văzu sîngele curgînd, Iulia începu să plîngă în hohote.

Între timp, de după colt apăru în goană Sonia.

—Nu mai urla, aşteaptă, spuse ea grăbită. Au adus veşti despre Ciubarîi. A venit un cazac şi povesteşte despre el pe cerdac.

Şi dispăru imediat, luînd—o cu ea şi pe Nataşa.

Despre Ciubarîi? Veşti? Ce veşti mai puteau veni despre Ciubarîi? Am ridicat din umeri.

Iulia îşi şterse ochii cu şorţul şi—şi suflă nasul care se făcuse ca o pătlăgică. Mă simţeam foarte vinovată că se nimerise—aşa de prost. Am rugat—o să mă ierte. Am făcut pace

şi—am alergat amîndouă spre casă.

Cazacul începuse să povestească. Îşi dăduse căciula pe ceafă şi—şi pusese puşca—ntre genunchi. Se înflăcărase şi dădea din mîini. Toţi ascultau cu atenţie, îi sorbeau cuvintele.

—Linişte, ne spuseră cînd ne—am apropiat gîfîind, e vorba de Ciubarîi.

—Şi cum vă spuneam, iau un gît de vodcă să—mi fac curaj, dau jos de pe mine şuba şi zic: „Ei, n—aveţi decît să vă temeţi de diavolul acela al vostru, dar mie nu—mi pasă de el. Şi la urma urmei, diavolii ăştia ai voştri nici nu există. Haide, legaţi—mi o funie pe după piept şi daţi—mi drumu—n jos. Şi să n—aveţi nici o grijă: am să v—aduc înapoi şi şaua şi tot". Ei, kirghizii ce să zică? Sigur, s—au bucurat. Din pricina superstiţiei, se temeau să coboare în prăpastie. M—au legat bine de—a curmezişul şi mi—au dat drumu'. Mă lăsam încet pe gheaţă. Era o pantă a dracului de abruptă! „Ei, mă gîndeam eu, dacă scapă ăştia funia, s—a zis cu mine, n—am să mai ştiu nici cum mă cheamă". Cînd cobori, e mai bine să nici nu te uiţi în jos: nu se vede fundul prăpastiei. O prăpastie fără fund, ca să zic aşa. Mă bălăbăneam ca un vierme atîrnat de frînghia aia. Dintr—o dată — stop! O bucată mare de gheaţă ieşea dintr—un perete, ca un fel de poliţă, şi—mi tăia drumul. M—am oprit şi m—am proptit pe ea cu amîndouă picioarele. Cînd colo, ce să vezi! Maică preacurată! Cine horcăie aici? El! Era băgat cu totu—n zăpadă. Alb, degerat, coada şi coama un sloi de gheaţă. Din nas îi atîrnau numai sloiuri. Deasupra ochilor, în loc de gene, avea ţurţuri. Stătea" în picioare. Se lipise pe peretele de gheaţă şi—nghe̦ţase odată cu el. Iar sub poliţa aia...

Cazacul se strîmbă şi dădu din cap. Apoi continuă, înflăcărîndu—se şi mai tare:

—Ca să vezi, animal, animal dar la ce l—a dus mintea. De trei zile stătea aşa, nemişcat, îşi rotea numai ochii şi—i tresăltau nările. M—am lipit de el. „Ce nefericit", mi—am zis. Cel mai trist era că n—aveam cum să—l ajut. Şi calul, cu o fărîmă de nădejde în ochi, mă sorbea din priviri. Ei, ce—i de făcut? Am tras de funie de trei ori, aşa cum ne înțeleseserăm. Au început să mă ridice. Da' calul!... Cînd a văzut că plec şi—l las din nou singur, a întors capul după mine. în ochi i—au apărut lacrimi şi—a început să scîncească încet, de parcă—mi spunea: „Ajută—mă, te rog, frăţioare, nu pleca, nu mă lăsa să—ngheţ de viu!"

Sonia întoarse capul. Iulia strînse în mîini şorţul cu care se ştergea la ochi. Nataşa se apropie de povestitor, îl mîngîie pe genunchi cu mîna ei mică şi fierbinte şi şopti:

—Şi mai departe, mai departe cum a fost?

—Cînd am ajuns sus, kirghizii s—au strîns în jurul meu. „De ce n—ai luat şaua şi sacul de pe el cu tine?" Atunci m—am înfuriat. „Asta—i o fiinţă vie, poate c—o să moară şi voi mă bateţi la cap cu şaua voastră. Trebuie neapărat să salvăm calul", zic eu. Da' ei dădeau din cap: „Da' nici nu se poate! Dac—a căzut acolo, n—are decît să—şi dea duhul tot acolo. Omul e mai de preţ decît calul". Ei o ţineau pe—a lor, eu o ţineam pe—a mea. Atunci kirghizul a spus că vrea şi el să coboare cu mine. Am luat scînduri, frînghii şi haide! L—am căutat din nou. Dacă n—ar fi strigat calul, am fi trecut pe lîngă el. Era alb şi—n zăpadă se pierdea cu totul...

Cazacul tăcu şi—şi făcu de lucru cu tutunul şi ţigara. Dar ţigara răsucită rămase nelipită pentru că toţi îl copleşiră imediat cu întrebările:

—Ei, şi ce—a fost? L—aţi tras cu frînghiile sau nu l—aţi tras?

—Aţi izbutit pînă la urmă?

—Şi cum, chiar e viu?

—Trei zile în gheaţă! Ce glumă e asta?

—Nu mai aveam nici o nădejde. Da' am reuşit totuşi să—l tragem afară. L—am înfăşurat în frînghii, i—am pus scînduri sub burtă şi haide... Au tras, au tras... pînă l—au scos afară. Am desfăcut frînghiile. Dintr—o dată au început să iasă aburi din el. Ciubarîi s—a încălzit, a transpirat, pielea a—nceput să i se—ncreţească. Stătea acolo culcat, ud leoarcă, slab şi nici nu putea să—şi ridice capul. Am luat o sticlă de vodcă şi i—am turnat pe gît! Ciubarîi a băut, dar tot nu putea decît să clatine din cap. L—am învelit cu pături. Gemea şi stătea lungit acolo. Kirghizii toţi într—un glas spuneau c—o să moară. „Oricum, tot o să moară", ziceau ei. Da' eu o ţineam una şi bună: „Daţi—i un răgaz şi—o să—şi revină". Pînă la urmă a ieşit pe—a mea. Şi—a revenit...

Cazacul a zîmbit larg. Nataşa îl mîngîie din nou pe genunchi.

Ciubarîi nu putea să ridice capul şi multă vreme nici nu se putea apropia de mîncare. Dar după aceea, cînd s—a uscat, i s—a făcut o foame de lup. I—au dat puţin ovăz. Au topit zăpadă într—un căzănel şi l—au adăpat cu apă călduţă. Apoi l—au pus pe picioare. Nu putea păşi şi tot cădea—ntr—o parte. Au scos frîiele şi şaua grea de pe el şi sprijinindu—l din toate părţile au reuşit să—l facă să coboare din munţi. Ciubarîi cădea din cincisprezece în cincisprezece paşi. Îl lăsau să stea culcat un timp, apoi îl ridicau din nou şi aşa, aproape pe braţe, l—au dus mai departe. Ciubarîi trebuia să se lupte pentru fiecare pas care îl depărta de mormîntul său de gheaţă. Gheţarul rămăsese în urmă. Pînă la cătun nu mai era mult. Dar kirghizii erau istoviţi şi—au hotărît să lase calul în drum. Din nou viaţa lui Ciubarîi a atîrnat de un fir de păr. Aşa slab şi bolnav cum era, l—ar fi mîncat lupii noaptea. între timp, printre vîrfurile brazilor s—a zărit un foculeţ şi un cîine kirghiz latră nu departe.

Din cătun veneau ajutoare.

—E viu! se auziră mai multe exclamaţii. Chiar e viu?

—E viu, e viu! L—am scos viu din mormînt.

Încă vreo cîteva sute de paşi şovăielnici şi tremuraţi şi Ciubarîi se prăbuşi lîngă focul de tabără al satului. Oamenii veneau în fugă spre el. Veneau în fugă şi căţei lăţoşi să—l miroasă. Iepele treceau pe lîngă el nechezînd şi fornăind uşor.

Iar Ciubarîi zăcea culcat, întinzîndu—şi capul mare pe iarba moale, şi gemea din greu.

Ciubarîi a stat mai mult de—o lună în munţi, la păşune. Veştile despre el veneau una după alta: astăzi Ciubarîi s—a ridicat în picioare, astăzi a putut să meargă, a nechezat.

Ne bucura fiecare nouă victorie a lui Ciubarîi asupra bolii.

—Îl aduc mîine dimineaţă pe Ciubarîi, am auzit noi odată la masă.

—I—am pregătit de mult grajdul, să grăbi Sonia să spună.

Tata privi repede la ea şi zîmbi oarecum încurcat. Cu cîteva zile mai înainte făcuse o plimbare prin pădure şi trecuse şi pe la Ciubarîi.

—N—a mai rămas nimic din calul pe care—l ştiam. Acuma—i ca o remuşcare vie, spuse el şi noi n—am înţeles nimic.

Apoi Nataşa începu să ne întrebe:

—Ce—a avut Ciubarîi? L—a durut ceva? Tata spunea că are un fel de muşcare.

—Remuşcare, o corectă Iulia. Nu, pur şi simplu s—a îmbolnăvit la un plămîn. A îngheţat cu spatele lipit de peretele de gheaţă şi—a răcit. Dar după aceea s—a făcut bine. Are nevoie de doi plămîni, dar lui i—a rămas numai unul.

—Dar muşcarea?

—Ce „muşcare"? Ce tot repeţi cuvinte pe care nu le—nţelegi?

—Sonia, Sonia, remuşcarea e o boală?

—O, şi încă ce boală! Cum se mai suferă din cauza ei!

—Şi Ciubarîi suferă?

—Cine?

—Ciubarîi.

—Pfui, ce prostie!

Se întoarse indignată spre mine şi zise despre Nataşa:

—Asta pentru că toţi microbii se bagă în discuţiile oamenilor mari.

Noi fuseserăm întotdeauna mîndre de Ciubarîi.

Iar acuma, aflînd că îl aduc acasă, am hotărît să—i organizăm o primire sărbătorească.

—Să vedeţi ce cal avem noi, spuneam peste tot în sat, a stat timp de trei zile într—o trecătoare îngheţată şi n—are nimic. Are un singur plămîn bolnav. Mîine o să—l aducă acasă pe Ciubarîi al nostru. Haideţi cu noi să—l întîmpinăm.

După aceste discuţii, dimineaţa eram înconjurate de o droaie întreagă de copii.

Am pornit rîzînd şi cîntînd. Pe drum tot povesteam cît de grozav e Ciubarîi al nostru:

—Pentru alţi cai ar fi fost foarte greu, dar să—l vedeţi pe Ciubarîi al nostru.

Am străbătut vreo patru kilometri. Am ajuns la capătul uliţei principale. Am băut apă din sticle — deşi, ca să spunem drept, nimănui nu—i ardea de băut — şi ne—am întors acasă.

Pe drum trecea fel de fel de lume. Kirghizii mergeau în grupuri de cîte cinci—zece oameni. Treceau şi călăreţi singuratici. Căruţele greoaie se hurducau pe bolovani. Călăreţii aveau fel de fel de cai, unii călăreau chiar pe tauri sau pe vaci. Vedeai cîte—un kirghiz călare pe un cal mic şi firav şi alături nevastă—sa călare pe—o vacă. Femeia avea în braţe un copil, iar vaca avea un viţel legat de coadă. Întregul grup se zdruncina în mers, iar copilul şi viţelul urlau din răsputeri, încercînd să se acopere unul pe altul.

Priveam stăruitor la toţi cei întîlniţi pe drum. Mai erau şi unii care duceau cai de căpăstru sau îi mînau de la spate. Dar pe splendidul nostru Ciubarîi nu l—am văzut nicăieri.

—Nu, astăzi n—au să—l aducă, ne—am zis noi în cele din urmă şi—am plecat acasă. N—au să—l aducă astăzi! am strigat noi deschizînd portiţa dinspre grădină.

—Pe cine? Pe Ciubarîi? Păi e de mult aici! Ce, nu l—aţi recunoscut?

—Cum aşa? L—au adus? Cum de nu l—am văzut? Dar unde e? în grajd?

De nerăbdare nu izbuteam să tragem zăvorul greu; ne împingeam, ne stînjeneam una pe alta.

—Lasă—mă pe mine, eu...

—Stai puţin, nu aşa...

—Lasă mai bine să încerc eu...

Nu mai aveam răbdare. Vroiam să ne uităm la Ciubarîi, să—l mîngîiem, să—i dăm zahăr, să simţim cu cîtă grijă ia zahărul cu buzele din palmele noastre.

Cum o să simtă că—i aducem zahăr, o să necheze vesel şi—o să sară—n sus de bucurie.

În cele din urmă am intrat în grajd.

O mîrţoagă slabă, costelivă, ca un fel de cîrpă mototolită, zăcea într—un colţ, pe paie. A ridicat cu greu capul în direcţia noastră şi—a gemut răguşit. Se înecă în loc să necheze şi începu să tuşească.

—Asta—i Ciubarîi? am strigat noi cu amărăciune.

—Săracul de el, săracul de el...

—Nu, nu se poate...

—Ei, şi ce—i cu asta? Acum e mai bun decît înainte... şi mai înţelept.

—Acuma e chiar foarte, foarte bun, zise Nataşa, abia ţinîndu—şi lacrimile.

—Na, Ciubarîi, mănîncă, se apropie Iulia de el.

Eu şi Sonia am tăcut multă vreme. Dar atunci cînd mi—am descleştat buzele, primele mele cuvinte fură:

—Deci asta însemna „remuşcare vie"... ...Cum am putea să—l dăm cuiva, aşa bolnav cum e!

—Da, spuse şi Sonia oftînd şi adăugă cu multă hotărîre: N—o să—i lăsăm să—l dea nimănui.

Am stat pînă seara chircite în jurul lui şi l—am mîngîiat. Vorbeam în şoaptă de parcă ne—am fi temut să nu—l obosim. La ceai am venit tăcute şi hotărîte.

—Ei, ce e? ne—au întrebat ai noştri.

—E tare bun, cuminte, înţelept...

—Dar n—aţi observat că...

—Ce să observăm? E mult mai bine.

—Da, şi mie îmi place mai mult acuma.

—Şi mie.
—Şi mie.

Patru glasuri răsunară unul după altul. Nimeni n—a rămas în urmă. Acum Ciubarîi avea nevoie de noi, să—l apărăm. Să nu—i fie frică, n—o să—l lăsăm.

Mama se uită la feţele noastre emoţionate.
—Ce fete grozave am, zise ea.

În aceeaşi seară tata şi mama se certară. Se înfuriară şi ţipau de se auzea în toată casa.
—Nu—l dau nimănui, venea de dincolo de uşă vocea răsunătoare a mamei.
—Dar înţelege odată, oricum o să moară!
—Şi ce dacă! Lasă să moară! Dacă moare, moare şi gata. Dar poate că se—nzdrăveneşte. El ţi—a salvat viaţa, aşa că acum are dreptul să—şi trăiască zilele în linişte.
—Dar pentru drumurile mele eu am nevoie de un cal şi nu de un pensionar!
—Foarte bine. Cumpără—ţi alt cal. Şi pe Ciubarîi dă—l copiilor. Dacă reuşesc să—l facă bine, norocul lor.

Sonia nu s—a mai putut abţine şi—a—nceput să bată din palme.
—Bravo, mamă, bravo!

Împinse uşa şi ne năpustirăm toate în cameră cu mutrele încurcate, dar fericite.

Dimineaţa l—am găsit pe Ciubarîi în aceeaşi poziţie ca şi aseară. Numai paiele din jurul lui erau împrăştiate şi fărîmiţate. în coamă i se agăţaseră o mulţime de fire de fîn. Se vedea că se zbătuse încercînd să se ridice în picioare. Drumul lung făcut cu o zi mai înainte îi luase şi ultimele puteri.

Cînd ne—am apropiat de el, a încercat din nou să se ridice. îşi întinse picioarele din faţă, făcu un efort şi se săltă puţin.

Zadarnic.

Picioarele din spate şi coapsele nu—l ascultau deloc. Ciubarîi se răsturnă greoi, oftă şi se lovi cu capul de aşternutul de paie. Apoi încercă din nou.
—Se ridică!... Hai să—l ajutăm.

Sonia puse umărul. Am ajutat—o şi eu. Văzusem cum făcea odată un vizitiu cînd îi căzuse calul.
—Hai, hai!

Iulia şi Nataşa apucară picioarele pe care Ciubarîi nu putea să le mişte şi încercau să le găsească un punct de sprijin.
—Haideţi, haideţi că se ridică! Haide, Ciubarîi!
—Ah, lua—te—ar...
—De ce ţipi?
—Păi dacă ţie ţi—ar face asta...

Ciubarîi stătea acum în picioare. Sonia se strîmba de durere şi strîngea din dinţi: una din copitele lui Ciubarîi era pe piciorul ei gol.

M—am repezit s—o ajut.
—Nu, nu, nu—l împinge—aşa... Ridică—i numai puţin piciorul... Aşa, bine.

Sonia era murdară pe picior de gunoi. Prin gunoi se vedea o vînătaie uriaşă.
—Nu—i nimic, o să—mi treacă, zise Sonia hotărîtă.

Nataşa găsi undeva în fundul grajdului o hîrtie murdară, o stropi cu salivă şi i—o lipi Soniei pe rană.
—Altfel o să te nenorocească muştele, explică ea cu un aer grav de doctor cu experienţă.

Cît timp Ciubarîi n—a putut să pască singur în luncă, îi culegeam iarbă cu mîinile. Stătea culcat nu departe de grajd. Uneori acolo era soare, dar oricum iarba din jurul lui nu era niciodată ofilită: îi căram mereu alta proaspătă, în plus, îi mai aduceam tot ce ne cădea în mînă: ovăz, coji de pîine, zahăr. Cînd amestecau uruiala pentru vacă, găseam întotdeauna o clipă cînd să luăm pentru Ciubarîi tărîţe sau sfeclă. Sau puneam trifoi uscat, îl amestecam cu pastă caldă de făină, adăugam sare „după gust" şi îl tratam apoi pe bolnavul nostru.

Multă vreme Ciubarîi a rămas tot urît şi costeliv, dar nouă ni se părea foarte frumos.

Dimineaţa îl pieptănam cu peria şi cu ţesala, îi împleteam coama, moţul şi coada în

cosiţe groase şi le despleteam. Legam fiecare cosiţă cu cîrpe colorate la capăt. Nataşa vorbea ore—ntregi cu calul, străduindu—se să—i găsească o pieptănătură cît mai frumoasă. Ciubarîi asculta cu plăcere vocea şi rîsetele ei. Zăcea culcat şi capul lui mare venea tocmai în dreptul pieptului fetiţei. Uneori îi şoptea cîte ceva la ureche.

Calul scutura din cap, iar Nataşa se îneca de rîs şi spunea:

—Ba nu, e—adevărat! De ce dai din cap? Nu crezi?

Ciubarîi se obişnuise să ne—nvîrtim mereu în jurul lui, să vorbim cu el. Fără noi se plictisea. Şi cînd dispăream undeva, îşi încorda toate puterile, tuşea şi începea să necheze. Şi noi ne simţeam bine cu Ciubarîi. Ne strîngeam în jurul lui chiar ca să citim.

Cei de—acasă începuseră să bombăne:

—Ar trebui să vă luaţi şi aşternuturile şi să vă mutaţi cu totul în grajd.

Dar truda noastră n—a fost zadarnică.

Ciubarîi se simţea din ce în ce mai bine cu fiecare zi. Mai întîi a început să se plimbe prin curte, mişcîndu—se cu multă grijă. Apoi, încet—încet a coborît spre grădină şi spre lac. Stătea acolo, pe mal, se încălzea la soare şi dormita.

La scă!datoare era întotdeauna foarte plăcut. Ne bălăceam toată ziua cu alte zeci de copii şi cînd ieşeam pe mal, Ciubarîi întindea spre noi nările fremătînde.

—Ciubarîi, Ciubarîi! îl strigam noi din apă.

Ciubarîi ridica încet capul şi se uita fix la oglinda albastră a lacului. Privind la capetele noastre tunse, rotunde, ca nişte bile, începea să meargă şi el pe mal, să necheze şi uneori chiar intra în apă. Îl apucam de coamă şi—l trăgeam spre adînc. Ciubarîi se proptea în picioare. Mai întîi n—avea curajul să intre unde era apa prea mare, dar cu timpul s—a obişnuit şi—a—nceput să—i placă scăldatul.

Odată mama a vrut să ne trimită să cumpărăm ceva. A strigat după noi prin curte şi, pentru că nu ne—a găsit, a pornit să ne caute la scăldătoare. Mijindu—şi ochii, s—a oprit pe un podeţ care ieşea mult deasupra apei şi—a început să ne strige.

Din apă au apărut dintr—o dată cîteva capete de cîini, capul păros al lui Ciubarîi şi o droaie de capete de copii, care ţipau ca nişte pui de draci. înconjurat de noi, Ciubarîi ieşi din apă, fornăi, se scutură şi începu să—şi încreţească pielea, ca un cîine.

—Ştiţi c—arată mai bine?! se miră mama. Asta a fost ultima zi de boală a lui Ciubarîi. Au mai trecut cîteva săptămîni. Şi iată că într—o zi, în curte s—au auzit strigăte vesele. Pe lîngă fereastră trecea un cal bine hrănit şi ţesălat cu grijă. Pe spinarea lui călăreau patru fetiţe cu căciulite roşii.

Sonia era prima şi luase căpăstrul în mînă. În spatele ei stătea Iulia, care o ţinea de mijloc. După ea, exact în aceeaşi poziţie, şedeam eu şi ultima era Nataşa, care se aşezase chiar deasupra cozii.

Ciubarîi era gătit de sărbătoare: în coamă şi în coadă avea fel de fel de funde multicolore. Deasupra moţului din frunte îi puseserăm un boboc de mac roşu. întreaga procesiune avea un aspect cît se poate de solemn.

—Pruuu! zise Sonia, trăgînd de căpăstru. Ei, am plecat la oraş. Trebuie să cumpărăm ceva? Am putea...

—Ia te uită la ele! Tocmai la oraş. E cam departe. Dar dacă vreţi să vă plimbaţi pe—aici, prin jurul casei, treaba voastră. Aveţi grijă ca nu cumva Nataşa...

—Haide, Ciubarîi, dă din picioare! Hop—la!

Cele patru căciulite roşii săltară. Iar Ciubarîi, cu pas moale, ne purtă pe drumul larg şi

plin de praf.

Petreceam cam o jumătate de zi călare pe cal. Călăream şi cu şa şi fără şa, săream peste şanţuri, obstacole, învăţam să descălecăm şi să încălecăm. Mie şi Soniei, care eram mai mari, ne era mai uşor, pentru Iulia şi Nataşa era mai greu, fiindcă erau încă mici de statură. Nataşa trebuia să se urce în şa din trei mişcări: mai întîi se prindea cu mîinile de scară, apoi se punea cu burta pe şa şi abia după aceea se întorcea şi se aşeza călare aşa cum trebuie. Dar aceste mici dificultăţi nu deranjau pe nimeni.

—Mare scofală c—aţi învăţat să călăriţi! Mai bine învăţaţi să cădeţi. Atunci am să spun şi eu: asta da, bravo! glumi odată tata.

Toată ziua următoare am făcut exerciţii cum să cădem de pe cal: trebuia să trecem pe lîngă un loc unde împrăştiaserăm paie şi, fără să încetinim mersul, să cădem de pe cal. Multă vreme nu prea ne—a reuşit. Mîinile parcă ni se agăţau singure de căpăstru. Şi—apoi, nu era deloc plăcut să cazi.

—E foarte greu să cazi, am recunoscut noi faţă de tata.

—Dar aţi încercat?

—Am încercat. Dar n—am putut. Numai *Sonia*...

Şi i—am povestit despre exerciţiile noastre.

Pe nesimţite a venit iarna. În fiecare zi îl înhămam pe Ciubarîi la sanie şi mergeam cu el la oraş, la şcoală. Se obişnuise să vină la ora şapte în faţa casei. Îi puneam hamurile şi mai departe el singur deschidea portiţa cu botul şi ieşea să ne aştepte în faţa cerdacului.

Eu şi Sonia (Iulia şi Nataşa pe atunci nu mergeau încă la şcoală) alergam cu ghiozdanele în mîini, ne urcam în sanie şi—l grăbeam:

—Mai repede, mai repede, Ciubarîi, că—ntîrziem...

Adesea, acasă toţi erau ocupaţi şi—atunci o puneau pe Iulia să facă pe vizitiul. îmbrăcată într—un palton de postav gros, cu o căciulă cu urechi şi cu mănuşi mari, cu un singur deget, Iulia se urca pe capră. Iar în cerdac cearta obişnuită dintre mama şi Nataşa era—n toi:

—Vreau şi eu să merg cu ele! Da' ce, eu sînt pedepsită, de ce să stau acasă?

—De ce vrei tu să dai de bucluc dacă n—ai nevoie?

—Da' ce, parcă dacă stau acasă nu dau de bucluc?

—O să—ţi degere nasul!

—Şi ce dacă?

—Şi ce—o să faci atunci fără nas? Nu, nu te las... Dă—i drumul, Iulia!

—Nu, stai, aşteaptă—mă... Au, aşteaptă—mă şi pe mine!

Strigătele şi ţipetele nu încetau pînă cînd Nataşa, cu faţa strălucind biruitoare şi cu lacrimi în ochi, se urca în sanie trăgîndu—şi nasul.

Iulia fluiera o dată scurt, Ciubarîi pornea şi o luam în jos, pe drumul neted, acoperit de zăpadă.

Iulia mîna admirabil. Să fi auzit cum plescăia din limbă şi cum liniştea calul cînd trecea pe la curbe mai periculoase:

—O—ooo, o—ooo!

În zilele de iarmaroc drumul era foarte animat: era plin de sănii, troici şi alte atelaje care se grăbeau să ajungă la tîrg.

Lume nu era prea multă. De obicei mergeam noi şi două—trei sănii din vecini. întotdeauna îi provocam la întrecere. îi ajungeam din urmă şi strigam:

—Hei, ţineţi—vă bine!

Se auzeau rîsete, toţi se înviorau, pocneau din bice. Ciubarîi tremura de nerăbdare şi trăgea de frîu.

—Oooo...ooo..., îl liniştea Iulia cu vocea ei joasă şi ochii începeau să—i strălucească.

Caii vecinilor alergau cît îi ţineau picioarele. Noi îi ajungeam din urmă. Drumul era îngust. Deodată se făcea puţin loc.

—Diii! striga Iulia tare.

Săream toate în picioare. Era momentul cel mai palpitant. Parcă cineva luase sania şi—o aşezase înainte... Uite, acuma sînt la egalitate... Boturile celorlalţi cai, care gîfîie din greu,

ne trec prin faţa ochilor şi rămîn în urmă.

Ciubarîi, înfierbîntat, întinde pasul şi zboară înainte.

În sania noastră domneşte bucuria triumfului.

—Mai încet, mai încet! strigă după noi lumea din sănii şi de pe jos.

—Oooo... şşş... mai încet, mai încet, Ciubarîi! Să—i aşteptăm şi pe melcii ăştia.

Ne oprim şi—aşteptăm, generoase, să vină şi vecinii. Vizitiul lor e un bătrînel răutăcios.

—Ia te uită, ce obrăznicături! Am să—i spun eu silvicultorului să nu vă mai lase singure. Ce modă mai e şi asta? Să laşi copiii fără vizitiu!

—Da' ce? Vă supărăm noi cu ceva?

—Vreţi să schilodiţi oamenii? Aşa se merge? Chiar astăzi am să—i spun tatălui vostru. O să—i spun eu cum stă treaba.

În sania noastră s—a făcut brusc linişte.

—Ce mijlocaş grozav aveţi! se entuziasma Sonia ca din senin.

—Ia nu—ncerca să mă duci pe mine cu zăhărelul!

—Dar noi n—am lovit pe nimeni pîn—acuma cu sania, iar dumneavoastră aţi lovit ieri o sanie.

—Bine, bine. Mai stăm noi de vorbă! Ce limbi ascuţite au! mormăia bătrînelul înciudat iarăşi. O să vedeţi voi. Şi—o să se termine şi cu plimbările voastre.

Cum aşa, oare n—au să ne mai lase să mînăm? Bătrînul o să se ducă să se plîngă. O să spună: gonesc ca nişte nebune, nici nu se uită pe unde merg.

Eram de—a dreptul îngrijorate.

La şcoală m—au scos la lecţie, la geografie.

—Ia să ne spui, că tot stai în bancă şi nu faci nimic. Mai bine ieşi la tablă şi—arată—ne cu creionul pe hartă cum ai merge tu pe Volga de la gură spre izvoare? De la gură spre izvoare, e clar?

Am ieşit la tablă. Stăteam lîngă hartă şi mă tot gîndeam la drumul nostru cu sania.

—Ei, ce este? mă întrebă profesorul. Nu ştii cum trebuie să mergi?

Şi iată că—i răspund ca prin vis:

—Sigur că ştiu. Cu grijă, spun eu. Noi mergem întotdeauna foarte atent şi n—am lovit niciodată pe nimeni.

Ce—au mai rîs de mine pe chestia asta!

Cine nu—l văzuse pe Ciubarîi mai înainte nu putea să creadă că stătuse trei zile în prăpastia îngheţată.

Era din nou voinic şi frumos. Numai că nu—şi mai ţinea capul la fel de mîndru ca înainte, uneori i se mai umflau picioarele. Cînd urca cîte—o pantă mai abruptă, începea să gîfîie, iar cînd ajungea sus, îi trebuia mult timp pînă să—şi recapete suflul. în schimb, la vale, pe drum drept, Ciubarîi atingea aproape aceleaşi performanţe ca şi înainte.

Odată, plecînd de la şcoală, zburam vesele cu sania.

Nu ne depărtaserăm prea mult de sat. În faţa noastră, nu departe de sat, pe cărare mergea un drumeţ singuratic. Iulia fluieră şi—l depăşirăm într—o clipită. Cînd colo, ce să vezi? Omul ne făcea semn cu mîna şi rîdea.

—Staţi c—ăsta—i tata! Să—l luăm cu noi!

—Ptruuu! Haide, tată, urcă!

Ciubarîi dansa pe loc. Tata se apropie şi, cu zîmbetul încă pe buze, se uita la cal:

—Ce cal grozav s—a făcut Ciubarîi al meu din nou. O să trebuiască să vă cumpăr un catîr, nu—i aşa?

—Păi, sigur, cumpără—ne! E foarte bine. Tata nu se mai sătura uitîndu—se la cal. Întinse mîna vrînd să—l bată pe gît.

Dar Ciubarîi tresări şi se smulse într—o parte. Îşi strînse urechile pe lîngă cap şi—şi arătă dinţii. în ochi i se aprinse o licărire răutăcioasă.

—Ce—i cu tine, frăţioare? Tot mai eşti supărat pe mine?

Nici noi nu puteam înţelege ce l—a apucat pe Ciubarîi. Tata încercă încă o dată, dar Ciubarîi se înfurie din nou.

—Ei, bine, lasă. Plecaţi...
—Şi tu?
—Nu, eu mai am puţină treabă.

Iulia îl lăsă pe tata să treacă înainte şi să se depărteze destul de mult. Atunci apucă hăţurile şi trecurăm ca fulgerul pe lîngă dînsul.

Eram foarte mirate şi bucuroase de promisiunea pe care ne—o făcuse: Ciubarîi să fie—al nostru, ba să ne mai cumpere şi—un catîr! Ne—am tot socotit o zi întreagă cum o să împărţim. Am hotărît să facem în felul următor: una să meargă călare pe catîr, celelalte trei pe cal, pe Ciubarîi. Minunat!

La masă tata îi spuse mamei:
—Ciubarîi al nostru arată foarte bine. Cred c—aş putea să—l iau din nou la drum. Iar copiilor le—am promis în locul lui un catîr.
—În locul lui Ciubarîi? am strigat noi într—un glas.
—Ei, păi sigur.
—Mai întîi ni l—aţi dat şi—acuma ni—l luaţi!
—Nişte părinţi buni nu se poartă aşa, spuse Sonia cu vocea tremurînd. Sigur, tată, acum o să ne spui să ieşim din cameră, dar o să plecăm şi singure, numai că... asta nu—i frumos!

Se ridică şi se duse mîndră spre uşă. Eu şi Iulia o urmarăm în tăcere.
—Mamă! strigă Natalşa, dîndu—se jos de pe scaun şi venind spre noi. De ce taci?

Mama ne luă apărarea. A vorbit multă vreme în şoaptă.
—Nu pot să le dau un cal sănătos, voinic, în chip de jucărie, răspunse tata cu voce tare.
—De ce în chip de jucărie? Se duc cu el la şcoală, se duc la cumpărături. Ciubarîi face toată treaba de—acasă. Şi pentru drumuri mai lungi tot nu—i bun. Dacă răceşte din nou? Tu, oricum, ai un cal de serviciu pentru asta. Şi—n fond, poţi să—ţi cumperi orice fel de cal. Da' pe Ciubarîi copiii l—au făcut sănătos...
—Dar tocmai că mie îmi place Ciubarîi. Şi—apoi eu cred că nu trebuie să ne potrivim la toate mofturile copiilor.

Au tăcut. Noi ne uitam cu tristeţe una la alta: degeaba ne mai lăudaserăm că—l avem pe Ciubarîi! Acum ce—o să mai fie?
Ciubarîi a rezolvat singur această dispută.

Zilele cumplite petrecute în gheţar şi boala lungă se întipăriseră pentru totdeauna în mintea calului. Se temea de tata, se temea de chipul şi de glasul lui...

Din mîna lui se temea să primească indiferent ce i—ar fi dat şi—ntotdeauna îşi strîngea urechile pe lîngă cap cînd tata încerca să—l mîngîie.

Tatei nu—i plăcea deloc treaba asta. Înainte Ciubarîi îl iubea foarte mult şi tata încercă să se—mprietenească din nou cu el.

Într—o seară veni acasă foarte bine dispus. Trecînd pe lîngă grajd, se hotărî să intre la Ciubarîi şi să—l trateze cu un măr.

În grajd era întuneric. Tata se apropie de iesle. Calul fornăi supărat.
—Ei, ce e? Nu m—ai recunoscut? îl întrebă tata împăciuitor.

Nu era asta. Ciubarîi îl recunoscuse din primul moment. Se încorda şi lovi cu picioarele în perete, puternic. Tata se aruncă într—un colţ. Calul se linişti şi rămase cu privirile aţintite în întuneric.
—Ciubarîi, Ciubarîi! Ce—i cu tine? Să dai tu în mine? În stăpînul tău? Ah, bestie nesuferită!

Cîteva zile mai tîrziu la noi în curte fu adus un trăpaş cenuşiu.
—Numai bun de înşeuat, spuse tata foarte mulţumit. Stai pe el ca—n fotoliu şi—auzi cum îţi şuieră vîntul în urechi, iar în urma lui se ridică trîmbe de praf pe uliţă.

Noi eram ocupate în spatele grajdului să ne jucăm „de—a sălbaticii din insula Fidji".

La puţină vreme după aceasta, tata se împacă definitiv cu Ciubarîi, dar n—a mai încercat în nici un fel să ni—l ia.

În satul Ozernîi s—a mutat un doctor nou. Era un om vesel, gras, cu buzunarele întotdeauna pline de bomboane, cîrlige de undiţă şi diverse alte lucruri minunate şi

folositoare. Pe Ciubarîi al nostru îl botezase „era glaciară".

Ne plăcea foarte mult că se exprima frumos, ca un savant. Ne plăceau foarte mult şi buzunarele lui. Copiii doctorului erau de vîrsta noastră. Şi totul ar fi fost minunat dacă n—ar fi fost caii la mijloc.

Murgii doctorului nu ne dădeau pace. În fiecare zi zburau spre şcoală înaintea lui Ciubarîi. Erau nişte cai minunaţi, murgii ăştia ai doctorului, trebuie să recunoaştem. Da' credeţi că treaba asta ne plăcea?

Încă din prima zi copiii doctorului au început să—şi bată joc de Ciubarîi.

—Ce vă tot băgaţi şi voi cu „era" voastră pe lîngă Orlik şi Zmeiok ai noştri!

—Da, numai că Ciubarîi, dac—ar vrea...

—Şi, mă rog, de ce nu vrea?

—Nu merită să se ia la întrecere cu oricine.

—„Cu oricine!"... Lăudăroaselor!

Ne—am stăpînit multă vreme. De—acasă nu ne dădeau voie să ne luăm la întrecere pe drum. Ne amenințaseră că nu ne mai lasă calul. Iar copiii doctorului credeau că ne e frică şi ne tot întărîtau.

Pînă la urmă n—am mai răbdat.

—Bine. Numai să vă sculaţi mai devreme. O să vedem noi care pe care.

A doua zi, la şase dimineaţa, am ieşit pe poartă şi i—am aşteptat în drum.

Iulia îşi legă cu grijă şnururile de la căciulă sub bărbie.

Ne tot uitam spre casa doctorului. Porţile lor erau date în lături. Perechea de cai murgi stătea în fundul curţii. Iată, acuma ies cu toţii, se urcă. Au pornit...

Bocănind cu copitele, caii trecură pe podeţ şi dispărură după cotitură. Aha, uite—i...

—Dă—i drumul! am strigat eu dintr—o dată, cu o voce stranie.

Sania se urni din loc. Din cauza şocului îmi clănţănirădinţii. Am ieşit la cîmp. Alergarea trebuia să—nceapă imediat după prima cotitură şi să se termine în vale, lîngă moară, în faţa stîlpilor de piatră.

Aveam emoţii pentru Ciubarîi şi nu spuneam nici una nimic. Era un ger năprasnic, dar Iulia îşi scoase mănuşile.

—Mi—e cald, zise ea şi le aruncă în fundul săniei.

Săniile se alăturară şi pornirăm.

Mi—a rămas foarte bine întipărită în minte această dimineaţă. Deasupra cîmpului alb se înălţa un fum rece. Soarele abia începea să se întrezărească. Pe drumul neted, pustiu, două sănii alunecau şuierînd.

Iulia nu îndrăznea să lase adversarul să i—o ia înainte, aşa cum făcea cîteodată, ci se străduia să ţină pasul cu el.

Ciubarîi alerga minunat. Aşteptam primul loc mai larg. După aceea totul o să fie clar. Acolo, după cotitură, drumul este atît de îngust, încît două sănii nu pot trece una lîngă alta. O să trebuiască fie s—o luăm înainte, fie să lăsăm să ne depăşească sania doctorului.

Iulia ştia foarte bine lucrul ăsta şi se grăbea cît putea. Ne apropiam din ce în ce de locul cu pricina şi amîndouă săniile erau tot alături.

Dincolo de cotitură era un coborîş şi apoi un urcuş uşor. Nu departe era un drum mai vechi, aproape părăsit. Pe—acolo şi coborîşul şi urcuşul erau mult mai scurte, dar şi mult mai abrupte.

Iulia se uită la noi.

—Hai pe ăla vechi! zise Sonia arătînd cu mîna.

Pe cînd sania doctorului zbura înainte, noi am cotit brusc şi—am luat—o prin nămeţi, am ieşit pe drumul vechi, am zbughit—o în jos, apoi ne—am căţărat pe dîmb chiar sub nasul cailor murgi.

—Tii! exclamă vizitiul kirghiz. Ce grozav!

Acuma problema era să nu—i lăsăm să străbată trecătoarea îngustă de lîngă rîu.

Din spate se auzeau loviturile de bici. Vizitiul doctorului, înciudat, dădea cu sete în murgi. Ciubarîi al nostru zbura înainte în josul malului. Şi iată că încep să se vadă stîlpii de piatră...

Ultima cotitură.

—Acuma...

Sania se răsuci brusc, se răsturnă şi noi toate ne—mprăştiarăm pe gheaţă care—ncotro. În cădere am mai apucat să văd cum murgii, suflînd din greu, ajungeau la finiş. După ce ne—a aruncat pe noi, sania s—a îndreptat. Iulia se lovise serios, dar rămăsese în sanie. A ieşit din nou în drum şi l—a oprit pe Ciubarîi. Se uita încurcată la noi cum ne adunam căciulile şi cărţile, frecîndu—ne în acelaşi timp locurile lovite.

Vizitiul doctorului şi fata cea mai mare s—au apropiat în fugă de noi.

Ne—au întrebat îngrijoraţi, ascunzîndu—şi satisfacţia:

—Ei, ce—aţi păţit? Sînteţi întregi? Nu v—aţi rupt oasele?

—Nu ni le—am rupt, mormăi Sonia. Copiii doctorului zîmbeau cu gura pînă la urechi. Se întoarseră, strigară ceva şi perechea de murgi porni liniştită mai departe.

Atunci am început să ne numărăm vînătăile.

Sonia îşi scrîntise degetul mare, Iulia îşi spărsese dinţii de partea din faţă a săniei şi scuipa mereu sînge, Nataşa avea un cucui în frunte şi—o vînătaie la nas, iar eu mă lovisem la picior.

Pe toate ne durea cîte ceva. Dar durerea cea mai mare era alta: că murgii ajunseseră primii.

Spre primăvară Ciubarîi se întremase de tot şi era din nou acelaşi diavol zburdalnic de mai înainte. Cum uitam să încuiem poarta, o zbughea în uliţă şi începea să se hîrjonească cu alţi cai.

Ba uneori se apuca să se lupte chiar şi cînd era înhămat. Dacă vedea un cal pe partea cealaltă a uliţei, îşi ciulea urechile, îşi încorda gîtul, întorcea sania şi, apropiindu—se de celălalt, începea să—l adulmece.

Caii stăteau aşa, nară în nară, mult timp, cu gîtul îndoit, bătînd pe loc din picioare. Apoi dintr—o dată fornăiau, dădeau din cap şi începeau din nou să se miroasă.

Aşa se petreceau lucrurile cînd era înhămat. Cînd era fără hamuri, treaba era cu totul alta. Se miroseau o dată, de două ori şi haţ! cu dinţii în coama celuilalt. Sau se întorceau cu

spatele şi îşi dădeau cîte—o copită serioasă.

Primăvara, pe colinele din jurul satului păşteau mulţi cai. Ciubarîi era atras irezistibil de ei. Şi dacă reuşea s—ajungă pînă la cai, se întorcea acasă hărtănit, zdrelit, plin de răni.

Într—o zi l—au lovit aşa de rău la un ochi c—a făcut albeaţă. Multă vreme ne—am mai necăjit cu el: îi suflam pudră de zahăr în ochi ca să—l vindecăm.

Şi altă dată, din cauza unei lovituri, a făcut un buboi foarte serios sub încheietura piciorului din faţă. îi puneam comprese calde, alungam muştele care se repezeau ca nişte nori negri pe rană. O săptămînă întreagă a mirosit la noi a iodoform ca la farmacie.

„Ciubarîi fuge la cai şi ăia o să—l omoare! încuiaţi porţile, că altfel fuge. încuiaţi grajdul. Ciubarîi... Cine—a lăsat portiţa deschisă?" Numai asta se auzea în curtea noastră zile întregi.

Mai aveam şi alte animale, domestice şi sălbatice, dar de nici unul n—aveam atîta grijă ca de Ciubarîi.

Din cauza lui Ciubarîi, care era aşa de năvalnic, Nataşa se certă cu educatoarea ei de la grădiniţă. Nu s—au putut nicicum pune de acord.

—Care sînt animalele domestice şi care sînt animalele sălbatice? a fost întrebată Nataşa.

—Cele care stau acasă sînt domestice, iar cele care fug de—acasă sînt sălbatice.

—Bine, dă—mi exemplu de un animal sălbatic.

—Calul, răspunse Nataşa fără să stea prea mult pe gînduri, apoi adăugă în chip de explicaţie: Ciubarîi fuge mereu de—acasă.

—Bine şi—atunci care sînt animalele domestice?

—Domestice? Vulpea, lupul. Ei nu fug nicăieri. Se bagă numai în coteţ.

Ce putea să facă educatoarea decît să rîdă în hohote?

—Ia te uită. Ce încurcătură e—n capul tău! Nataşa s—a supărat.

—Nu, nu e nici un fel de încurcătură. Armăsarul este animalul cel mai sălbatic, fuge mereu. În schimb vulpea aleargă numai pe dulapuri, ca să caute zahăr. Şi ştiu foarte bine lucrul ăsta pentru că vulpea stă la noi de trei ani. Şi lupii la fel. Şi nici unul din ei nu fuge nicăieri.

Astfel încît nu s—au putut înţelege.

Educatoarea n—a încercat să—i demonstreze că excepţiile nu fac decît să confirme regula.

Iar Nataşa, cînd a mai crescut, a înţeles şi ea şi rîdea de greşeala de—atunci.

Sonia şi cu mine ne—am îmbolnăvit de oreion. Ni se umflase gîtul, nu aveam voie să ieşim din casă. Stăteam închise într—o cameră la care scria pe uşă „Oreion", izolate de toţi, şi ne era urît.

Afară era soare, zburau rîndunicile. Pretutindeni înflorea liliacul şi copiii, prietenii noştri, mergeau pe cîmp să întîmpine ziua de **1** Mai.

Iuliei şi Nataşei le—au dat voie să meargă la ei. Au venit în fugă la fereastra noastră, cu feţele bucălate şi bronzate, şi şi—au lipit de geam nasurile care începuseră să se cojească de soare. Au strigat ceva. încercau să ne povestească nu ştiu ce şi rîdeau. Apoi l—au adus lîngă fereastră pe Ciubarîi. Se uita şi el prin geam la noi.

Dincolo de gard se vedeau căruţele lungi, pline de copii. învăţătorul din Mihailovka, educatoarea de la grădiniţă cu o ghitară... Cineva adusese şi—un aparat de fotografiat... Se aduna din ce în ce mai multă lume.

Totul era vesel, primăvăratic şi plin de viaţă.

Nataşa se urcă într—una din căruţe, iar Iulia şi doi dintre copiii doctorului mergeau călare. Mama ieşi la portiţă, le făcu semn cu mîna, iar pe Iulia o ameninţă cu degetul. Apoi veni la noi să ne schimbe compresele.

—Mamă, de ce ai ameninţat—o pe Iulia?

—Aşa, ca să nu uite că trebuie să meargă cu grijă.

Iulia călărea pe lîngă căruţă şi nu uitase deloc. Dar copiii doctorului... erau ca nişte diavoli! Se şi apropiară de ea ca să se ia la întrecere. N—a avut încotro şi—a trebuit să le facă pe plac.

Au lăsat căruţele să le—o ia înainte. S—au oprit, s—au strîns la un loc şi—au început să

se tîrguiască pînă unde să meargă.

Cu o zi înainte plouase. Cîmpul umed se întindea pînă departe, spre munţi, şi se pierdea în adîncul trecătorii. Acolo unde dispărea drumul se vedea un copac uscat.

—Să alergăm pînă la copac!

Au numărat pînă la trei şi—au pornit.

—Uitaţi—vă, s—au luat la întrecere! strigau cei din căruţe.

Trei viţeluşe de un an stăteau la marginea drumului. întorseseră capul spre cai şi aşteptau. Apoi dădură din coadă, scoaseră un strigăt şi se năpustiră înainte. Din nefericire, una din ele se opri chiar sub botul lui Ciubarîi. Calul căzu în genunchi, iar Iulia zbură smulsă din şa şi ateriza direct pe pămînt.

—Cum mă uitam eu, povestea mai tîrziu Nataşa, am văzut că ea a căzut, iar capul i s—a rostogolit într—o parte, ca un pepene! Vai, ce m—am speriat! Am sărit din căruţă, am alergat şi, cînd colo, ce să vezi? Era numai căciulită.

Iar Iulia stătea culcată, cu ochii închişi. Ciubarîi stătea şi el alături şi se scutura. Apoi a început s—o împingă cu botul. Atunci au venit şi ceilalţi şi calul s—a speriat. Am început să strig: „Prindeţi—l pe Ciubarîi!" şi m—am repezit după el.

Pînă să—şi dea seama învăţătorii, picioruşele Nataşei o şi porniseră în urmărirea lui Ciubarîi. Toţi îşi pierduseră cumpătul şi cum să nu şi—l piardă căci una dintre fetiţe zăcea leşinată, iar cealaltă dispăruse nu se ştie unde!

Fără să stea mult pe gînduri, învăţătorul din Mihailovka porni după Nataşa. Tabloul era încîntător: un armăsar alerga pe drum în jos, jucîndu—se şi alintîndu—se, în urma lui, cu paltonul descheiat şi ţinîndu—şi cu mîna căciuliţa, care—i alunecase pe ceafă, fugea o fetiţă durdulie, iar după ea venea în goană învăţătorul ţinîndu—şi cu mîna ochelarii, care ameninţau să—i cadă de pe nas.

—Nataşa, Nataşa, stai puţin! strigă învăţătorul făcîndu—i semn să se oprească.

În acelaşi moment ochelarii îi alunecară de pe nas. Numai asta mai lipsea! învăţătorul se opri, se aşeză în patru labe şi acolo rămase, împotmolit în noroi. Între timp, Nataşa tropăia vajnic fără să—l scape nici o clipă din ochi pe Ciubarîi.

—Ciubarîi, Ciubarîi! Stai măcar o clipă pe loc!

Şi Ciubarîi, de parc—ar fi înţeles, alergă din ce în ce mai încet pînă se opri de tot. Ridică botul şi se uită la vaci.

Ei, Nataşa, acum să te vedem. Jos cu şoşonii, că nu fac decît să te—ncurce. Unu, doi, trei şi şoşonii zburară fiecare în altă parte. Uf, ce căldură! Paltonul şi căciula o porniră şi ele după şoşoni.

—Ciubarîi, Ciubarîi! Ptruuu!

Nataşa îşi strînse poala rochiei şi se prefăcu că—i aduce ovăz. Calul o privi neîncrezător, scutură din cap, se depărta la cîţiva paşi şi—i aruncă încă o privire.

—Ptruuu, ptruuu! îi strigă Nataşa desperată. Se apropia făcîndu—se că amestecă ovăzul şi că—l aruncă pe jos şi pe urmă că—l strînge.

Ciubarîi întinse gîtul, mişcă din nări şi se uită în poala Nataşei.

Nataşa apucă imediat de căpăstru. L—a prins! Acuma nu mai avea de ce să se prefacă. Dădu drumul rochiei. Lui Ciubarîi nu—i venea să creadă că l—a păcălit şi începu să caute ovăzul. îi suflă Nataşei în faţă, o trase cu dinţii de rochie şi—o muşcă de burtă.

O necăji aşa pînă cînd Nataşa îl plesni pe gîtul mare, lucios.

—Mai bine—ai îndoi gîtul, prostule, că trebuie să trec frîul pe partea cealaltă.

Aşa, acum totul e bine. Mai rămîne numai să încalece. Credeţi că e uşor lucru, cînd scările sînt atît de sus că nici nu poţi ajunge pînă la ele? Nataşa se uită în jur.

Nu departe de drum era un bolovan mare. Îl aduse pe Ciubarîi lîngă bolovan, se urcă în şa şi porni înapoi, gîfîind din cauza soarelui şi—a alergăturii.

Primul pe care—l întîlni fu învăţătorul. Culesese pe drum paltonul şi şoşonii Nataşei şi se tot mira, neştiind de unde apăruseră acolo aceste lucruri. În schimb, nu—şi mai găsise ochelarii şi se uita la Nataşa strîngînd din ochi, îngîndurat şi concentrat.

Nataşa se gîndi că e supărat pentru că trecuse pe lîngă el. Îl opri pe Ciubarîi şi tuşi.

Învăţătorul nu—i dădu nici o atenţie.
—Atunci daţi—mi şoşonii, nu se mai putu abţine Nataşa. Mergeţi acasă?
—A, tu erai? Nu te—am recunoscut pe cal. Unde—ai dispărut? Ciubarîi ar fi găsit drumul spre casă şi fără tine.
—Păi tocmai de—asta mă temeam cel mai mult. Dac—ar fi ajuns singur, acasă, s—ar fi speriat cu toţii. Mama ar fi putut să—şi închipuie că Iulia a murit de tot. Tocmai de—aceea am alergat după el, ca să nu—i dau drumul singur.

—Ia te uită, ce isteaţă! Mie nici nu mi—a trecut prin cap aşa ceva. Aşadar l—ai prins aici, pe drum, nu acasă?

Învăţătorul porni alături de cal. Nataşa îi povesti cum l—a păcălit pe Ciubarîi. El asculta cu atenţie. Se uită de cîteva ori la faţa sinceră a fetiţei, dădu din cap şi izbucni în rîs.
—Ei, bravo ţie! în schimb, uite, eu mi—am pierdut ochelarii şi—acuma nu ştiu ce să fac.
—Unde i—aţi pierdut?
—Păi, cam pe—acolo...
—Staţi să—i căutăm. Ţineţi—l pe Ciubarîi. Nataşa descăleca şi începu să meargă aplecată.
—Uite—i! strigă ea dintr—o dată, ridicînd ochelarii murdari de noroi.
—Ei, altă viaţă, se înveseli învăţătorul, îşi şterse ochelarii cu batista şi spuse: Unde mergem acuma? Acasă sau la Iulia?
—De ce să mergem acasă? Vă rog să nu spuneţi nimic celor de—acasă. Iulia poate s—o păţească, ba pot să ni—l ia chiar şi pe Ciubarîi. Mai bine să mergem cît mai repede la Iulia. Dacă vreţi, încălecaţi în spatele meu... Nu aşa! Trebuie să încălecaţi din partea stîngă.

Învăţătorul, zîmbind la tonul de comandă al Nataşei, se urcă pe cal. Ciubarîi întoarse capul şi se uită mirat. Simţise imediat că bărbatul acesta nu era un călăreţ prea bun. Numai ce ridică piciorul, Ciubarîi se întoarse şi—l muşcă. Omul se aşeză în şa, îşi frecă locul muşcat şi—şi îndreptă ochelarii.
—Mînă tu, că eu nu ştiu, spuse încurcat. Acuma şi Nataşa întoarse capul şi se uită mirată la omul acesta mare şi ciudat.

Rana de la cap a Iuliei se vindecă repede şi apoi totul intră pe vechiul făgaş. Dar pe Iulia multă vreme după aceea a mai durut—o capul.
—Poate că e de la lovitură, spunea doctorul.

Durerile o chinuiră pe Iulia un an întreg. Şi colac peste pupăză, iarna Sonia îşi rupse o mînă. Într—o seară se întorcea acasă pe lîngă fîntîna unde se adăpau caii. Acolo erau nişte iepe. Ciubarîi începu să se fîţîie şi să danseze pe gheaţă şi—n cele din urmă căzu. Căzu şi Sonia şi—şi rupse mîna. Osul se fracturase în două locuri, la încheietură şi puţin mai jos de cot. Durerea era atît de mare că, după cum spunea Sonia, „a simţit dintr—o dată un fel de gust dulce în gură şi—a văzut numai stele în faţa ochilor".

Între timp, veni un cunoscut. Se apropie în grabă, o ridică pe Sonia şi ajută calul să se ridice.
—Ce e, te doare?
—Foarte tare, spuse Sonia printre dinţi. Vai, nu m—atingeţi la mînă! Duceţi—mă acasă! Luaţi—l pe Ciubarîi de căpăstru.

Eu şi cu mama depanam lînă. Deodată s—a deschis uşa. în cameră au pătruns vălătuci de

abur, apoi a intrat Sonia, ţinîndu—şi mîna îndoită. După ea apăru şi cunoscutul nostru care o sprijinea.

Căciula îi zburase de pe cap, Sonia era ciufulită şi una din sprîncene i se ridicase sus de tot, aşa cum se—ntîmpla mamei, pînă aproape de rădăcina părului.

—Vă rog să nu vă speriaţi, spuse Sonia, mi—am rupt mîna şi—atît. Dar Cîubarîi n—are nici o vină. Şi el a căzut şi s—a lovit.

Mama făcu ochii mari şi se apucă cu mîinile de cap:

—Mi—aţi mîncat jumătate din viaţă cu Ciubarîi al vostru! Nu mai ştiu ce să mă fac cu voi!

Ce—a mai fost pe urmă! Toţi alergau, se foiau. Se apucară să—i scoată Soniei paltonul. Dar numai cît i—au atins mîneca şi Sonia a început să ţipe. I—au tăiat mîneca. I—au scos mîna, care se umflase ca un butuc. Cineva spuse că trebuie s—o vîre în apă fierbinte. Apoi s—au pus pe ceartă:

—De ce în apă fierbinte? Trebuie în apă rece!

Au scos—o din apa fierbinte şi—au băgat—o în apă rece. Sonia se învineţise de durere. Tăcu cît tăcu, dar deodată izbucni:

—Au, au! Cum mă mai doare!

În sfîrşit a venit tata cu doctorul cel grăsuliu. Acesta se aplecă deasupra Soniei şi plesni din palme de indignare. Au luat imediat apa de—acolo şi—au început să pregătească feşe, un fel de beţişoare şi ceva alb ca o cretă.

Doctorul îşi scoase haina, îşi suflecă mînecile şi se apropie de Sonia. Mama şi tata o ţineau de umeri. Sonia urla îngrozitor:

—Auuu! Nu mai pot! şi dădu doctorului cu piciorul în burtă.

Omul sări ca o minge.

—Fetiţa tatii, fetiţa tatii... De durere, Sonia leşină.

Îi fixară mîna în aţele, i—o înfăşurară în feşe şi—i dădură Soniei nişte picături. Apoi au culcat—o. Dar nu putea să stea liniştită. Mîna o durea atît de rău că Sonia s—a plimbat toată noaptea prin cameră. Cînd mă trezeam, o auzeam cum umblă dintr—un colţ în altul, îşi leagănă mîna bandajată şi jeleşte cu lacrimi în ochi:

—Auu, auuu!

Noi eram prietene bune cu Ciubarîi şi Ciubarîi avea tot atîta încredere în noi, cît aveam şi noi în el.

—Ciubarîi al nostru n—o să ne lase! N—o să mai greşească, spuneam noi mereu.

Şi era adevărat, Ciubarîi nu greşise niciodată. Fie pentru că îşi petrecea tot timpul cu noi şi noi îl răsfăţăm în fel şi chip, fie pentru că era inteligent şi pricepea totul (fapt de care noi nu ne îndoiam nici o clipă), dar adevărul e că ne înţelegeam admirabil. Stăteam adesea de vorbă cu el şi era atît de sensibil încît îşi dădea seama după glas în ce dispoziţie sufletească se află stăpînele lui.

Odată ne—au trimis pe mine şi Nataşa la oraş, după cumpărături. Cînd am ajuns la piaţă, am descălecat şi—am intrat printre tarabe să cumpăr. Nataşa şi Ciubarîi se dădură mai într—o parte.

Ceva mai tîrziu, cînd mă uit după ei, ce să vezi? În jurul lui Ciubarîi se strînsese lume. Îl mîngîiau şi rîdeau.

După ce—am terminat cu cumpărăturile, ne—am aşezat la umbră, i—am dat lui Ciubarîi nişte trifoi, ne—am făcut socotelile şi—am verificat cumpărăturile. Aşteptam să treacă zăduful ca să ne putem duce acasă.

Atunci mi—am adus aminte că trebuie să dau o fugă şi pînă la cizmar.

Am lăsat calul şi lucrurile în grija Nataşei şi—am alergat în celălalt capăt al oraşului.

Cînd m—am întors, începuse să se întunece.

Nataşa îmi povesti că din nou veniseră nişte „nenea" la ea şi—o întrebaseră dacă locuieşte departe.

—Eu le—am spus că stăm lîngă lac... Iar ei aveau un cal tare frumos!

Nu prea îmi plăcuse mie povestea asta. Chiar în ajun auzisem că vecinilor le furaseră doi cai.

—Mai bine hai să mergem mai repede acasă, Nataşa. Să nu se întîmple ceva cu Ciubarîi din cauza ăstora.

Ne—am strîns înfrigurate lucrurile. Dar pînă ne—am strîns lucrurile, pîn—am legat boccelele, pînă l—am adăpat pe Ciubarîi, s—a făcut întuneric de tot. Drumul trecea printr—un loc foarte întunecos. Mai trebuia să trecem şi—un rîu, prin vad. Apoi aveam de urcat un deal. După aceea, pînă la lac, era drum drept.

Am ieşit pe o alee şi Ciubarîi a pornit cu mersul lui minunat. Nataşa se ţinea strîns cu mîinile de mine... Mergeam fără şa. Ea stătea în spatele meu, iar eu ţineam hăţurile. N—am apucat să străbatem doi kilometri cînd m—am convins că—n urma noastră vine cineva.

—Nataşa, treci tu—n faţă, am zis eu oprind calul.

—De ce?

—Pentru c—o s—o luăm acuma foarte repede şi, dacă stai în spate, poţi să cazi. În faţă, te ţii de coamă.

Nataşa trecu repede în faţă.

—Ei, haide, Ciubarîi, la drum!

Ciubarîi se smulse din loc şi—o porni. Niciodată n—a alergat aşa de bine ca în noaptea aceea. A început să sufle vîntul şi copacii se aplecau înapoi.

Problema era s—ajungem pînă la moară. Pe morar îl cunoşteam şi, dacă l—am fi rugat, nu ne—ar fi refuzat şi ne—ar fi dus pîn—acasă. Vîntul ne sufla în spate şi zgomotul făcut de urmăritori se auzea din ce în ce mai aproape. Calul care alerga după noi venea la trap întins.

Mi—am dat seama că n—avem scăpare şi m—am hotărît să recurg la un şiretlic primejdios: să ne ascundem pînă cînd urmăritorii or să treacă de noi.

Am cotit brusc din drum, ne—am vîrît sub un copac rămuros şi ne—am oprit.

Urmăritorii erau din ce în ce mai aproape. Ciubarîi se încorda. Am încremenit: era o iapă! Urmăritorii aveau o iapă! Asta însemna că Ciubarîi o să necheze cu siguranţă.

—De cine ne—am ascuns? mă întrebă în şoaptă Nataşa.

—Taci, Nataşa, taci!... Ciubarîi, să taci şi tu, am şoptit eu fără să vreau, mîngîindu—l pe gîtul fierbinte.

În lumina lunii s—a văzut o umbră uşoară. Nataşa îi şopti lui Ciubarîi ceva. Tremuram de parc—aveam friguri amîndouă. Iapa dispăru dincolo de cotitură.

—Înseamnă c—au trecut, nu—i aşa?

—Aşteaptă! Mai stăm puţin... Sînt încă foarte aproape.

În clipa aia, Ciubarîi ridică botul, ascultă puţin şi necheză zgomotos. Asta era! Am oftat...

Mai întîi un cal, apoi încă unul şi încă unul răspunseră la nechezatul lui. Pe drum veneau nişte căruţe. Credeam că merg spre lac şi—am sărit în sus de bucurie. Nu mai era nevoie să—l deranjăm pe morar. în urma căruţelor puteam să mergem foarte bine şi noi.

Am trecut de moară. Mai departe drumurile noastre se despărţeau. Căruţele au luat—o la stînga şi noi am rămas din nou singuri.

Era lună plină şi drumul era neted şi alb, ca o pînză.

—Haide, Ciubarîi, zboară!

Nici n—apucaseră bine căruţele să dispară din vedere, cînd se auzi din nou zgomotul binecunoscut de copite în spatele nostru.

Nataşa se prinse de coama lui Ciubarîi. Eu strîngeam bine calul cu genunchii şi—aproape că nu mai era nevoie să—l mîn.

Pe drumul luminat de lună se mişca o umbră neagră.

—Ciubarîi, toate speranţele noastre sînt în tine. Hai!

Ciubarîi o luă la goană. Spaima şi emoţia noastră i se transmiseseră şi lui. Era o goană turbată.

Iată şi primele luminiţe ale satului. Am intrat în zbor pe uliţă, am făcut cotul... şi ne—am trezit în iarbă, în faţa portiţei noastre. Ciubarîi se oprise—atît de brusc c—am zburat amîndouă peste capul lui.

În cerdac sunară nişte paşi. Cineva ieşi cu un felinar în mînă.

—Am auzit foarte bine. Alerga ca un nebun şi—apoi s—a oprit în faţa porţii noastre, răsună vocea Soniei.

Ciubarîi necheză.

—Aha? Vezi? Ciubarîi! Ele sînt, ele sînt!

—V—aţi şi întors? strigă mama din cerdac.

—Noi sîntem! Deschideţi! am răspuns eu cu glasul uşor tremurînd. De ce nu deschideţi?

L—am luat pe Ciubarîi de frîu şi—am intrat pe poartă.

—Dragul meu, înţeleptul meu, îi şoptea Nataşa.

—Nataşa, ai grijă să nu spui nimănui nimic despre asta.

Dar n—am reuşit să ţinem în secret aventura noastră. Sonia şi Iulia s—au dus să se uite la Ciubarîi şi s—au întors c—o gură cît toate zilele:

—Ce—aţi făcut cu Ciubarîi? Duceţi—vă să vă uitaţi la el cum arată! Nici pîn—acum nu şi—a recăpătat suflarea.

—Ce porcărie! Să goniţi în halul ăsta! N—o să mai luaţi niciodată calul!

—N—am gonit, răspunse Nataşa pierdută şi se uită la mine, am mers încet.

—„Am mers încet"! Ce tot spui la minciuni! Se vede imediat după cum arată calul.

—Aşa e, Nataşa, de ce nu spui adevărul? Am mers foarte repede, am alergat din toate puterile.

—Dar de ce mi—ai spus să nu spun la nimeni?

—Ce să nu spuneţi? se interesă imediat mama.

—C—am alergat cu calul.

Mi—am dat seama că pe Nataşa o luase gura pe dinainte şi—am povestit tot.

Ne obişnuiserăm în aşa măsură să împărţim totul cu Ciubarîi că—i dădeam orice ne cădea în mînă. Într—o zi Iulia mînca o chiftea. Ciubarîi se întinse spre ea. Iulia rupse o jumătate şi i—o dădu. Ciubarîi o mîncă cu poftă şi mai ceru.

Altă dată eram la plimbare. Ne pregăteam tocmai să ne întoarcem acasă şi mîncam ultimele provizii, ca să nu le mai cărăm cu noi înapoi. Ne saturaserăm cu toţii, dar mai aveam o sticlă de lapte şi—o bucată de pîine. Am dat pîinea cîinelui, iar laptele l—am răsturnat în pălăria Iuliei şi i l—am oferit în glumă lui Ciubarîi. A băut tot pînă la ultima picătură şi—a mîncat la sfîrşit şi—o bucată de pîine.

E clar că dup—aceea i—am uluit de multe ori pe cei mari cînd susţineam, în discuţiile noastre, că şi caii mănîncă laptele şi chiftele.

—De unde vă vine ideea asta?

—De la Ciubarîi al nostru. Mănîncă toate astea cu multă plăcere.

Cînd mergeam prin pădure, în desişurile cele mai întunecoase, se întîmpla să ne rătăcim, dar eram sigure întotdeauna că Ciubarîi
o să ne scoată din încurcătură. Îi dădeam drumul din frîu şi Ciubarîi găsea singur drumul înapoi.

Îmi amintesc cum am mers odată la Mihailovka după cartofi. Satul era pe un deal şi urcuşul pînă acolo era foarte abrupt. Cu o zi înainte fusese lapoviţă, apoi venise un ger

năprasnic şi—acum era un alunecuş cumplit.

În faţa noastră mai mergeau trei sănii, dar toate trei se opriseră la poalele urcuşului. Caii refuzau să urce: făceau cîţiva paşi în sus şi—apoi săniile îi trăgeau înapoi. Noi am sărit înainte:

—Haide, Ciubarîi!

Am văzut cu satisfacţie că Ciubarîi intră ascultător în zăpadă.

Am început să urcăm. Încă de la primii paşi ne—am dat seama că făcusem o greşeală îngrozitoare.

Cu o zi înainte tot drumul fusese inundat de apă şi—acum îngheţase. Urcuşul era neînchipuit de greu. Ciubarîi aluneca mereu.

Poteca era foarte îngustă, ca o panglică, în stînga se înălţa peretele de gheaţă, în dreapta se căsca prăpastia.

Înapoi nu ne mai puteam întoarce. Vrînd—nevrînd trebuia să mergem înainte. Cei de jos ne tot strigau ceva, dar noi n—auzeam nimic şi ne uitam înspăimîntate la Ciubarîi.

Se căţăra şi cădea. Din nou se căţăra şi din nou cădea, încordîndu—şi apoi toate forţele.

Capătul drumului era aproape.

În vîrful dealului apărură nişte oameni. În momentul ăsta Ciubarîi căzu în genunchi.

— Hai, Ciubarîi! se rugă Sonia, ţinîndu—se de vîrful săniei.

Ciubarîi, suflînd din greu, alunecă pe genunchi. De sus veneau în fugă ţăranii. Unul îl apucă de căpăstru, altul îl sprijini dintr—o parte, al treilea împinse sania de la spate.

—Ei, hai! strigau ţăranii într—un glas. Hai încă un pic, dragule!

Noi ne ridicaserăm în picioare şi nu ne venea să credem ochilor.

—Asta da, cal! Nu se lasă nicicum! Şi în genunchi, dar tot ajunge.

Ne—am revenit şi—am început să ne uităm recunoscătoare la Ciubarîi. Stătea în picioare înconjurat de oameni. întinse înainte piciorul din faţă, care—i tremura, şi, obosit, îşi puse capul pe el. Pieptul i se umfla ritmic. Am simţit şi eu o durere:

—Cum respiră! Şi asta numai din cauza noastră!

La puţin timp după aceea, Ciubarîi s—a îmbolnăvit. Odată, cînd am intrat în grajd, am văzut că stătea culcat şi, alături de el, fînul era neatins.

—Ciubarîi! Ce—i cu tine? Nu cumva te—ai îmbolnăvit din nou?

Ne—am speriat foarte tare, dar ne—am zis să mai aşteptăm pînă la prînz.

Acasă erau nişte neînţelegeri şi cînd Sonia a început să vorbească despre Ciubarîi, mama şi tata îi răspunseră:

—N—avem timp de asta acuma, nu ne mai bateţi la cap.

Ciubarîi rămase culcat pînă seara. Noaptea l—am învelit cu o pătură, l—am adăpat cu apă caldă şi i—am adus fînul mai aproape.

A băut cu poftă, dar de fîn nu s—a atins.

Seara ne—am sfătuit.

Iar în zori Sonia şi cu mine am pornit pe jos la oraş, la un prieten al tatei, care era medic

veterinar. Oraşul era departe.

Se lăsase un ger straşnic. Obrajii ni se înroşiseră, de gene ne atîrnau steluţe de gheaţă, iar în vîrfurile degetelor simţeam nişte înţepături nemiloase. Dar nu dădeam atenţie nici gerului, nici oboselii. Mergeam în tăcere şi în zgomotul monoton al zăpezii ne gîndeam la boala lui Ciubarîi.

Doctorul era acasă. Stătea lîngă samovar, se ospăta cu clătite cu smîntînă şi era foarte vesel.

—A, amazoanele! strigă el cînd ne văzu. Haideţi să mîncăm nişte clătite împreună.

—Mulţumim, dar nu pentru asta am venit. Am dat bună ziua şi ne—am oprit tulburate lîngă perete.

Din cauza căldurii din cameră începusem să tremur. Iar ochii Soniei străluceau mai tare decît arama samovarului.

—Văd că vi s—a—ntîmplat ceva. Ia spuneţi, ce este? Tata şi mama sînt sănătoşi?

—S—a—mbolnăvit Ciubarîi.

—Ei, nu mai spuneţi! Şi ce are?

I—am povestit tot ce reuşiserăm să observăm: nu se mai ridică în picioare, nu vrea să mănînce deloc. Şi, de fapt, nu e foarte sănătos fiindcă a stat trei zile într—un gheţar şi—acuma are numai un singur plămîn...

—Aşaaa! Aţi făcut foarte bine c—aţi venit acum la mine. Poate c—o să—l mai vindecăm o dată. Am să vin, fetiţelor, vin sigur, dar mai tîrziu, spre seară.

—Spre seară? Dar dacă... acuma nu puteţi? Ai noştri acasă se ceartă. Nu le—ajung banii. Şi nimănui nu—i pasă că s—a—mbolnăvit un cal. Poate să şi moară. Nu le pasă deloc!

Sonia întinse pe nesimţite mîna spre mine. N—aveam cumva din întîmplare o batistă?

M—am căutat prin buzunare: n—aveam. O uitasem şi eu. Atunci se şterse cu mîneca la nas şi zise dînd din mînă, ca să nu se observe:

—Aveţi muşte pe aici.

Doctorul se uită la ea şi spuse zîmbind:

—Ei, haide, nu plînge!

Ne—am înveselit dintr—o dată: acuma o să meargă. Şi, într-adevăr, se ridică să pornească cu noi.

—Nevastă, dă copiilor nişte ceai fierbinte.

Eu mă duc să—mi caut pîslarii şi să iau medicamentele.

Ne—au aşezat la masă. Doctorul glumea mereu cu noi.

—Ei, eu sînt gata. Voi cum aţi venit, amazoanelor? Călare sau cu sania?

—Nu, am venit pe jos. Am plecat devreme, la ora cinci. Acasă toţi dormeau.

—Cum aşa? Aţi venit pe jos tocmai de la lac?

—Da, de—acasă.

—Amazoanelor, acuma chiar c—aţi început să—mi plăceţi.

Doctorul şi soţia lui s—au uitat unul la altul şi el s—a dus să—nhame calul.

Am băut ceai pe săturate. I—am mulţumit gazdei şi—am ieşit după doctor. Pe drum l—am tot întrebat dac—a vindecat mulţi cai. Ne—a spus că foarte mulţi. Eram liniştite.

Sătucul apăru în depărtare. Se vedea şi poarta noastră. Nici n—am apucat să intrăm pe pod că poarta s—a deschis singură. Erau Iulia cu Nataşa; ieşeau mereu în drum să vadă dacă nu venim. De cum ne—au zărit, au tras zăvorul şi—au deschis poarta larg în faţa noastră.

Ne—am dus imediat la grajd.

Ciubarîi zăcea în aceeaşi poziţie. Doctorul începu să—l examineze cu atenţie. încercă să—l ridice, dar Ciubarîi nu se putea ţine pe picioare. Căzu pe pămînt şi gemu. Nataşa izbucni în plîns. Ne uitam înspăimîntate la doctor.

— E rău, copii. E foarte rău. Ciubarîi al vostru e paralizat. Nu mai e nimic de făcut. Nu mai trăieşte decît vreo două—trei zile. Mai bine să ne facem pomană cu el şi să—l omorîm dintr—o dată. Aşa, nu durează decît o secundă. Altfel, o să se chinuiască, sărmanul de el... Ce—i cu voi? Ce vă uitaţi aşa la mine? Unde—i tatăl vostru?

Se duse în casă, iar noi am rămas cu Ciubarîi. Nu îndrăzneam să ne uităm una la alta. În

cele din urmă am ridicat capul. Nu mai văzusem niciodată nişte feţe atît de îndurerate...

Spre seară lui Ciubarîi i se făcu şi mai rău. începu să geamă şi să se izbească de pămînt. Noi, desperate, ne învîrteam în jurul lui.

Dimineaţa, eu şi Sonia ne—am dus la tata:

—Ciubarîi se chinuieşte..., am spus eu cu greutate, de parcă—mi rămăsese—un nod în gît.

—Bine, zise tata. Ştiu. Doctorul mi—a spus ce—i cu el. Nu vă mai necăjiţi, prostuţelor, durează numai o clipă.

Scoase cutia în care ţinea revolverul. Ne—am ascuns prin colţuri ca să nu ne mai uităm una la alta.

Dar sînt sigură că toate s—au dus să—şi ia rămas bun.

—Unde sînt fetele? se miră mama. De ce nu vine nici una la masă?

—Lasă—le, zise tata.

Am stat ascunse pînă noaptea tîrziu. Aşa sînt marile dureri. Şi nimeni dintre ai casei n—a văzut cum nişte fetiţe triste şi plînse ieşeau pe rînd din grajdul lui Ciubarîi.